

Gemeente Op Maat

's-Gravenhage

09

Centraal Bureau voor de Statistiek

Verklaring van tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2007–2008	= 2007 tot en met 2008
2007/2008	= het gemiddelde over de jaren 2007 tot en met 2008
2007/'08	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2007 en eindigend in 2008
2005/'06–2007/'08	= oogstjaar, boekjaar enz., 2005/'06 tot en met 2007/'08

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Enkele gebruikte afkortingen

AO	= Arbeidsongeschiktheid
CBS	= Centraal Bureau voor de Statistiek
COROP	= Coördinatie Commissie Regionaal Onderzoekprogramma
GGD	= Gemeentelijke gezondheidsdienst
GOM	= Gemeente Op Maat
IOAW	= Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	= Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IVA	= Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten
KWB	= Kerncijfers Wijken en Buurten
NUTS	= Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques
OAD	= Omgevingsadressendichtheid
RKN	= Regionale Kerncijfers Nederland
RPA	= Regionale Platforms Arbeidsmarkt
SBI	= Standaard Bedrijfsindeling
VINEX	= Vierde Nota ruimtelijke ordening Extra
Wajong	= Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
WAO	= Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
WAZ	= Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen
WGA	= Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten
Wgr	= Wet gemeenschappelijke regelingen
WIA	= Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
WOZ	= Wet waardering onroerende zaken
WW	= Werkloosheidswet
WWB	= Wet Werk en Bijstand

Colofon

Uitgever
Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Prepress en druk
Centraal Bureau voor de Statistiek
Grafimedia

Omslag
TelDesign, Rotterdam

Inlichtingen
Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen
E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet
www.cbs.nl

Kengetal: A-127
ISBN: 978-90-357-1252-2

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2009.
Verveelvoudiging is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.

Inhoud

Enkele gebruikte afkortingen	2
Leeswijzer	5
1 Bevolking	6
1.1 Aantal inwoners	6
1.2 Bevolkingssamenstelling	7
1.3 Bevolkingsontwikkeling	9
2 Onderwijs	13
2.1 Primair onderwijs	13
2.2 Voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs	13
2.3 Hoger onderwijs	15
3 Bouwen en wonen	16
3.1 Woonruimtenvoorraad	16
3.2 Nieuwbouw en onttrekking	16
3.3 Woningwaarde	17
4 Inkomen en sociale zekerheid	19
4.1 Inkomen	19
4.2 Sociale zekerheid	20
5 Verkeer en vervoer	24
5.1 Vervoermiddelen	24
5.2 Lengte van wegen	24
6 Oppervlakte, dichtheden en bodemgebruik	26
6.1 Oppervlakte	26
6.2 Dichtheden	26
6.3 Bodemgebruik	27
7 Criminaliteit	30
7.1 Geregistreerde misdrijven	30
7.2 Opgehelderde misdrijven	32
8 Regionale indelingen 2008	33
8.1 Gemeentelijke indeling 2008	33
8.2 StatLine-publicatie 'Gebieden in Nederland'	34
9 Kerncijfers wijken en buurten	36
9.1 Indeling in wijken en buurten	36
9.2 Statistieken over wijken en buurten	36
9.3 Nieuwe vormen van presenteren CBS-buurtgegevens	37
10 Gemeentelijke cijfers op de CBS-website	56
10.1 StatLine CBS Databank	56
10.2 Kaarten met regionale indelingen	57
10.3 Kaarten met wijk- en buurtindeling	57
Lijst van gebruikte begrippen	59
Aan deze publicatie werkten mee	69

De publicatie *Gemeente Op Maat 2008* is de gemeentelijke overzichtspublicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Voor elke gemeente die op 1 januari 2008 bestond, is een publicatie samengesteld met daarin een selectie uit de veelheid aan CBS-statistieken. Deze informatie vindt u in hoofdstukken 1 tot en met 7. Hier worden voor een aantal onderwerpen de gemeentelijke uitkomsten steeds vergeleken met provinciale en nationale cijfers.

Hoofdstuk 8 laat zien tot welke regionale indelingen de gemeente 's-Gravenhage behoort. Door het combineren van de gebiedsindelingen kunnen uitkomsten worden samengesteld over arrondissementen, politieregio's of andere gebieden zoals de Waddeneilanden, de Bollenstreek en Zeeuwsch-Vlaanderen.

De onderverdeling van de gemeente in wijken en buurten is opgenomen in hoofdstuk 9. Hier vindt u ook statistieken over wijken en buurten in 's-Gravenhage. Op internet is het ook mogelijk om buurtcijfers te bekijken. Dit kan bijvoorbeeld op de "CBSInuwbuurt"-website of in Google Earth. Dit hoofdstuk laat u zien hoe dit moet.

Gemeente Op Maat is een selectie uit een breed aanbod van de beschikbare regionale statistieken. Zo zijn in deze publicatie voor de gemeente 's-Gravenhage bijvoorbeeld diverse uitkeringen in het kader van de sociale zekerheid opgenomen. Van alle uitkeringen is tevens een onderscheid gemaakt naar mannen en vrouwen en wordt het aantal uitkeringen afgezet tegen de in de gemeente woonachtige bevolking. In StatLine, de elektronische databank van het CBS, kunt u vervolgens diverse andere kenmerken van de uitkeringen vinden, zoals de leeftijd van de aanvragers en de duur van de uitkering. Naast jaarlijkse gegevens, zijn van de uitkeringsgegevens ook (gemeentelijke) gegevens per kwartaal beschikbaar. Een toelichting op alle gemeentelijke informatie op de CBS-website vindt u in hoofdstuk 10.

De meeste gegevens in deze *Gemeente Op Maat* kunnen worden geraadpleegd in StatLine. Ze staan in drie publicaties: Regionale Kerncijfers Nederland, Kerncijfers Wijken en Buurten en Gebieden in Nederland. Hier kunt u tevens actuele cijfers vinden die zijn verschenen na het samenstellen van deze publicatie.

Eind 2009 is ook de tweede editie van de publicatie *Leven in Nederland* verschenen. In deze publicatie, waarin gegevens op gemeentelijk niveau centraal staan, bestaat elk hoofdstuk uit twee onderdelen: een essay waarin thema's in een politieke en bestuurlijke context worden geplaatst en een breed overzicht van statistische gegevens op gemeentelijk niveau. Leven in Nederland is tot stand gekomen in een samenwerkingsverband tussen het CBS en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

1. Bevolking

1.1 Aantal inwoners

Bevolkingsgroei in 2008 groter dan voorgaande jaren

Op 1 januari 2008 telden de 443 Nederlandse gemeenten 16,41 miljoen inwoners. Een jaar eerder waren dat er nog bijna 16,36 miljoen. Deze stijging van ruim 47 duizend was tweemaal zo groot als die in het voorgaande jaar.

Eind 2008 woonden er bijna 16,49 miljoen mensen in Nederland. Daarmee steeg het aantal inwoners in 2008 met zelfs 80 duizend. Deze sterke groei is vooral toe te schrijven aan een toename van het aantal immigranten en een daling van het aantal emigranten. De immigratie bereikte met 143 duizend mensen een record: zo'n hoog aantal nam het CBS niet eerder waar.

De kleinste provincie van Nederland was Flevoland. Hier woonden in 2008 bijna 379 duizend mensen; half zoveel als in Amsterdam. Amsterdam was met 747 duizend inwoners de grootste gemeente en wat inwonertal betreft bijna 800 maal groter dan Schiermonnikoog, dat met zijn 951 inwoners de kleinste gemeente was. Gemiddeld woonden er in een Nederlandse gemeente 37 duizend mensen.

Meerderheid gemeenten heeft geen zeer sterk stedelijk gebied

Aan de hand van het aantal adressen per vierkante kilometer wordt de stedelijkheid bepaald. Het CBS onderscheidt vijf maten van stedelijkheid: zeer sterk, sterk, matig, weinig en niet stedelijk.

Drenthe was de enige provincie waar geen enkele inwoner in een zeer sterk stedelijk gebied woonde. Voor heel Nederland gold dat 367 gemeenten geen inwoners in een zeer sterk stedelijk gebied hadden. Er waren zelfs gemeenten waarvan alle inwoners in een niet-stedelijke omgeving woonden. Dit gold voor bijvoorbeeld de Waddeneilanden (exclusief Texel) en 22 kleine gemeenten op het vasteland zoals Kessel en Lith. Ook sommige inwoners van de grote steden woonden in een landelijk gebied, al waren hun aantallen klein. Zo woonden in Amsterdam 5,7 duizend van de 747 duizend inwoners in een niet-stedelijk gedeelte van de gemeente en bijna 8 duizend in een weinig stedelijk deel.

1.1 Inwoners naar stedelijkheid per provincie, 2008

Er is een sterk verband tussen stedelijkheid en gemeentegrootte. Gemeenten met minder dan 10 duizend inwoners hadden geen zeer sterk stedelijke gedeelten, terwijl in de gemeenten met 250 duizend inwoners of meer (de vier grootste gemeenten van Nederland) juist drie kwart van de mensen in een zeer sterk stedelijk gebied woonde.

1.2 Bevolkingssamenstelling

Relatief veel jongeren in Flevoland

In 2008 was ongeveer een kwart van de Nederlandse bevolking jonger dan 20 jaar. In Flevoland was het aandeel jongeren met bijna 30 procent het grootst. Daarmee had Flevoland aanzienlijk meer jongeren dan Limburg met het laagste aandeel, ruim 21,5 procent.

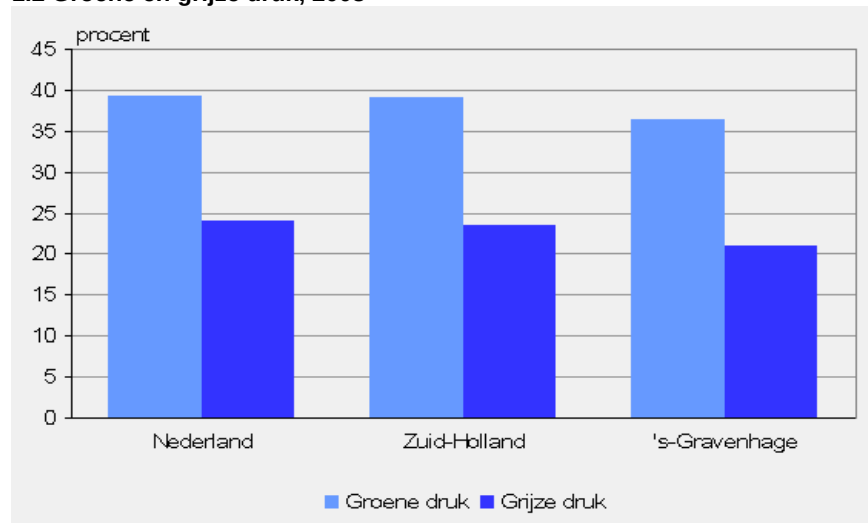
Flevoland had ook een groot aandeel jonge kinderen. Het aandeel van 0- tot en met 4-jarigen bedroeg hier 7,2 procent, tegen 5,8 procent voor heel Nederland en 4,6 procent voor Limburg. Op gemeenteniveau was Urk was koploper, met 10,4 procent kinderen van 0 tot en met 4 jaar.

In 2008 was bijna 15 procent van de bevolking 65 jaar of ouder. Er waren grote regionale verschillen: in Flevoland was slechts ruim 9 procent 65-plusser, tegen meer dan 17 procent in Limburg. De gemeente met het grootste aandeel 65-plussers lag echter niet in Limburg; dat was Laren met bijna 27 procent inwoners van 65 jaar of ouder.

Demografische druk het hoogst in Rozendaal

De demografische druk bedroeg in 2008 voor heel Nederland 63,2 procent. Dit houdt in dat er op iedere 100 inwoners in de 'productieve' leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar 63,2 inwoners waren van 0 tot 20 jaar of 65 jaar of ouder. Hoe hoger de demografische druk, hoe groter het aandeel personen in de bevolking dat inactief is op de arbeidsmarkt en niet meebetaalt aan sociale premies. De demografische druk was het hoogst in Rozendaal met 97,8 procent en het laagst in Groningen met 44,9 procent.

1.2 Groene en grijze druk, 2008

De demografische druk is onder te verdelen in groene en grijze druk. De groene druk geeft aan hoe het staat met het de verhouding van 0- tot 20-jarigen ten opzichte van de 'productieven' en de grijze druk geeft het aandeel 65-plussers aan. De groene druk is sinds begin jaren '90 stabiel, terwijl de grijze druk nog steeds toeneemt.

Tussen de Nederlandse provincies en gemeenten bestonden in 2008 grote verschillen in groene en grijze druk. Flevoland was een jonge provincie, met een relatief hoge groene druk van 47,3 procent, tegen 39,2 procent landelijk. De grijze druk was in Flevoland met 14,7 procent juist laag. In Zeeland, met de hoogste grijze druk, lag deze ruim twee maal zo hoog.

Relatief veel ongehuwden in studentensteden

In 2008 was 34,6 procent van de Nederlanders ongehuwd. In 1995 was dat nog 31 procent. Het percentage ongehuwde personen lag, net als in eerdere jaren, erg hoog in de studentensteden. Bovenaan stond Groningen, waar 58 procent van de inwoners ongehuwd was. Daarna volgden Utrecht, Amsterdam, Wageningen en Nijmegen.

In 2008 was 51,2 procent van de Nederlanders van 15 jaar en ouder gehuwd. In 1995 was dat nog 56,3 procent. Landelijk waren er grote verschillen in het percentage gehuwde personen: in bijvoorbeeld de gemeente Rozendaal was 69 procent van de inwoners gehuwd. Ook gemeenten in de zogenoemde *bible belt*, waaronder Bunschoten, Zwartewaterland en Goedereede, hadden grote aandelen gehuwden. In deze gemeenten was het aandeel gescheiden personen juist zeer klein. Over heel Nederland gerekend was 7,7 procent gescheiden, tegen 2 procent in Urk, Staphorst en Tubbergen.

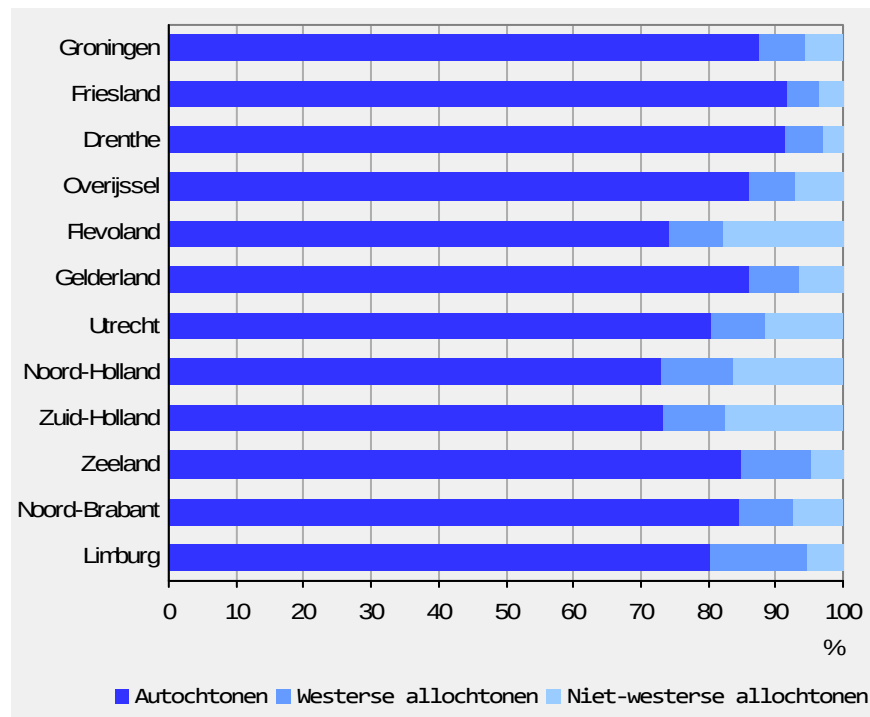
Urk meest autochtone gemeente

In 2008 woonden er 3,2 miljoen allochtonen in Nederland. Daarmee was één op de vijf inwoners allochtoon. Van hen waren 1,77 miljoen van niet-westerse herkomst. De grootste groep onder de niet-westerse allochtonen vormden de Turken, met 373 duizend personen.

In elke gemeente woonden zowel westerse als niet-westerse allochtonen, al waren er grote verschillen in aantallen. In grote lijnen nam het aandeel niet-westerse allochtonen af naarmate een gemeente kleiner was of verder van het westen van het land gelegen. Niet-westerse allochtonen woonden vooral in de vier grote steden en in Almere.

De meest autochtone gemeente van Nederland was Urk, waar 97,5 procent van de bevolking autochtoon was. Tegenhanger was Vaals, met slechts 50,8 procent aan autochtonen. In 2008 lag het aandeel autochtonen hier voor het eerst in vele jaren boven de 50 procent. De allochtonen in Vaals waren vooral westers, overwegend van Duitse herkomst.

1.3 Herkomst naar provincie, 2008

Grote verschillen in huishoudensgrootte

In 2008 telde Nederland 7,2 miljoen huishoudens, bestaande uit gemiddeld 2,24 personen. De gemiddelde huishoudensgrootte varieerde flink tussen de gemeenten. In Groningen, een studentenstad met veel eenpersoonshuishoudens, lag het op 1,7 per-

sonen, terwijl huishoudens in tegenhanger Urk uit gemiddeld 3,5 personen bestonden. Urk staat dan ook bekend als een gemeente waar veel grote gezinnen wonen.

Steeds meer eenpersoonshuishoudens

In de afgelopen tien jaar is het aantal eenpersoonshuishoudens flink toegenomen, van 2,2 naar 2,6 miljoen. In 2008 kwamen eenpersoonshuishoudens vooral voor in grote gemeenten en in het bijzonder in de universiteitssteden. Naast Groningen maakten ook in Amsterdam, Utrecht, Nijmegen, Leiden en Delft eenpersoonshuishoudens meer dan de helft van alle huishoudens uit. Bijzonder was Wageningen, dat geen grote gemeente is, maar wel een universiteit heeft en waar 60 procent van de huishoudens uit één persoon bestond.

1.4 Huishoudensgrootte per gemeente, 2008

1.3 Bevolkingsontwikkeling

Landelijke groei, regionale krimp

De Nederlandse bevolking is in 2008 gegroeid met 80 duizend personen. Op provinciaal niveau had Flevoland de grootste relatieve bevolkingsgroei met 12,6 procent. Bij de gemeenten waren Aalsmeer en Laren de grootste stijgers. In Aalsmeer vormden vooral verhuizingen naar de gemeente de reden, terwijl in Laren vooral immigratie het aantal inwoners deed toenemen.

In sommige regio's kromp de bevolking juist. Zo nam het aantal inwoners van Limburg af. De krimp was het sterkst in Zuid-Limburg, waar deze tien jaar geleden al inzette. Ook in de regio's Oost-Groningen, Delfzijl en omgeving en Zeeuwsch-Vlaanderen kromp de bevolking.

In bijna 40 procent van de Nederlandse gemeenten nam het aantal inwoners in 2008 af. De inwonertallen van Bellingwedde en Delfzijl daalden relatief het sterkst. Voornaamste reden was dat er meer mensen uit deze gemeenten vertrokken dan dat er zich vestigden.

Relatief meeste geboorten in Urk

In 2008 zijn er bijna 185 duizend kinderen geboren. Het aantal geboorten lag hiermee hoger dan in 2007 - de eerste stijging in zeven jaar. Per 1 000 inwoners werden er gemiddeld 11,2 kinderen geboren. In Urk, de gemeente met het hoogste relatieve cijfer, werd het dubbele aantal gehaald.

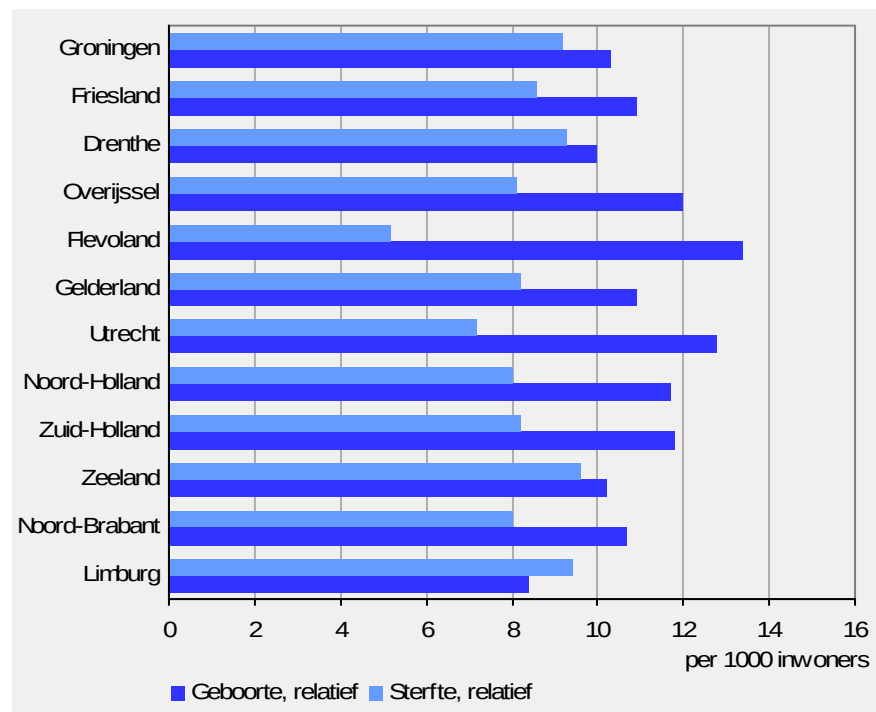
Het geboorteovershot, ofwel het verschil tussen geboorte en sterfte, is een maat voor de natuurlijke groei van de bevolking. Dit is de groei (of krimp) exclusief migratie. Het geboorteovershot liep voor de verschillende provincies nogal uiteen. Limburg was de enige provincie met natuurlijke krimp. Het geboortecijfer lag hier bijna 1 200 lager dan het sterftecijfer.

Relatief hoogste sterfte in Laren

In 2008 overleden er in Nederland ruim 135 duizend personen. Net als dat voor de geboorten lag ook het sterftecijfer hoger dan in 2007. Het was de eerste stijging na een daling gedurende vijf jaar.

Per 1 000 inwoners overleden er over heel Nederland gerekend 8,2 personen. In Laren, de gemeente met de meeste 65-plussers, lag het sterftecijfer het hoogst met 18 personen per 1 000 inwoners.

1.5 Geboorte en sterfte, 2008

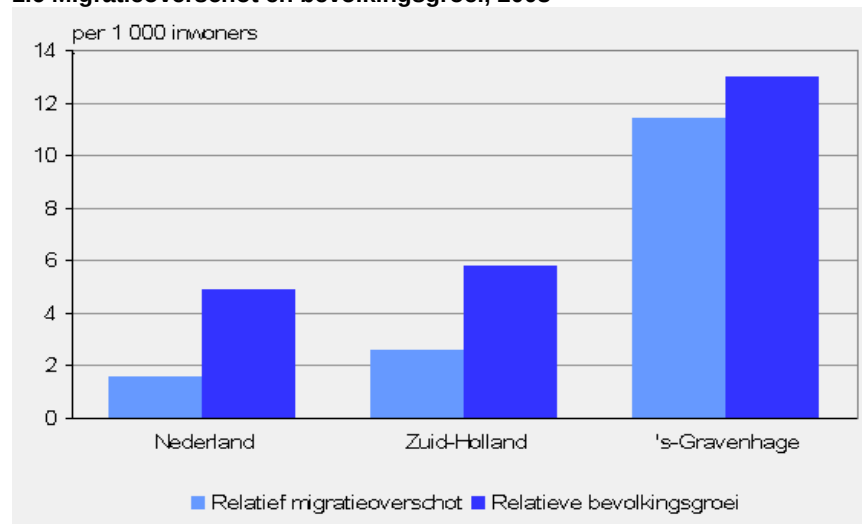

Meer immi- dan emigranten

Het migratieovershot is het verschil tussen het aantal mensen dat in een jaar immigrereert en het aantal dat emigreert. In 2008 lag dit voor heel Nederland op 26,6 duizend. Er zijn dus meer mensen in Nederland gaan wonen dan dat er zijn vertrokken. De voorgaande vijf jaar was dit andersom. Bovendien bereikte de immigratie in 2008 met bijna 143 duizend personen een recordhoogte.

In 2008 was Laren de gemeente met het grootste migratieovershot. Er kwamen 982 immigranten wonen, terwijl 81 emigranten de gemeente verlieten. Dit verschil was vooral toe te schrijven aan asielzoekerscentrum Crailo, dat in augustus 2007 is heropend.

1.6 Migratieoverschot en bevolkingsgroei, 2008

Gemeenten met Vinex-locaties in trek

In 2008 zijn bijna 650 duizend personen verhuisd naar een andere gemeente. Onder de gemeenten waar meer mensen naartoe verhuisden dan dat eruit vertrokken waren veel gemeenten met Vinex-locaties, zoals Pijnacker-Nootdorp, Aalsmeer en Lansingerland. Bovenaan het lijstje met gemeenten waaruit juist meer mensen vertrokken dan dat er kwamen wonen, stonden 's-Gravenhage en Alkmaar.

Over 30 jaar 17,5 miljoen Nederlanders

Volgens de bevolkingsprognose van het CBS zal de Nederlandse bevolking de komende 30 jaar nog groeien tot 17,5 miljoen inwoners. Daarna neemt het aantal inwoners af. In 2050 zullen er in Nederland 17,3 miljoen mensen wonen. Het aantal 65-plussers zal dan flink zijn gestegen, van de huidige 14,7 procent naar 24,5 procent. Ook het allochtone deel van de bevolking zal in omvang zijn toegenomen, van de huidige 10,8 procent naar 17,2 procent. Het aandeel westerse allochtonen zal dan van 8,8 naar 11,5 procent zijn gestegen.

Tabel 1.1
Bevolking naar geslacht, stedelijkheidsklasse en demografische druk, 1 januari 2008

	's-Gravenhage	Zuid-Holland	Nederland
Inwoners	475 681	3 461 435	16 405 399
mannen	233 664	1 704 710	8 112 073
vrouwen	242 017	1 756 725	8 293 326
zeer sterk stedelijk gebied	385 570	1 348 610	3 181 140
sterk stedelijk gebied	45 650	944 750	3 787 780
matig stedelijk gebied	28 300	534 630	3 001 390
weinig stedelijk gebied	14 690	369 120	3 179 580
niet stedelijk gebied	1 460	264 320	3 255 510
Druk per 100 personen van 20-64 jaar	57,3	62,4	63,2
groene druk (19 jaar of jonger)	36,4	39,0	39,2
grijze druk (65 jaar of ouder)	21,0	23,4	24,0

Tabel 1.2
Bevolking naar leeftijd, herkomstgroepering en burgerlijke staat, 1 januari 2008

	's-Gravenhage		Zuid-Holland		Nederland	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Inwoners						
jonger dan 5 jaar	30 351	6,4	202 064	5,8	945 727	5,8
5 tot 10 jaar	27 717	5,8	208 808	6,0	1 011 145	6,2
10 tot 15 jaar	25 194	5,3	204 321	5,9	978 852	6,0
15 tot 20 jaar	26 688	5,6	215 552	6,2	1 004 726	6,1
20 tot 25 jaar	31 849	6,7	216 898	6,3	977 757	6,0
25 tot 45 jaar	155 092	32,6	994 772	28,7	4 592 210	28,0
45 tot 65 jaar	115 403	24,3	919 392	26,6	4 480 156	27,3
65 tot 80 jaar	42 989	9,0	363 594	10,5	1 799 337	11,0
80 jaar of ouder	20 398	4,3	136 034	3,9	615 489	3,8
autochtonen	255 862	53,8	2 535 931	73,3	13 189 983	80,4
allochtonen	219 819	46,2	925 504	26,7	3 215 416	19,6
westerse allochtonen	64 099	13,5	323 073	9,3	1 449 686	8,8
niet-westerse allochtonen	155 720	32,7	602 431	17,4	1 765 730	10,8
Marokko	25 713	5,4	103 250	3,0	335 127	2,0
Ned. Antillen en Aruba	10 945	2,3	53 956	1,6	131 841	0,8
Suriname	45 943	9,7	143 140	4,1	335 799	2,0
Turkije	33 844	7,1	122 078	3,5	372 714	2,3
overige niet-westerse allochtonen	39 275	8,3	180 007	5,2	590 249	3,6
Inwoners van 15 jaar of ouder	392 419		2 846 242		13 469 675	
ongehuwd	168 816	43,0	1 018 625	35,8	4 666 180	34,6
gehuwd	155 071	39,5	1 400 782	49,2	6 898 147	51,2
gescheiden	44 860	11,4	245 272	8,6	1 035 737	7,7
verweduwd	23 672	6,0	181 563	6,4	869 611	6,5

Tabel 1.3
Particuliere huishoudens, 1 januari 2008

	's-Gravenhage		Zuid-Holland		Nederland	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Particuliere huishoudens	236 950		1 562 536		7 242 202	
eenpersoonshuishoudens	113 802	48,0	590 904	37,8	2 571 014	35,5
huishoudens zonder kinderen	53 239	22,5	436 631	27,9	2 148 277	29,7
huishoudens met kinderen	69 909	29,5	535 001	34,2	2 522 911	34,8
Gemiddelde huishoudensgrootte	1,98		2,19		2,24	

Tabel 1.4
Bevolkingsontwikkeling, 2008

	's-Gravenhage		Zuid-Holland		Nederland	
	abs.	rel. ¹⁾	abs.	rel. ¹⁾	abs.	rel. ¹⁾
Aantal inwoners op 1 januari	475 681		3 461 435		16 405 399	
geboorte	6 505	13,6	40 983	11,8	184 634	11,2
sterfte	4 293	9,0	28 719	8,3	135 136	8,2
<i>Geboorteoverschot</i>	<i>2 212</i>	<i>4,7</i>	<i>12 264</i>	<i>3,6</i>	<i>49 498</i>	<i>3,0</i>
vestiging	18 549		137 818		645 706	
vertrek	20 199		140 316		645 706	
<i>Binnenlands migratieoverschot</i>	<i>-1 650</i>	<i>-3,4</i>	<i>-2 498</i>	<i>-0,7</i>		
immigratie	12 504		38 521		142 737	
emigratie	7 029		29 505		116 097	
<i>Migratieoverschot*</i>	<i>5 475</i>	<i>11,4</i>	<i>9 016</i>	<i>2,6</i>	<i>26 640</i>	<i>1,6</i>
Aantal inwoners op 31 december	481 864		3 481 558		16 485 787	
Bevolkingsgroei (na saldo correcties)	6 183	13,0	20 123	5,8	80 388	4,9
<i>Gemiddeld aantal inwoners</i>	<i>478 772,5</i>		<i>3 471 496,5</i>		<i>16 445 593,0</i>	

¹⁾ Per 1 000 van de gemiddelde bevolking en bij relatieve bevolkingsgroei per 1 000 van de bevolking op 1 januari.

2. Onderwijs

2.1 Primair onderwijs

Aantal kinderen op basisscholen in Zuid-Nederland nam af

In het schooljaar 2008/'09 gingen in Nederland 1,55 miljoen kinderen naar het gewone basisonderwijs. Dit aantal is al enkele jaren redelijk constant. De ontwikkeling van het aantal leerlingen in het basisonderwijs hangt sterk samen met de toe- of afname van het aantal 4- tot 12-jarigen.

Waar het noorden, westen en oosten van Nederland de afgelopen jaren een groei van het aantal leerlingen lieten zien, kende Zuid-Nederland juist een sterke afname. In de provincie Limburg was deze het sterkst: daar lag in 2008/'09 het aantal leerlingen in het reguliere basisonderwijs 11 procent lager dan in 2000/'01.

2.1 Ontwikkeling aantal leerlingen regulier basisonderwijs, 2000/'01-2008/'09*

Kinderen die meer hulp nodig hebben bij het leren dan het gewone basisonderwijs kan bieden, zijn aangewezen op het speciaal onderwijs. In 2008/'09 volgden 110 duizend kinderen speciaal basisonderwijs of onderwijs aan speciale scholen. Het aantal leerlingen in het speciaal basisonderwijs daalt al jaren, maar dat op speciale scholen steeg juist sterk.

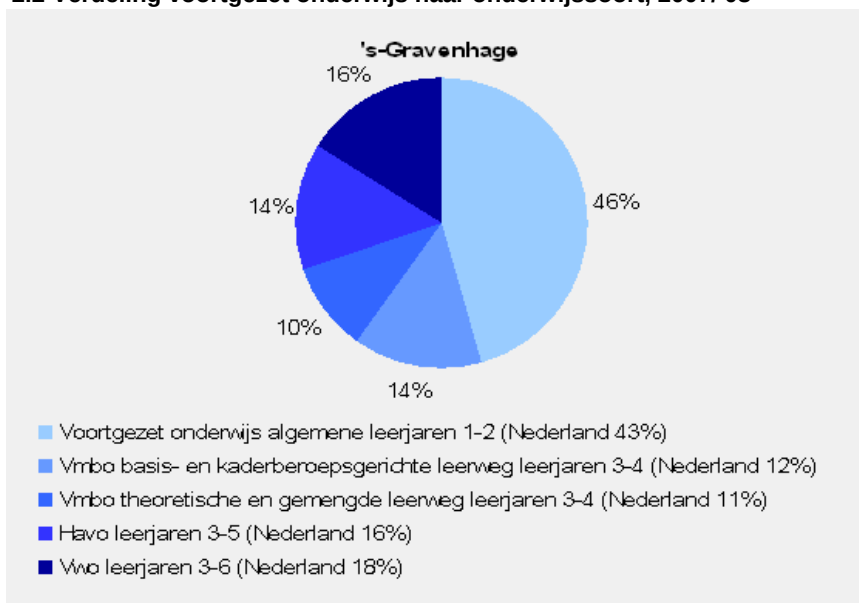
2.2 Voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs

In 2008 minder leerlingen in het voortgezet onderwijs

Het aantal leerlingen dat in het schooljaar 2007/'08 naar het voortgezet onderwijs (exclusief het praktijkonderwijs) ging, bedroeg 914 duizend - ruim duizend minder dan het jaar ervoor. De afgelopen jaren was juist een groei te zien. In 2003/'04 volgden nog bijna 863 duizend leerlingen voortgezet onderwijs.

In de eerste twee leerjaren is nog niet door iedereen een definitieve keuze gemaakt voor een onderwijssoort. Pas vanaf het derde leerjaar is dit voor praktisch elke leerling duidelijk. Van de jongeren in het voortgezet onderwijs ging ruim 24 procent naar het vmbo. De Waddeneilanden Ameland en Schiermonnikoog kenden naar verhouding de meeste vmbo-leerlingen (meer dan 40 procent), maar het betrof slechts kleine aantallen. Opvallend is dat het aandeel havo-vwo'ers het hoogst was in gemeenten waar veel mensen met een hoog inkomen wonen, zoals Rozendaal en Bloemendaal.

2.2 Verdeling voortgezet onderwijs naar onderwijssoort, 2007/'08*

Beroepsopleidende leerweg meest populair onder mbo'ers

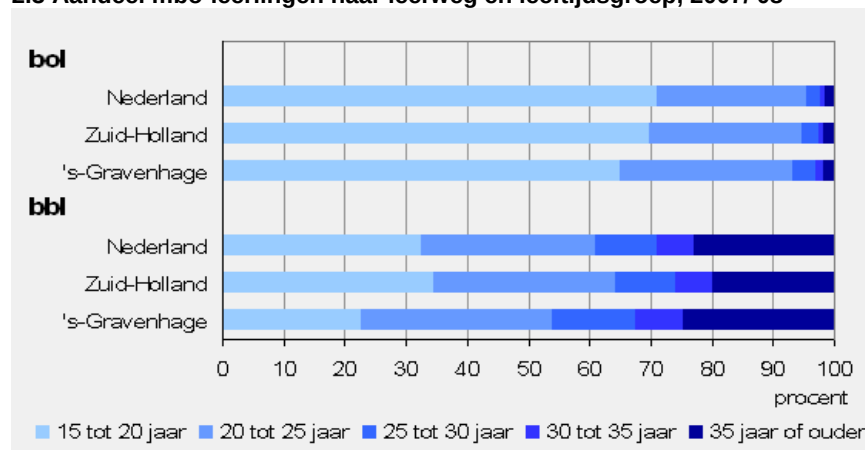
In 2007/'08 volgden 513 duizend deelnemers het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Dat waren er bijna 17 duizend meer dan een jaar eerder.

Het mbo kent twee leerwegen: de beroepsopleidende leerweg (bol) en de beroepsbegeleidende leerweg (bbl). In de eerste variant gaan leerlingen dagelijks naar school en zijn er stageperiodes. In de bbl werken leerlingen veelal vier dagen per week in een leerbedrijf en gaan ze één dag naar school, maar ook andere combinaties zijn mogelijk. De bol was in 2007/'08 het meest populair. Bijna 70 procent van de mbo'ers volgde deze leerweg. In 274 gemeenten lag dat aandeel lager, maar alleen van de mbo'ers uit Steenbergen en Woensdrecht volgde minder dan de helft de bol.

Beroepsbegeleidende leerweg trok meer oudere deelnemers

Vooraf jongeren in de leeftijd van 15 tot 20 jaar volgden de bol. De bbl daarentegen trok een grote groep oudere leerlingen. In het schooljaar 2007/'08 waren vier op de tien deelnemers aan de bbl 25 jaar of ouder, tegen 1 op de 20 bol-leerlingen.

2.3 Aandeel mbo-leerlingen naar leerweg en leeftijdsgroep, 2007/'08*

2.3 Hoger onderwijs

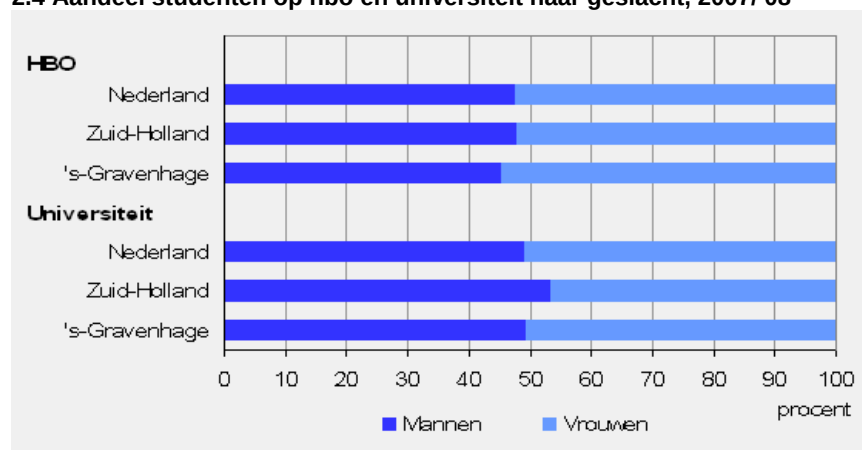
Meer vrouwen dan mannen ingeschreven aan universiteit

In 2007/'08 stonden 585 duizend studenten ingeschreven aan een instelling voor hoger onderwijs. Ruim een derde van hen bezocht de universiteit. In de loop der jaren zijn steeds meer vrouwen gaan deelnemen aan het hoger onderwijs. In het studiejaar 2006/'07 stonden er voor het eerst meer vrouwen dan mannen aan de universiteiten ingeschreven. In het hoger beroepsonderwijs vond deze omslag al in 1997/'98 plaats.

Onder autochtone studenten aan de universiteiten zijn nog steeds net iets meer mannen dan vrouwen. Onder allochtone studenten zijn vrouwen al jaren in de meerderheid.

Op provinciaal en gemeentelijk niveau is de invloed terug te zien van de aangeboden opleidingen op de verhouding tussen mannen en vrouwen. In bijvoorbeeld de gemeenten rond Delft, Eindhoven en Enschede wonen meer mannelijke dan vrouwelijke universitaire studenten. De plaatselijke universiteiten bieden vooral technische studies aan, die vaker door mannen worden gevolgd.

2.4 Aandeel studenten op hbo en universiteit naar geslacht, 2007/'08*

Tabel 2.1

Leerlingen primair onderwijs per gemeente waar de hoofdvestiging staat, 2008/'09*

	's-Gravenhage	Zuid-Holland	Nederland
Basisonderwijs	42 513	323 077	1 553 332
Speciaal basisonderwijs	1 056	8 767	44 055
Expertisecentra	1 797	12 248	66 264

Tabel 2.2

Leerlingen voortgezet onderwijs/middelbaar beroepsonderwijs en studenten hoger onderwijs per woongemeente, 2007/'08*

	's-Gravenhage	Zuid-Holland	Nederland
Voortgezet onderwijs ¹⁾	22 873	191 913	914 210
Beroepsopleidende leerweg	9 600	74 761	351 354
Beroepsbegeleidende leerweg	3 378	32 686	161 904
Hoger beroepsonderwijs (vol-/deeltijd)	13 111	74 674	374 377
Wetenschappelijk onderwijs (vol-/deeltijd)	5 727	51 011	212 728

¹⁾ Excl. praktijkonderwijs.

3. Bouwen en wonen

3.1 Woonruimtenvoorraad

Ruim 7 miljoen woningen

Begin 2008 telde Nederland ruim 7 miljoen woningen. Met 1,54 miljoen woningen had de provincie Zuid-Holland daarin het grootste aandeel. Ook in Noord-Holland en Noord-Brabant stonden meer dan één miljoen woningen. Van alle woningen in Nederland stond 53 procent in één van deze drie provincies.

Van de gemeenten had Amsterdam met 388 duizend woningen verreweg de grootste woningvoorraad. Nummer twee, de gemeente Rotterdam, telde bijna 100 duizend woningen minder. In de vier grootste gemeenten van Nederland samen stonden meer dan 1 miljoen woningen.

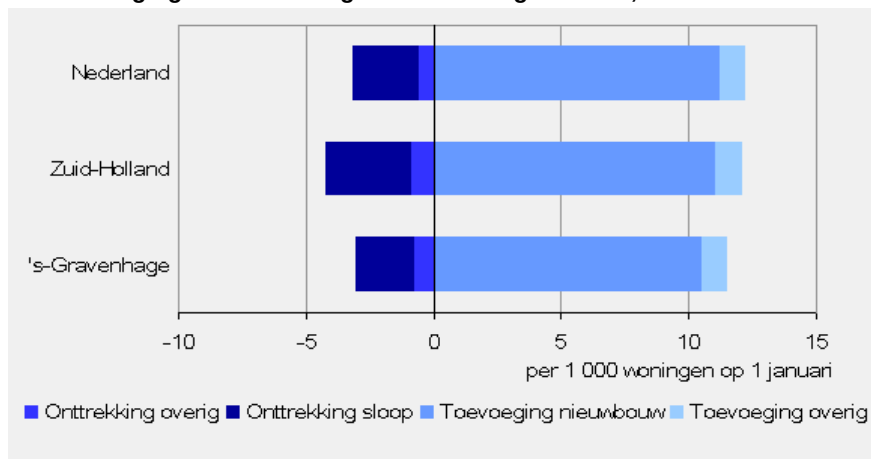
Naast gewone woningen stonden er op 1 januari 2008 ook 115 duizend wooneenheden en 101 duizend recreatiewoningen in Nederland.

3.2 Nieuwbouw en onttrekking

Grootste relatieve toename woningvoorraad in gemeente Aalsmeer

In 2008 groeide de Nederlandse woningvoorraad met ruim 63 duizend woningen (inclusief administratieve correcties). Dat was de grootste toename sinds 1999. Er werden 86 duizend woningen aan de voorraad toegevoegd, waarvan 79 duizend door nieuwbouw. Tegelijk werden er ruim 22 duizend woningen aan de voorraad onttrokken, waarvan ruim 18 duizend door sloop.

3.1 Toevoeging en onttrekking aan de woningvoorraad, 2008

Noot: overige vormen van toevoeging zijn bijvoorbeeld woningsplitsing en verbouw van een kantoor tot woning; overige onttrekkingen zijn onttrekkingen door verbouw of bestemmingswijziging.

Op provincieniveau nam de woningvoorraad naar verhouding het meest toe in Flevoland. Hier kwamen er per 1 000 woningen 19 bij. In Limburg was de toename het kleinst, met 4 per 1 000 woningen. In absolute zin groeide de voorraad in de provincie Zuid-Holland het hardst, met ruim 12 duizend woningen. In Zeeland was de toename met 1,5 duizend woningen het kleinst.

De gemeente met de grootste relatieve toename was Aalsmeer. Hier groeide de woningvoorraad met 89 per 1 000 woningen. Ook de gemeenten Pijnacker-Nootdorp en Hendrik-Ido-Ambacht breidden met respectievelijk 76 en 75 per 1 000 woningen fors uit. De absolute toename was met 3,4 duizend woningen het grootst in de gemeente Amsterdam, gevolgd door Utrecht, 's-Gravenhage, Almere en Tilburg met toenames van respectievelijk 2,5 duizend, 2 duizend, 1,4 duizend en 1,3 duizend woningen.

Einde aan jaarlijkse groei in nieuwbouw

In 2008 kwamen in Nederland 78,9 duizend woningen gereed. Dat waren er 11,2 per 1 000 woningen op 1 januari 2008. Het aantal gereedgekomen woningen viel 1,3 duizend lager uit dan in 2007. Daarmee kwam een einde aan de jaarlijkse groei van het aantal gereedgekomen woningen, die was begonnen in 2004.

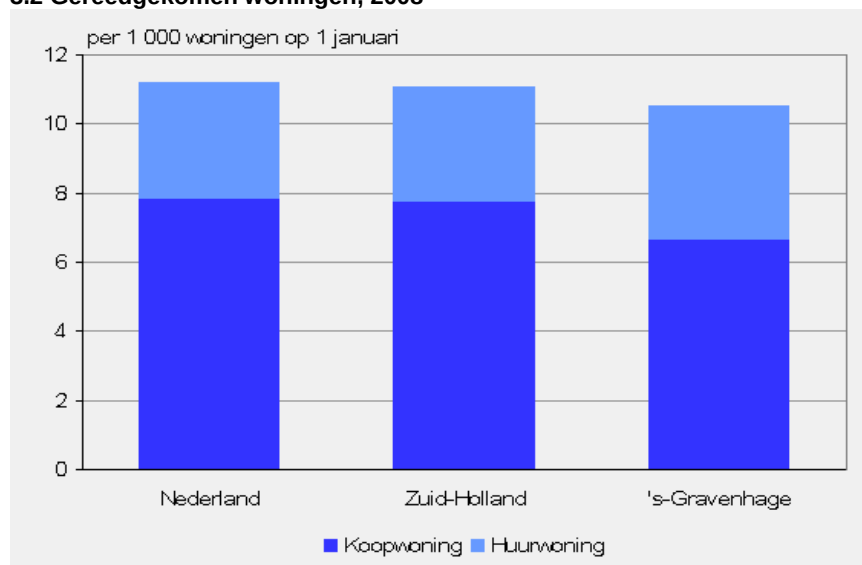
In vijf provincies daalde het aantal gereedgekomen woningen. De grootste relatieve afname vond plaats in Drenthe, waar het aantal gereedgekomen woningen met 29 procent kromp van 2 793 naar 2 006 woningen.

Groningen kende de grootste relatieve groei. Hier steeg het aantal gereedgekomen woningen met 39 procent, van 2 147 naar 2 984 woningen.

Aandeel gereedgekomen koopwoningen nam af

Van de 79 duizend woningen die in 2008 gereedkwamen, was 70 procent een koopwoning en 30 procent een huurwoning. Het aandeel koopwoningen in het totaal aantal gereedgekomen woningen neemt al af sinds 2002 toen dit aandeel nog op 81 procent lag. Hoewel het jaarlijks aantal gereedgekomen koopwoningen in deze periode zelfs iets toenam van 54 duizend in 2002 naar ruim 55 duizend in 2008, nam het jaarlijks aantal gereedgekomen huurwoningen in dezelfde periode nog sterker toe van bijna 13 duizend in 2002 tot bijna 24 duizend in 2008.

3.2 Gereedgekomen woningen, 2008

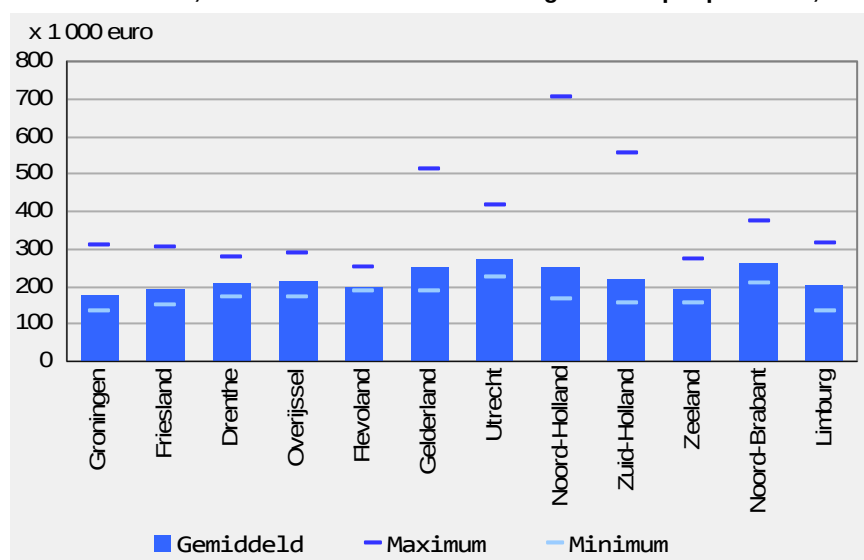

3.3 Woningwaarde

Gemiddelde woningwaarde in Nederland 233 duizend euro

De gemiddelde woningwaarde in Nederland lag op 1 januari 2008 op 233 duizend euro, een toename van 16 duizend euro ten opzichte van een jaar eerder. In de provincie Groningen lag de woningwaarde met 174 duizend euro het laagst en in de provincie Utrecht met 271 duizend euro het hoogst. Dat Groningen de laagste en Utrecht de hoogste woningwaarde hebben is al 10 jaar het geval. De gemeente Reiderland in de provincie Groningen had met 133 duizend euro de laagste woningwaarde van Nederland. In de gemeente Bloemendaal in Noord-Holland lag deze met 705 duizend euro veruit het hoogst. Op de tweede en derde plaats stonden de Noord-Hollandse gemeenten Blaricum en Laren met een woningwaarde van 593 en 592 duizend euro respectievelijk.

3.3 Gemiddelde, minimum en maximum woningwaarde¹⁾ per provincie, 2008

¹⁾ Nader voorlopige cijfers, peildatum 1 januari 2007

Tabel 3.1
Woonruimtenvoorraad, 1 januari 2008

	's-Gravenhage	Zuid-Holland	Nederland
Voorraad woningen	232 404	1 540 715	7 043 212
saldo vermeerdering woningen in 2008*, relatief ¹⁾	8,5	7,9	9,0
Voorraad wooneenheden	5 000	23 681	115 110
Recreatiewoningen	203	11 873	101 244
Capaciteit bijzondere woongebouwen	14 270	65 177	348 905

¹⁾ Per 1 000 woningen op 1 januari 2008.

Tabel 3.2
Nieuwbouwwoningen, 2008

	's-Gravenhage	Zuid-Holland	Nederland
Nieuwbouwwoningen	2 447	17 038	78 882
Eigendomsverhouding			
% koopwoningen	62,9	69,8	69,9
% huurwoningen	37,1	30,2	30,1
Woningtype			
% eengezinswoningen	66,0	54,1	61,0
% meergezinswoningen	34,0	45,9	39,0

Tabel 3.3
Waarde onroerende zaken, 2008¹⁾

	's-Gravenhage	Zuid-Holland	Nederland
Woningen in mln. euro	45 388	331 352	1 633 174
Niet-woningen in mln. euro	12 507	82 251	388 822
Gemiddelde woningwaarde in duizend euro	199	217	233

¹⁾ Nader voorlopige cijfers, peildatum 1 januari 2007.

4. Inkomen en sociale zekerheid

4.1 Inkomen

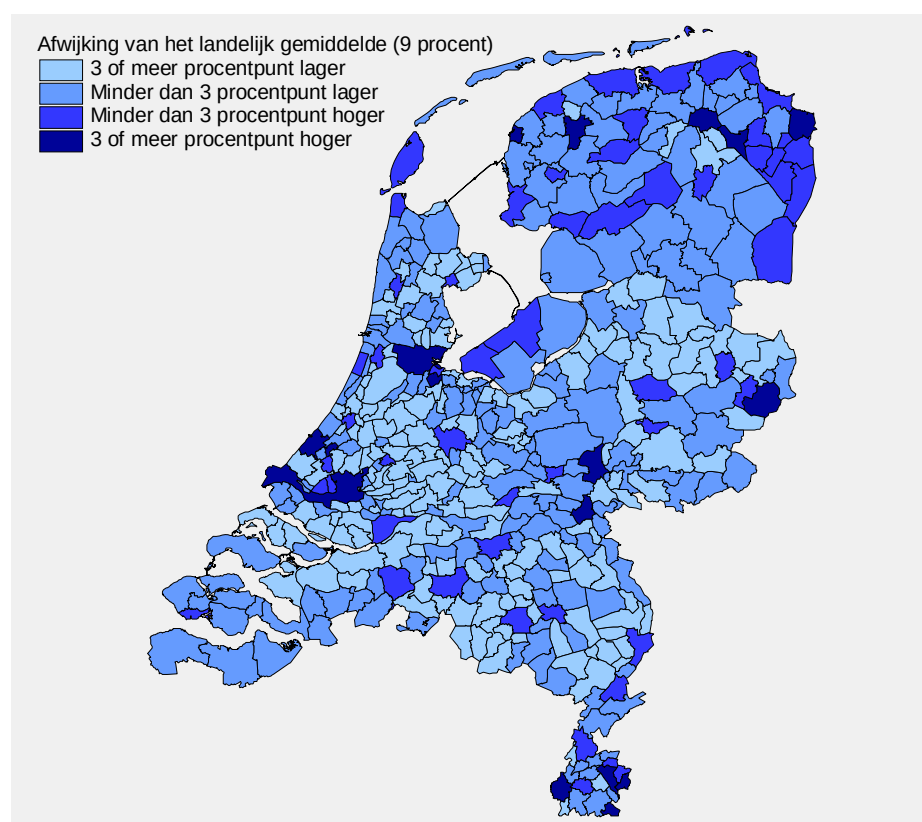
Relatief veel lage inkomens in grote steden

In 2006 telde Nederland 598 duizend huishoudens met een laag inkomen. Dat kwam neer op 9 procent van alle huishoudens. Het aandeel per gemeente liep uiteen van 2,4 tot 17,1 procent.

Onder de tien gemeenten met in verhouding de meeste lage inkomens waren de drie grote gemeenten Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage. In 2006 bevond circa 22 procent van de huishoudens met een laag inkomen zich in één van deze drie gemeenten. Ter vergelijking: van het totale aantal huishoudens was 13 procent er gevestigd.

De concentratie van lage inkomens in de grote steden had verschillende oorzaken. Zo hadden de grote steden relatief veel inwoners met een bijstands- of werkloosheidsuitkering. Verder waren niet-westerse allochtonen, die vaker een laag inkomen hebben, er oververtegenwoordigd.

4.1 Aandeel huishoudens met laag inkomen naar gemeente, 2006* (gemeentelijke indeling 2007)

Tabel 4.1
Aandeel huishoudens met laag inkomen naar gemeentegrootte, 2006* ¹⁾
Zuid-Hollandse gemeenten

Gemeentegrootte (x 1 000 inwoners)	Aantal gemeenten	Huishoudens met laag inkomen (%)	Afwijking provinciaal gemiddelde (%)
0 tot 20	34	5,1	-4,7
20 tot 50	28	5,9	-3,8
50 tot 100	10	8,1	-1,7
100 tot 250	3	9,9	0,1
250 of meer	2	15,4	5,6
's-Gravenhage		14,1	4,4

¹⁾ Gemeentelijke indeling 2007.

Meer lage inkomens in grotere gemeenten

In het algemeen gold dat hoe meer inwoners een gemeente had, des te hoger het aandeel lage inkomens was. In gemeenten met 0 tot 20 duizend inwoners had gemiddeld ruim 6 procent van de huishoudens een laag inkomen. In gemeenten met 50 duizend tot 100 duizend inwoners was dat al 9 procent, en in gemeenten met 100 duizend of meer inwoners lag het aandeel lage inkomens met ruim 12 procent duidelijk het hoogst.

4.2 Sociale zekerheid

Aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen licht gedaald

Eind 2008 werden in Nederland 815 duizend arbeidsongeschiktheidsuitkeringen verstrekt (exclusief ongeveer 21 duizend uitkeringen aan uitkeringsgerechtigden in het buitenland). Dat waren er 7 duizend minder dan een jaar eerder. Tot de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen behoren uitkeringen in het kader van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA), de Wet Arbeidsongeschiktheidsverzekering Zelfstandigen (WAZ) en de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong).

Het merendeel (543 duizend) van de verstrekte arbeidsongeschiktheidsuitkeringen betrof WAO-uitkeringen. Vanaf 1 januari 2004 kunnen werknemers geen aanspraak meer maken op een WAO-uitkering. Deze werknemers kunnen, nadat de werkgever het loon twee jaar heeft doorbetaald, per 1 januari 2006 een uitkering aanvragen in het kader van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). Het aantal WAO-uitkeringen neemt sinds 2003 af. Het aantal WIA-uitkeringen is juist sterk toegenomen, van 18 duizend eind 2006 tot bijna 58 duizend eind 2008.

4.2 Uitkeringen in het kader van de WIA per gemeente, eind 2008

Minder WAZ- en meer Wajong-uitkeringen

Het aantal uitkeringen in het kader van de WAZ daalde in 2008 met 10 procent tot 38 duizend. Sinds 1998, toen er nog 58 duizend werden verstrekt, is het aantal WAZ-uitkeringen bijna onophoudelijk afgenomen.

Na 1 augustus 2004, toen de WAZ werd afgeschaft, zijn er in het kader van deze wet geen nieuwe uitkeringen meer toegekend.

Uitkeringen in het kader van de Wajong namen de afgelopen jaren juist in aantal toe. Eind 2008 werden er 177 duizend verstrekt, ofwel 8 procent meer dan een jaar eerder.

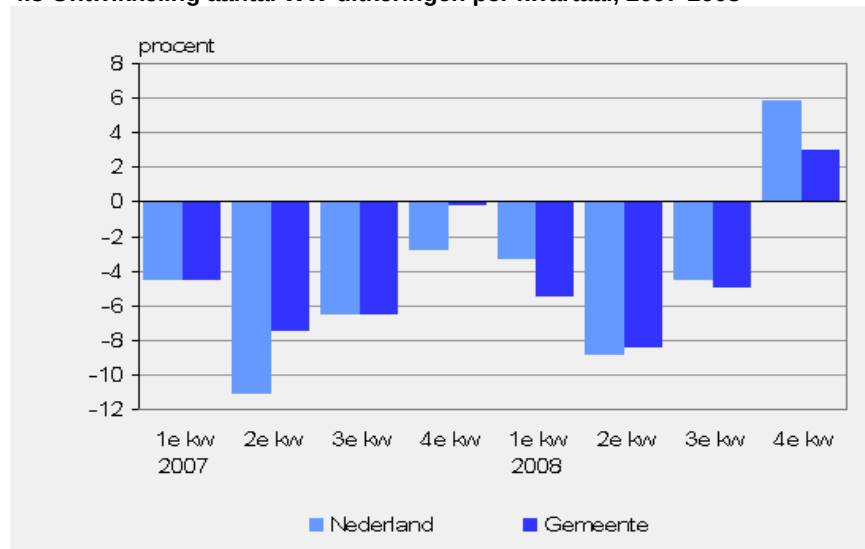
Meer werkloosheidsuitkeringen in november en december

Eind 2008 werden 171 duizend uitkeringen in het kader van de Werkloosheidswet (WW) verstrekt (inclusief uitkeringen van aanvragers woonachtig in buitenland). Dat was 11 procent minder dan een jaar eerder. De daling deed zich voor in alle provincies en was met ruim 17 procent het grootst in Utrecht. Tegenhanger was Drenthe, met een afname van 3,5 procent.

De gemeente Amsterdam telde met 9,4 duizend het grootste aantal WW-uitkeringen, gevolgd door Rotterdam met 6,8 duizend, 's-Gravenhage met 4,6 duizend en Eindhoven en Utrecht met beide 2,7 duizend uitkeringen.

Het aantal WW-uitkeringen vermindert al sinds 2005, maar in 2008 was de daling minder groot dan de voorgaande jaren. In november en december steeg het aantal uitkeringen, als gevolg van de financiële crisis, zelfs sterk.

4.3 Ontwikkeling aantal WW-uitkeringen per kwartaal, 2007-2008

Minder bijstandsuitkeringen

Eind 2008 telde Nederland ruim 292 duizend uitkeringen in het kader van de Wet Werk en Bijstand (WWB). Het aantal bijstandsuitkeringen daalt sinds 2005, toen er nog 363 duizend werden verstrekt.

In verhouding werden in de gemeente Rotterdam met 111 uitkeringen per 1 000 huishoudens verreweg de meeste uitkeringen verstrekt. De gemeenten Amsterdam, Heerlen en 's-Gravenhage volgden met respectievelijk 85, 82 en 77 uitkeringen per 1 000 huishoudens.

Het aantal bijstandsuitkeringen in gemeenten hing sterk samen met hun stedelijkheid (zie 4.4). In zeer sterk stedelijke gemeenten werden gemiddeld 75 bijstandsuitkeringen per 1 000 huishoudens verstrekt, tegen 18 per 1 000 huishoudens in niet stedelijke gemeenten.

Meer uitkeringen voor oudere gedeeltelijk arbeidsongeschikten

In het kader van de Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IOAZ) werden eind 2008 een kleine 8 duizend uitkeringen verstrekt. Dit was een toename van ruim 500 ten opzichte van een jaar eerder. Ten opzichte van 1999, toen nog ruim 25 duizend IOAW- en IOAZ-uitkeringen werden verstrekt, is het aantal echter flink afgenomen.

4.4 WWB-uitkeringen naar stedelijkheid gemeente, ultimo 2008

Tabel 4.2
Personen, gemiddeld besteedbaar inkomen in 1 000 euro, 2006^{*1)}

	's-Gravenhage	Zuid-Holland	Nederland
Totale bevolking	13,4	13,6	13,3
personen 15 jaar of ouder met 52 weken inkomen	19,3	19,2	18,6
mannen	22,3	23,6	22,9
vrouwen	16,2	14,5	14,0
15 tot 25 jaar	9,3	9,1	8,8
25 tot 45 jaar	20,3	20,3	19,7
45 tot 65 jaar	21,7	22,8	21,9
65 jaar of ouder	18,1	16,9	16,4
werknemers	22,1	21,7	20,9
zelfstandigen	23,7	25,8	24,6
met werkloosheids- of bijstandsuitkering	12,0	12,3	12,3
pensioenontvangers	17,7	16,9	16,5
autochtonen	20,1	19,7	18,9
allochtonen	17,8	17,5	17,2
westerse allochtonen	22,8	20,8	19,1
niet-westerse allochtonen	15,4	15,3	15,1

¹⁾ Gemeentelijke indeling 2007.

Tabel 4.3
Particuliere huishoudens met inkomen, gemiddeld besteedbaar inkomen in 1 000 euro, 2006^{*1)}

	's-Gravenhage	Zuid-Holland	Nederland
Totaal particuliere huishoudens	28,9	31,4	31,3
eenpersoonshuishouden	19,0	18,9	18,6
paar zonder kinderen	35,7	35,1	33,8
paar met kinderen	41,9	43,8	42,6
eenoudergezin	23,3	24,9	25,3
Belangrijkste bron van inkomen			
loon	33,0	35,5	35,1
winst uit onderneming	37,8	42,7	41,9
werkloosheids-, bijstands-, arbeidsongeschiktheidsuitkering	16,1	17,1	17,8
pensioen	23,2	23,4	23,3

¹⁾ Gemeentelijke indeling 2007.

Tabel 4.4**Particuliere huishoudens met inkomen, gemiddeld gestandaardiseerd inkomen in 1 000 euro, 2006^{*1)}**

	's-Gravenhage	Zuid-Holland	Nederland
Totaal particuliere huishoudens	21,2	22,0	21,6
eenpersoonshuishouden	19,0	18,9	18,6
paar zonder kinderen	26,1	25,6	24,7
paar met kinderen	22,7	23,5	22,8
eenoudergezin	16,0	17,0	17,3

¹⁾ Gemeentelijke indeling 2007.**Tabel 4.5****Uitkeringen arbeidsongeschiktheid, 31 december 2008**

	's-Gravenhage		Zuid-Holland		Nederland	
	abs.	rel. ¹⁾	abs.	rel. ¹⁾	abs.	rel. ¹⁾
AO-uitkeringen*	23 030	69	141 060	60	814 830	73
mannen*	11 470		72 850		437 650	
vrouwen*	11 540		68 180		377 090	
WAO-uitkeringen	16 270	49	95 280	40	543 040	49
mannen	7 760		47 610		285 260	
vrouwen	8 510		47 660		257 740	
Wajong-uitkeringen	4 140	12	30 000	13	176 570	16
mannen	2 370		16 490		98 050	
vrouwen	1 770		13 500		78 500	
WAZ-uitkeringen	560		4 780		37 580	
mannen	380		3 360		25 670	
vrouwen	180		1 410		11 880	
IVA-uitkeringen*	340		2 290		13 310	
mannen*	200		1 300		7 520	
vrouwen*	140		990		5 790	
WGA-uitkeringen*	1 720		8 710		44 340	
mannen*	760		4 090		21 150	
vrouwen*	950		4 610		23 170	

¹⁾ Per 1 000 inwoners 15 tot 65 jaar.**Tabel 4.6****Uitkeringen werkloosheid, 31 december 2008**

	's-Gravenhage		Zuid-Holland		Nederland	
	abs.	rel. ¹⁾	abs.	rel. ¹⁾	abs.	rel. ¹⁾
WW-uitkeringen	4 620	14	29 790	13	170 830	15
mannen	2 570		15 680		91 320	
vrouwen	2 060		14 120		79 500	

¹⁾ Per 1 000 inwoners 15 tot 65 jaar.**Tabel 4.7****Uitkeringen bijstand, 31 december 2008**

	's-Gravenhage		Zuid-Holland		Nederland	
	abs.	rel. ¹⁾	abs.	rel. ¹⁾	abs.	rel. ¹⁾
WWB-uitkeringen	18 200	77	82 320	53	292 340	40
WWB-uitkeringen 15 tot 65 jaar	15 050		70 720		258 780	
mannen	6 530		28 760		106 560	
vrouwen	8 520		41 950		152 220	
IOAW- en IOAZ-uitkeringen	230		1 470		7 840	
mannen	160		1 010		5 610	
vrouwen	70		460		2 230	

¹⁾ Per 1 000 huishoudens.

5. Verkeer en vervoer

5.1 Vervoermiddelen

Aantal hybride personenauto's verdubbeld

In 2008 telde Nederland bijna 7,5 miljoen personenauto's. Daarvan reed 80 procent op benzine, 17 procent op diesel en 3 procent op LPG.

Het aantal hybride personenauto's met een Nederlands kenteken is in 2008 verdubbeld. Waren er op 1 januari 2008 nog 11,3 duizend hybrides op de weg, een jaar later waren dat er ruim 23 duizend. Deze toename is grotendeels toe te schrijven aan het zakelijk gebruik. Het aantal zakenhybrides groeide van 3,5 duizend naar ruim 12 duizend.

Ondanks de toename van het aantal hybride auto's bleef hun aandeel in het totale aantal personenauto's zeer klein: slechts 0,3 procent.

5.2 Lengte van wegen

Uitbreiding wegennet vooral in Randstad en Vinex-wijken

Begin 2008 had het Nederlandse wegennet een totale lengte van 136 duizend kilometer. Dat was 665 kilometer meer dan een jaar eerder. Vooral de nieuwe straten in nieuwbouwwijken waren debet aan deze groei.

Tussen 2003 en 2008 groeide de lengte van het Nederlandse wegennet met 2,8 procent. Deze toename vond vooral plaats in gemeenten waar veel werd gebouwd: de weglengte in gemeenten met één of meerdere Vinex-wijken nam met gemiddeld 4,7 procent toe. Ook binnen de vier Randstedelijke provincies groeide de lengte van de wegen sneller dan landelijk. De toename bedroeg daar 4,3 procent, tegen 2,2 procent buiten de Randstad.

5.1 Toename weglengte, 2003-2008

Grootste toename in Pijnacker-Nootdorp

In de gemeente Pijnacker-Nootdorp nam de lengte van het wegennet tussen 2003 en 2008 het meest toe. De groei bedroeg hier 24 procent. In een aantal grote gemeenten, waaronder Utrecht en Almere, werd het wegennet met ruim tien procent uitgebreid. Voor Utrecht en Almere betekende dit een toename van ruim 100 kilometer in vijf jaar tijd.

Tabel 5.1
Vervoermiddelen, 1 januari 2008

	's-Gravenhage		Zuid-Holland		Nederland	
	<i>abs.</i>	<i>rel.¹⁾</i>	<i>abs.</i>	<i>rel.¹⁾</i>	<i>abs.</i>	<i>rel.¹⁾</i>
Personenauto's	170 647	359	1 411 515	408	7 391 903	451
Personenauto's in bezit van natuurlijke personen	153 421	323	1 267 240	366	6 518 812	397
Bedrijfsmotorvoertuigen	17 904		192 190		1 082 523	
Motortweewielers	8 629	18	96 182	28	585 204	36

¹⁾ Per 1 000 inwoners.

Tabel 5.2
Lengte van wegen in km, 2008

	's-Gravenhage	Zuid-Holland	Nederland
Totale weglengte	1 099	15 962	136 135
gemeentelijke en waterschapswegen	1 055	14 519	123 237
provinciale wegen	0	703	7 848
rijkswegen	43	740	5 050

6. Oppervlakte, dichtheden en bodemgebruik

6.1 Oppervlakte

Noordoostpolder de grootste en Bennebroek de kleinste gemeente

Nederland bestond in 2008 uit bijna 34 duizend vierkante kilometer land en bijna 8 duizend vierkante kilometer water. Gemeenten hadden een landoppervlakte van gemiddeld 76 vierkante kilometer. Dit varieerde echter behoorlijk: van 460 vierkante kilometer in de gemeente Noordoostpolder tot 2 vierkante kilometer in Bennebroek.

Lelystad had het meeste binnenwater

De gemeente Lelystad had in 2008 met 533 vierkante kilometer het meeste binnenwater binnen haar grenzen. Dit komt door haar ligging aan het IJsselmeer, dat tot het binnenwater wordt gerekend. De waddengemeente Terschelling had met 587 vierkante kilometer het meeste buitenwater.

6.2 Dichtheden

Bevolkings- en woningdichtheden langzaam toegenomen

Een vierkante kilometer telde in 2008 in Nederland gemiddeld 209 woningen en 486 inwoners. Deze aantallen zijn de afgelopen jaren langzaam toegenomen. In 1999 telde een vierkante kilometer nog 193 woningen en 465 inwoners.

In 2008 had 57 procent van de gemeenten een bevolkingsdichtheid onder het landelijk gemiddelde. De woningdichtheid was in 59 procent van de gemeenten lager dan gemiddeld. Op de ranglijsten van de vijf gemeenten met de hoogste en de laagste bevolkingsdichtheid stonden dezelfde gemeenten als op de ranglijsten voor de hoogste en de laagste woningdichtheid, zij het in een iets andere volgorde. De vijf gemeenten met de hoogste dichtheden waren Amsterdam, Capelle aan den IJssel, 's-Gravenhage, Haarlem en Leiden. Hun tegenhangers waren Ameland, Rozendaal, Schiermonnikoog, Terschelling en Vlieland.

Tabel 6.1 Gemiddelde, minimum en maximum dichtheden, 2008

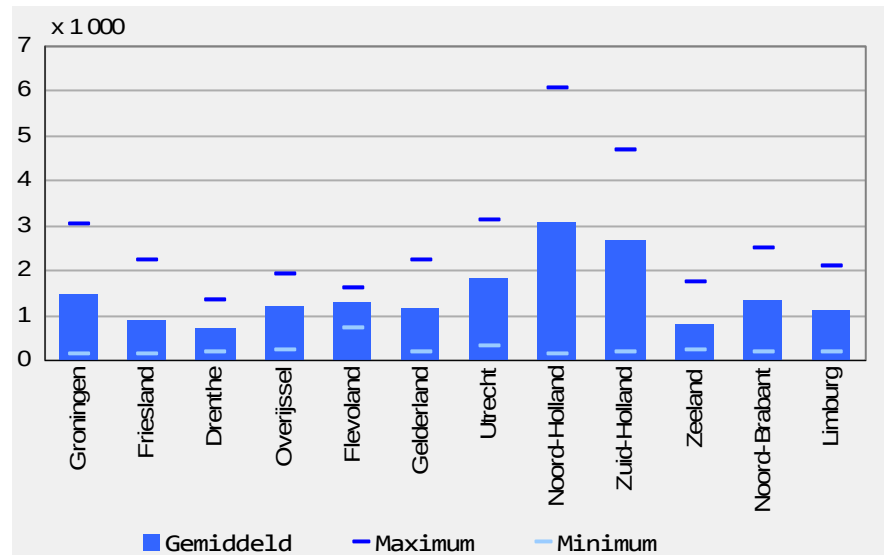
	Minimum Zuid-Holland	Gemiddelde Zuid-Holland	Maximum Zuid-Holland
Woningdichtheid	51	547	2 819
Bevolkingsdichtheid	136	1 230	5 771
Omgevingsadressendichtheid	162	2 680	4 662

Noot: bij maximum en minimum wordt de dichtheid van de gemeente met de hoogste en laagste dichtheid in de betreffende provincie getoond.

Omgevingsadressendichtheid licht gestegen

De omgevingsadressendichtheid (OAD), die de concentratie van wonen, werken, mobiliteit en recreatie weergeeft, bedroeg in 2008 gemiddeld 1 883. Tussen 2000 en 2008 is de OAD met 1,3 procent gestegen.

6.1 Gemiddelde, minimum en maximum omgevingsadressendichtheid, 2008

Noot: bij maximum en minimum wordt de dichtheid van de gemeente met de hoogste en laagste dichtheid in de betreffende provincie getoond.

De OAD verschilde behoorlijk tussen de provincies, maar ook daarbinnen waren flinke verschillen te zien. Zo lagen in Noord-Holland, dat gemiddeld de hoogste dichtheid had, zowel de gemeente met de hoogste als die met de op één na laagste OAD. Het ging daarbij om Amsterdam, met een OAD van 6 051, en Schermer, met een dichtheid van 129.

6.3 Bodemgebruik

Oppervlakte agrarisch terrein nam af

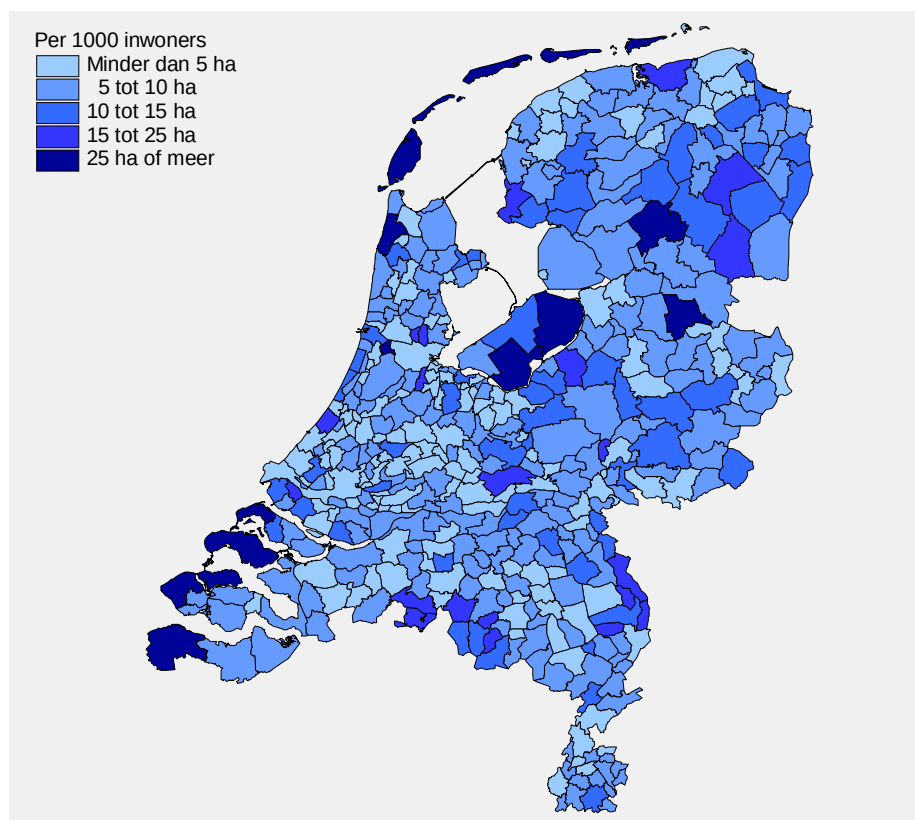
Agrarisch terrein neemt in Nederland veruit het meeste landoppervlak in beslag. In 2006 behoorde bijna 2,3 miljoen hectare tot dit type bodemgebruik. Dat was bijna 68 procent van het totale landoppervlak. Wel is het agrarisch terrein heel langzaam een kleinere plaats gaan innemen. Net als tussen 2000 en 2003 nam de oppervlakte van dit type bodemgebruik tussen 2003 en 2006 met ongeveer 20 duizend hectare af ten gunste van andere typen. Het ging daarbij vooral om semi-bebouwd terrein, bos en open natuurlijk terrein en bebouwd terrein.

Relatief meeste recreatieterrein in kustgemeenten

Recreatieterrein besloeg in 2006 slechts een klein deel van het Nederlands grondgebied. Het nam ruim 96 duizend hectare in. Per duizend inwoners gerekend, is dat 6 hectare.

In verhouding tot hun inwonertal hadden vooral de kustgemeenten een groot oppervlak aan recreatieterrein. Ook de in het binnenland gelegen gemeenten Ommen, Westerveld en Haarlemmerliede en Spaarnwoude en de Flevolandse gemeenten Zeewolde en Dronten telden meer dan 25 hectare recreatieterrein per duizend inwoners.

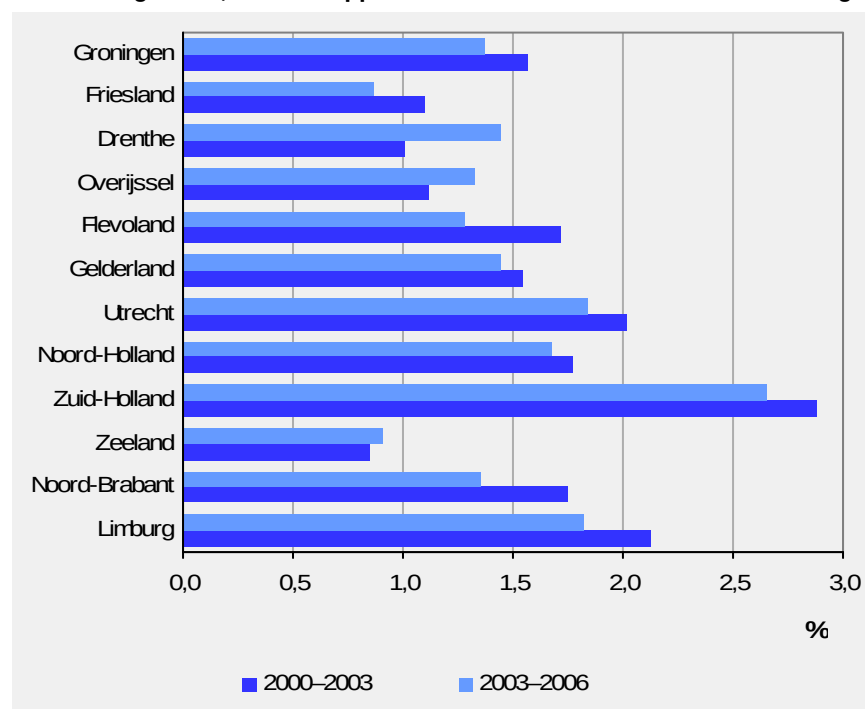
6.2 Recreatieterrein per gemeente, 2006 (gemeentelijke indeling 2008)

Minder oppervlakte van bestemming veranderd

Tussen 2003 en 2006 heeft ruim 1,4 procent van de totale oppervlakte van Nederland een andere bestemming gekregen. Dat was net iets minder dan tussen 2000 en 2003, toen dit circa 1,6 procent was. Alleen in Drenthe, Overijssel en Zeeland is tussen 2003 en 2006 meer oppervlakte van bestemming veranderd dan tussen 2000 en 2003.

6.3 Bodemgebruik, aandeel oppervlakte dat is veranderd van bestemming

Tabel 6.2
Oppervlakte in km², 2008

	's-Gravenhage	Zuid-Holland	Nederland
Totaal	98,20	3 418,50	41 543,07
land	82,43	2 814,69	33 756,17
water	15,76	603,82	7 786,90
binnenwater	2,25	416,80	3 598,15
buitenwater	13,51	187,01	4 188,75

Tabel 6.3
Dichtheden, 2008

	's-Gravenhage	Zuid-Holland	Nederland
Woningdichtheid	2 819	547	209
Bevolkingsdichtheid	5 771	1 230	486
Omgevingsadressendichtheid	4 662	2 680	1 883

Tabel 6.4
Bodemgebruik, 2006 naar gemeentelijke en provinciale indeling 2008

	's-Gravenhage		Zuid-Holland		Nederland	
	ha	rel. ¹⁾	ha	rel. ¹⁾	ha	rel. ¹⁾
Verkeesterrein	605	1	13 377	4	115 955	7
Bebouwd terrein	4 561	10	53 278	15	337 927	21
Semi-bebouwd terrein	495	1	9 089	3	52 849	3
Recreatieterrein	1 281	3	15 695	5	96 311	6
Agrarisch terrein	261	1	168 762	49	2 285 799	139
Bos en open natuurlijk terrein	987	2	20 823	6	484 024	30

¹⁾ Ha per 1 000 inwoners.

7. Criminaliteit

7.1 Geregistreerde misdrijven

Aantal aangiften bleef nagenoeg gelijk

In 2007 registreerde de Nederlandse politie 1,2 miljoen misdrijven. Dat waren er nagenoeg even veel als in 2006. Meer dan de helft (684 duizend) van de aangiften betrof vermogensmisdrijven, voornamelijk diefstal. Andere veelvoorkomende misdrijven waren vernieling (223 duizend), verkeersmisdrijven (158 duizend) en geweldsmisdrijven (112 duizend). Bij de verkeersmisdrijven ging het vooral om doorrijden na een ongeval (90 duizend) en rijden onder invloed (62 duizend); bij geweldsmisdrijven was er vooral sprake van mishandeling (61 duizend).

Minder vermogensdelicten, maar fors meer drugsdelicten

Na 2002, toen de omvang van de geregistreerde criminaliteit met 1,4 miljoen aangiften op zijn hoogtepunt was, is het aantal geregistreerde misdrijven jaarlijks afgenomen. Dat komt vooral door een daling van het aantal vermogensdelicten, dat tussen 2002 en 2007 met 26 procent kromp. Vernielingen, verkeersmisdrijven en geweldsmisdrijven namen in deze periode juist in aantal toe, met respectievelijk 13 procent, 11 procent en 7 procent. Het aantal geregistreerde misdrijven tegen de Opiumwet steeg nog harder: met 23 procent tot een kleine 16 duizend in 2007.

7.1 Ontwikkeling belangrijkste categorieën misdrijven, 2002-2007

Relatief de meeste aangiften in de gemeente Amsterdam

In 2007 vond 45 procent van de door de politie geregistreerde criminaliteit plaats in de 25 grootste gemeenten. Met 142 aangiften per 1 000 inwoners werden in verhouding de meeste delicten geregistreerd in de gemeente Amsterdam, gevolgd door Utrecht, Maastricht en Eindhoven. Van de vier grootste gemeenten kwam alleen 's-Gravenhage niet in de top-10 voor.

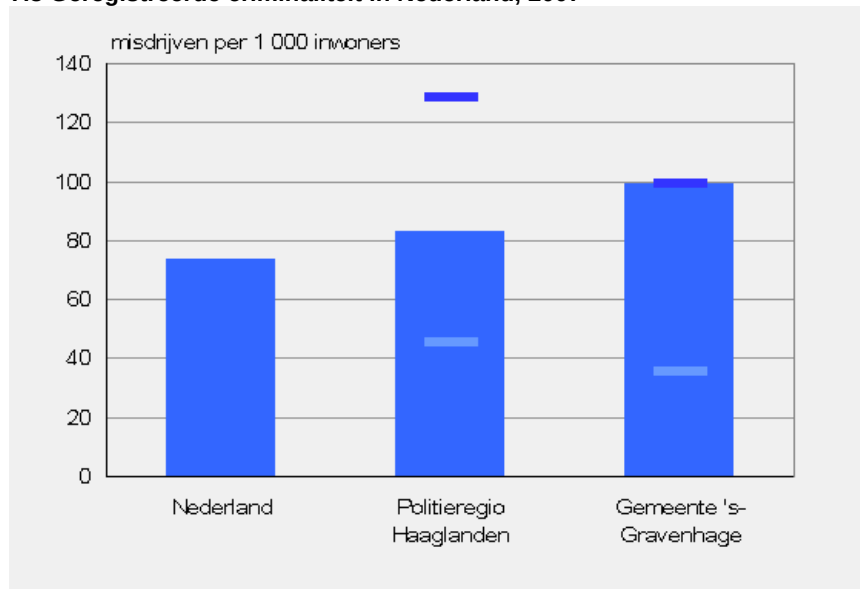
7.2 Gemeenten met hoogste relatieve aantallen aangiften, 2007

Relatief de minste aangiften in Friesland

De politieregio met in verhouding de meeste misdrijven was Amsterdam-Amstelland, met 129 aangiften per 1 000 inwoners. In de politieregio Friesland werd in 2007 het laagste relatieve aantal aangiften geregistreerd: 45 per 1 000 inwoners.

7.3 Geregistreerde criminaliteit in Nederland, 2007

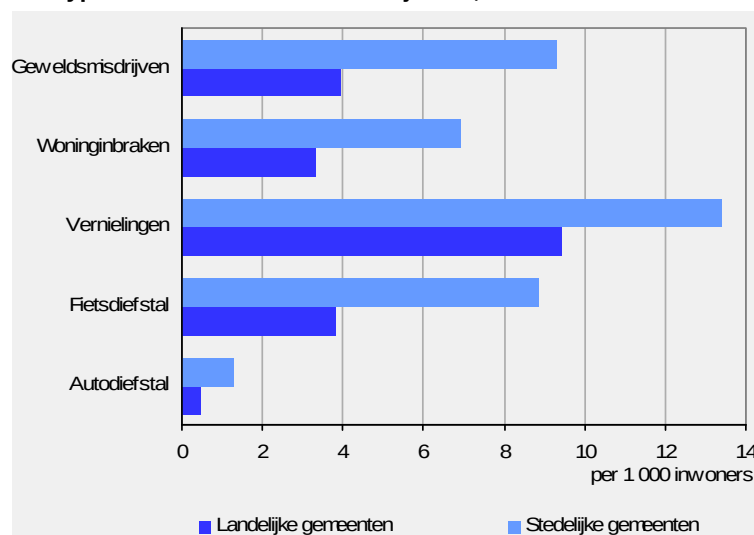

Noot: maximum en minimum tonen hoogst en laagst scorende politieregio onder de politieregio's en de hoogst en laagst scorende gemeenten binnen de politieregio waartoe de gemeente behoort.

Meeste criminaliteit geregistreerd in stedelijke gemeenten

In 2007 werden in stedelijke gemeenten 96 misdrijven per 1 000 inwoners geregistreerd, tegen 47 in landelijke gemeenten. Geweldd misdrijven werden in verhouding ruim twee keer zo vaak geregistreerd in stedelijke gemeenten dan in landelijke gemeenten.

7.4 Typen criminaliteit naar stedelijkheid, 2007

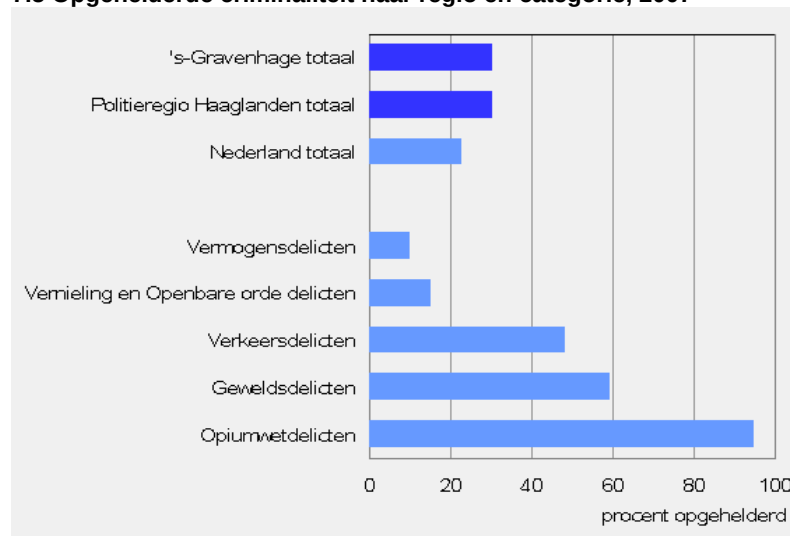

7.2 Opgehelderde misdrijven

Ruim één op de vijf geregistreeerde misdrijven opgelost

In 2007 werden 276 duizend gevallen van criminaliteit opgehelderd door de politie, de landelijke Politiedienst of de marechaussee. Dit komt overeen met 22,7 procent van alle aangiften - nagenoeg even veel als een jaar eerder. Het aandeel opgehelderde misdrijven neemt toe sinds 2000, toen het nog op 15,6 procent lag.

7.5 Opgehelderde criminaliteit naar regio en categorie, 2007

Het aandeel opgeloste zaken verschilde in 2007 sterk per type delict. Van de vermogensmisdrijven werd 9,9 procent opgehelderd, tegen 95,0 procent van de misdrijven tegen de Opiumwet of de Wet Wapens en Munitie.

Tabel 7.1
Geregistreeerde en opgehelderde criminaliteit, 2007

	's-Gravenhage		Politieregio Haaglanden		Nederland ¹⁾	
	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
Geregistreeerde criminaliteit ²⁾	46 942	99	82 622	83	1 214 503	74
Opgehelderde criminaliteit ³⁾	14 198	30,2%	22 848	27,7%	275 880	22,7%

¹⁾ Nederland bevat als enige regio ook de gegevens van de landelijke politiedienst en de marechaussee.

²⁾ Relatief: per 1 000 van de bevolking op 1 januari 2007.

³⁾ Relatief: als percentage van de geregistreeerde criminaliteit.

8. Regionale indelingen 2008

8.1 Gemeentelijke indeling 2008

Aantal gemeenten in 2008 onveranderd op 443

Op 1 januari 2008 telde Nederland 443 gemeenten. Het aantal gemeenten in Nederland is tussen 2007 en 2008 gelijk gebleven. Dit kwam doordat er voor het eerst sinds 1992 geen gemeentelijke herindelingen plaatsvonden.

8.1 Aantal gemeenten in Nederland op 1 januari

Sinds 1936 meer dan 350 nieuwe gemeenten

Jaarlijks vinden vele gemeentelijke herindelingen en grenswijzigingen plaats, onder andere om de bestuurskracht van gemeenten te versterken. Hierdoor is het aantal gemeenten in Nederland sinds 1936 gedaald van 1064 naar 443 gemeenten in 2008. Daarbij zijn 359 nieuwe gemeenten gevormd en 980 gemeenten opgeheven. Bij al deze wijzigingen waren in totaal meer dan 7,5 miljoen inwoners betrokken.

Naast veranderingen in gemeentegrenzen zijn er ook gemeenten die alleen hun naam hebben veranderd. Dit gebeurde 49 keer tussen 1936 en 2008. In twaalf gevallen ging het om slechts een andere schrijfwijze van een bestaande naam.

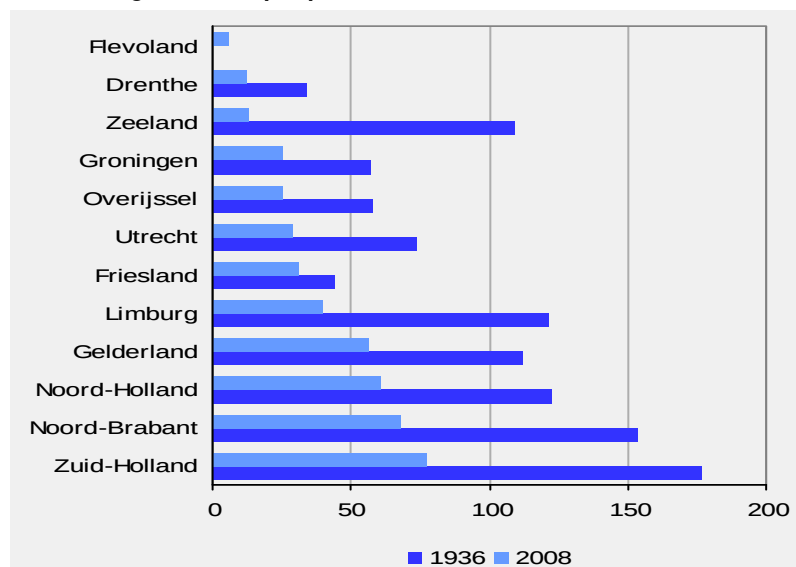
8.2 Opheffing en nieuwvorming van gemeenten

Aantal gemeenten sterkst gedaald in Zeeland

Sinds 1936 is het aantal gemeenten in alle provincies afgenomen. De relatief sterkste daling vond daarbij plaats in Zeeland: van 109 gemeenten in 1936 naar 13 in 2008. In Friesland daalde het aantal gemeenten zowel relatief als absoluut gezien het minst, van 44 naar 31 gemeenten.

8.3 Aantal gemeenten per provincie

Sinds 1936 ruim 1 900 grenswijzigingen

Het komt ook voor dat een gemeentelijke grens wijzigt zonder dat er sprake is van een herindeling. Sinds 1936 gebeurde dit ruim 1,9 duizend maal. Ruim 800 maal waren hierbij geen inwoners betrokken.

8.2 StatLine-publicatie 'Gebieden in Nederland'

Nederland kent een groot aantal regionale indelingen. Naast de standaardindelingen in gemeenten en provincies telt ons land nog tal van andere gebieden en regio's, waaronder arrondissementen, brandweergebieden, politieregio's en landbouwgebieden. Of in de naamgeving sprake is van een gebied of een regio, hangt af van het betreffende (beleids)veld.

In StatLine zijn de meest recente gegevens over gebieden in Nederland te vinden. De databank bevat ook publicaties waarin relaties worden gelegd tussen de gemeentelijke indeling en diverse andere indelingen van het Nederlands grondgebied. Ter illustratie is in figuur 8.4 de publicatie 'Gebieden in Nederland 2008' geselecteerd. Naast de officiële code en naam van de gemeente, bevat de publicatie het onderdeel 'Lokalisering'. Hiermee is na te gaan in welke gebieden of regio's een gemeente is gelokaliseerd.

8.4 Gebieden in Nederland in StatLine

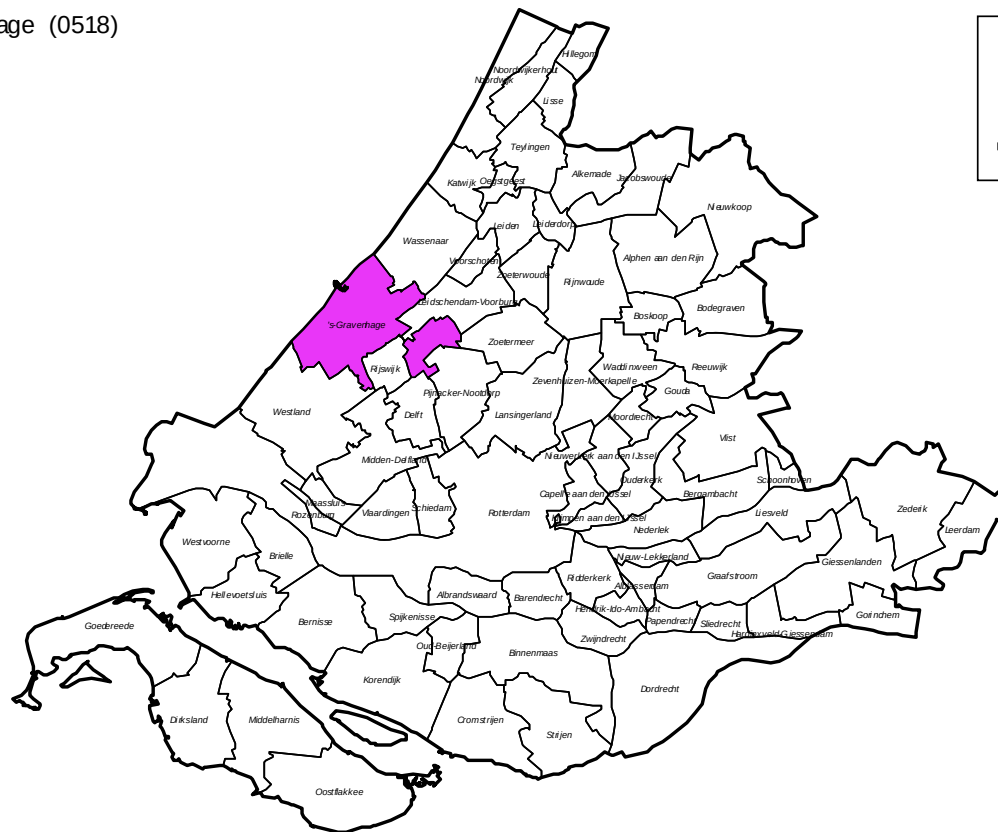

In hoofdstuk 10 wordt een uitleg gegeven over het raadplegen van onderwerpen uit een StatLine-publicatie als 'Gebieden in Nederland'

8.5. Ligging in de provincie

's-Gravenhage (0518)

1 januari 2008

Tabel 8.6
Gebieden in Nederland, 2008

Code	Gebied/regio	Naam
<i>Standaard regionale indelingen:</i>		
03	Landsdeel	West-Nederland
28	Provincie	Zuid-Holland
26	COROP-gebied	Agglomeratie 's-Gravenhage
13	Stadsgewest	's-Gravenhage
13	Grootstedelijke agglomeratie	's-Gravenhage
<i>Thematische regionale indelingen:</i>		
09	Arrondissement	's-Gravenhage
4600	Brandweerregio	Haaglanden
2601	COROP-plusgebied	Agglomeratie 's-Gravenhage excl. Zoetermeer
260	COROP-subgebied	Agglomeratie 's-Gravenhage
079	Economisch-geografisch gebied	's-Gravenhage
3906	GGD-regio	GGD Den Haag
2809	Landbouwgebied	Westland en Zuidhollandse Droogmakerijen
07	Landbouwgebied (groep)	Westelijk Holland
15	Politieregio	Haaglanden
03	Ressort	's-Gravenhage
22	RPA-gebied	Haaglanden
16	Toeristengebied	4 grote steden excl. Noordzeebadplaatsen
28	Wgr-samenwerkingsgebied	Haaglanden

In tabel 8.6 is een onderscheid gemaakt in standaard- en thematische regionale indelingen. De gebieden/regio's waartoe een gemeente behoort, vindt u in deze tabel. In vrijwel alle regionale publicaties hanteert het CBS de standaard regionale indelingen. Daarnaast is er een aantal thematische regionale indelingen. Deze behoren bij een specifiek onderwerp. Alle gemeentelijke gegevens zijn optelbaar naar alle indelingen. Dit kan met behulp van de StatLine-publicatie 'Gebieden in Nederland'.

9. Kerncijfers wijken en buurten

9.1 Indeling in wijken en buurten

Buurten vormen het laagste regionale niveau

In 2008 bestonden de 443 Nederlandse gemeenten uit 2 531 wijken en 11 477 buurten. Elke gemeente heeft minimaal één wijk en elke wijk is weer opgebouwd uit minimaal één buurt. Buurten vormen daarmee het laagste regionale niveau.

De onderverdeling van gemeenten in wijken en buurten dateert van de volkstelling van 1947. De indeling is gemaakt door gemeenten, aansluitend op hun wensen voor beleidsvorming. Om buurten zo goed mogelijk te kunnen vergelijken, worden ze zo mogelijk afgebakend volgens landelijke richtlijnen. In woongebieden worden buurten zoveel mogelijk naar homogene bebouwing ingedeeld, voor zover het aantal inwoners niet te hoog wordt. Voor werkgebieden en grotere recreatiegebieden streven gemeenten een maximum aan oppervlakte na. Voor de indeling van gebieden met verspreide bebouwing vormen lokale inzichten het uitgangspunt. Overigens loopt de indeling naar wijken en buurten niet altijd gelijk met postcodegebieden.

Een unieke code voor elke buurt

Aan elk gebied is een unieke code van acht posities toegekend. Deze wijk- en buurtcode is opgebouwd uit een gemeentecode van vier posities, een wijkcode van twee posities en een buurtcode van twee posities. De overzichtskaart verderop in dit hoofdstuk geeft inzicht in de codering, naamgeving, ligging en omvang van de buurten. Ook is een kaart opgenomen met de bevolkingsdichtheid per buurt. Deze kaart is weggelaten voor gemeenten waarvan het aantal buurten of het aantal waardeklassen te klein is voor een zinvolle weergave.

9.2 Statistieken over wijken en buurten

Kerncijfers wijken en buurten in StatLine

In StatLine zijn wijk- en buurtgegevens te vinden over de thema's bevolking, wonen, energie, onderwijs, arbeid, inkomen, sociale zekerheid, bedrijven, motorvoertuigen, voorzieningen, oppervlakte en bodemgebruik. De StatLine-publicaties 'Kerncijfers wijken en buurten' zijn beschikbaar vanaf 1995 als tweejaarlijkse publicatie en vanaf 2003 jaarlijks. Ze bieden de mogelijkheid om buurten te typeren en onderling te vergelijken.

9.1 Kerncijfers wijken en buurten in StatLine

Ter illustratie is in figuur 9.1 de publicatie 'Kerncijfers wijken en buurten 2003-2008' geselecteerd. Enkele van de uitkomsten staan in de tabellen 9.1 tot en met 9.5 verderop in dit hoofdstuk. Met het oog op betrouwbaarheid en geheimhouding kunnen cijfers ontbreken. Dit is met een . (punt) of x (kruisje) aangegeven.

In hoofdstuk 10 wordt een uitleg gegeven over het raadplegen van onderwerpen uit een StatLine-publicatie als Kerncijfers wijken en buurten.

Beschikbaarheid van statistieken op buurniveau beperkt

De beschikbaarheid van statistieken is op buurniveau beperkter dan op hogere regionale niveaus. Schematisch kan dit als volgt worden weergegeven.

9.2 Regionale statistieken en beschikbaarheid

De top van de linker driehoek heeft betrekking op Nederland als geheel; de onderkant op de vele buurten die ons land telt. Het veld binnen de driehoek wordt begrensd door de verschillende gebiedsindelingen, uiteenlopend van landsdeel tot buurt. De hoeveelheid beschikbare informatie is omgekeerd evenredig met het aantal gebieden.

Op nationaal en hoog-regionaal niveau is veel informatie beschikbaar; denk bijvoorbeeld aan uitkomsten over het consumentenprijsindexcijfer of de internationale handel. Het 'niveau Nederland' is te gebruiken als eenheid in internationaal vergelijkende studies.

Betrouwbare uitkomsten over (wijken en) buurten kunnen alleen worden samengesteld uit onderzoeken met voldoende grote steekproeven of registraties. Zo zijn gegevens uit de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens voor het aantal inwoners naar geslacht, leeftijd en herkomst in de StatLine-publicatie Kerncijfers wijken en buurten opgenomen, net als gegevens uit de registraties van uitkeringen en motorvoertuigen. Van steekproeven zijn er uitsluitend gegevens opgenomen uit het zeer uitgebreide regionaal inkomensonderzoek. Uitkomsten van enquêtes die bij het steekproefontwerp geen rekening (kunnen) houden met representativiteit over buurten of enkel op lokaal niveau zijn afgenomen, zijn echter niet vermeld.

9.3 Nieuwe vormen van presenteren CBS-buurtgegevens

Speciale kaartlaag en aparte website

In de afgelopen jaren heeft het CBS twee nieuwe vormen ontwikkeld voor het presenteren van cijfers over buurten: een kaartlaag in Google Earth en de website CBSinuwbuurt.nl.

CBS-buurtgegevens in Google Earth

Sinds eind 2007 is het mogelijk om in Google Earth een selectie van de buurtcijfers uit de StatLine-tabel Kerncijfers Wijken en Buurten te bekijken. Gebruikers moeten daartoe Google Earth versie 4.1 of hoger installeren en op cbs.nl de kaartlaag met buurtcijfers ophalen. Wanneer ze vervolgens in Google Earth inzoomen op Nederland, zien ze stapsgewijs de buurtgrenzen verschijnen. Bij elke buurt worden de naam en een CBS-logo weergegeven. Wanneer gebruikers op de naam van de buurt of het logo klikken, verschijnt een ballon met buurtcijfers (figuur 9.3). Onder meer het aantal inwoners, de samenstelling van de huishoudens, het gemiddeld inkomen en de gemiddelde woningwaarde in een buurt zijn op deze manier te vinden.

9.3 Google Earth luchtfoto met CBS-buurtgrenzen en -cijfers

Buurtcijfers op CBSinuwbuurt.nl

Naast de CBS-kaartlaag in Google Earth is er een speciale website ontwikkeld die buurtgegevens toont: CBSinuwbuurt.nl. Deze site is sinds begin 2008 operationeel en maakt gebruik van Google Maps. Voordeel daarvan is dat gebruikers geen programma op hun computer hoeven te installeren, zoals bij Google Earth wel het geval is. CBSinuwbuurt.nl bevat dezelfde selectie van buurtcijfers uit de StatLine-tabel Kerncijfers wijken en buurten als de kaartlaag in Google Earth. Bovenaan de website kunnen gebruikers achtereenvolgens een gemeente, een buurt in die gemeente, een thema en ten slotte het onderwerp kiezen waarover ze informatie wensen (figuur 9.4). Rondom de kaart zijn knoppen opgenomen die verwijzen naar onder meer StatLine, CBS-publicaties over buurten en de online versie van Gemeente op Maat.

9.4 CBS in uw buurt

CBSinuwbuurt.nl bevat enkele analysemogelijkheden. Zo kunnen gebruikers de buurtcijfers in zowel grafieken als tabellen bekijken en deze afzetten tegen het gemeentelijke en het landelijke cijfer. Ook kunnen ze twee buurten onderling vergelijken.

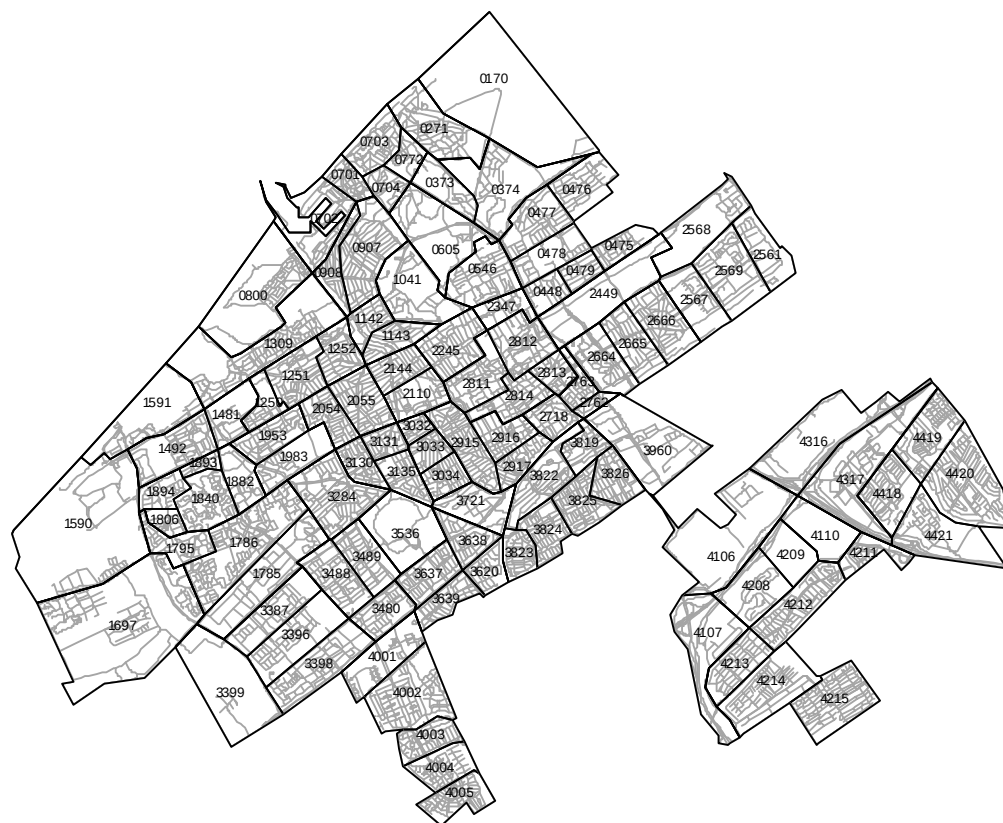
Buurtten

1 januari 2008

's-Gravenhage (0518)

verharde wegen

0170 Oostduinen
0271 Belgisch Park
0373 Westbroekpark
0374 Duttendel
0448 Nassaubuurt
0475 Uilenest
0476 Duiuzigt
0477 Waalsdorp
0478 Arendsdorp
0479 Van Hoytemastraaten omgeving
0546 Archipelbuurt
0605 Van Stokpark en Scheveningse Bosjes
0701 Oud Scheveningen
0702 Visserhaven
0703 Scheveningen Badplaats
0704 Visserijbuurt
0772 Rijslag
0800 Duindorp
0907 Statenviertel
0908 Geuzenviertel
1041 Zorgvliet
1142 Stadhoudersplantsoen
1143 Sweelinckplein en omgeving
1250 Bloemenbuurt-West
1251 Bloemenbuurt-Oost
1252 Bomenbuurt
1309 Vogelwijk
1481 Bosjes van Pex
1492 Bohemen en Meer en Bos
1590 Ockenburgh
1591 Kijkduin
1697 Kraayenslein
1785 Kerkeleen en Zichtenburg
1786 Houwijk
1795 Kom Loosduinen
1806 Waldeck-Zuid
1840 Nieuw Waldeck
1882 Rosenburg
1893 Compansbuurt
1894 Waldeck-Noord
1953 Vuchtenbuurt
1983 Eykenduynen
2054 Heesterbuurt
2055 Valkenboskwartier
2110 Ronde Energiecentrale
2144 Koningsplein en omgeving
2245 Zeewijkkwartier
2347 Willemspark
2449 Haagse Bos
2561 Landen
2567 Kampen
2568 Mariot
2569 Burchen en Horsten
2664 Bezuidenhout-West
2665 Bezuidenhout-Midden
2666 Bezuidenhout-Oost
2718 Huygenspark
2762 Rivierbuurt-Zuid
2763 Rivierbuurt-Noord
2811 Kortenbos
2812 Voorhout
2813 Uilebomen
2814 Zuidwal
2915 Schildersbuurt-West
2916 Schildersbuurt-Noord
2917 Schildersbuurt-Oost
3032 Transvaalkwartier-Noord
3033 Transvaalkwartier-Midden
3034 Transvaalkwartier-Zuid
3130 Rustenburg
3131 Oostbroek-Noord
3135 Oostbroek-Zuid
3284 Leyenburg
3387 Venen Oorden en Raden
3396 Zijden Steden en Zichten
3398 Drev en en Gaarden
3399 De Uithof
3480 Morgenslond-Zuid
3488 Morgenslond-West
3489 Morgenslond-Oost
3536 Zuidpark
3620 Moerwijk-Oost
3637 Moerwijk-West
3638 Moerwijk-Noord
3639 Moerwijk-Zuid
3721 Groen- en Fruitmarkt
3819 Laakhaven-Oost
3822 Laakhaven-West
3823 Spoorwijk
3824 Laakkwartier-West
3825 Laakkwartier-Oost
3826 Noordpolderbuurt
3960 Binkhorst
4001 Erasmus Veld
4002 Hoge Veld
4003 Parkende oostende
4004 Lage Veld
4005 Zonne Veld
4106 Vlietbuurt
4107 Vliegeniersbuurt
4110 De Reef
4208 Bosveld
4209 Tedingdijkbroek
4211 De Venen
4212 Morgenweide
4213 Singels
4214 Waterbuurt
4215 De Bras
4316 Westvliet
4317 De Rivieren
4418 De Lanen
4419 De Velden
4420 De Vissen
4421 Rietbuurt

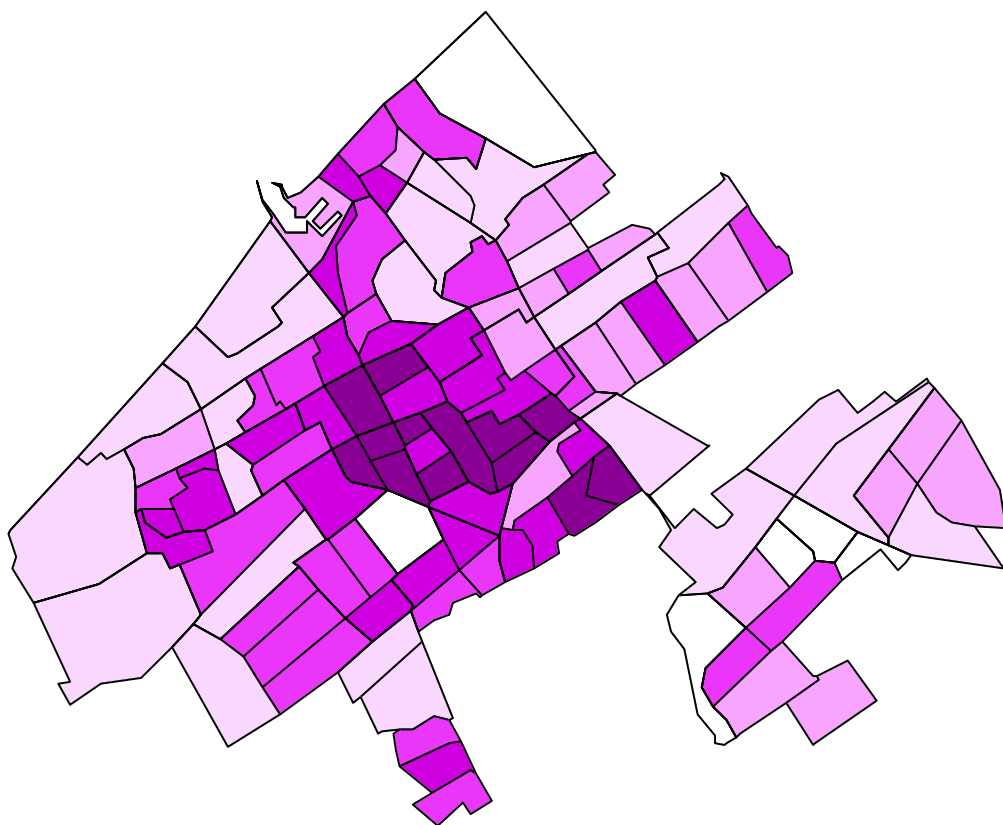
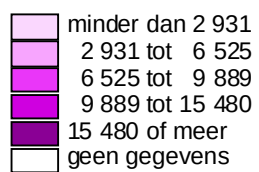
0 1 2 Kilometers

Aantal inwoners per km² land

1 januari 2008

's-Gravenhage (0518)

0 1 2 Kilometers

Tabel 9.1

Bevolking naar geslacht en leeftijd, 2008

Wijk- en buurtindeling		Inwoners			Leeftijdsklasse				
		totaal	mannen	vrouwen	0 tot 15	15 tot 25	25 tot 45	45 tot 65	65 of ouder
					%	%	%	%	%
code	naam	aantal	aantal	aantal					
0518	's-Gravenhage	475 680	233 660	242 020	18	12	33	24	13
051801	Wijk 01 Oostduinen	0	0	0	x	x	x	x	x
05180170	Oostduinen	0	0	0	x	x	x	x	x
051802	Wijk 02 Belgisch Park	7 730	3 800	3 930	14	14	26	29	17
05180271	Belgisch Park	7 730	3 800	3 930	14	14	26	29	17
051803	Wijk 03 Westbroekpark en Duttendel	2 010	870	1 140	12	8	12	30	38
05180373	Westbroekpark	960	410	550	9	7	11	28	44
05180374	Duttendel	1 050	460	590	15	9	12	31	32
051804	Wijk 04 Benoordenhout	12 410	5 640	6 770	16	7	23	28	26
05180448	Nassaubuur	1 470	730	740	17	12	25	31	15
05180475	Uilennest	1 820	770	1 050	10	4	26	30	29
05180476	Duinzicht	2 330	940	1 390	10	5	13	24	48
05180477	Waalsdorp	3 340	1 580	1 760	20	8	22	31	18
05180478	Arendsdorp	1 340	590	750	18	7	20	24	32
05180479	Van Hoytemastraat en omgeving	2 110	1 030	1 080	22	7	33	25	13
051805	Wijk 05 Archipelbuurt	5 700	2 720	2 980	14	8	29	33	16
05180546	Archipelbuurt	5 700	2 720	2 980	14	8	29	33	16
051806	Wijk 06 Van Stolkpark en Scheven. Bosjes	720	310	410	15	7	18	27	32
05180605	Van Stolkpark en Scheveningse Bosjes	720	310	410	15	7	18	27	32
051807	Wijk 07 Scheveningen	16 330	7 970	8 360	13	11	30	28	18
05180701	Oud Scheveningen	2 710	1 350	1 360	12	10	31	30	17
05180702	Vissershaven	3 110	1 530	1 580	14	11	28	28	19
05180703	Scheveningen Badplaats	5 210	2 640	2 570	12	11	34	28	14
05180704	Visserijbuurt	3 710	1 710	2 000	14	11	27	27	21
05180772	Rijslag	1 580	730	850	12	9	29	27	23
051808	Wijk 08 Duindorp	4 710	2 360	2 350	16	12	30	28	14
05180800	Duindorp	4 710	2 360	2 350	16	12	30	28	14
051809	Wijk 09 Geuzen- en Statenkwartier	13 220	6 270	6 960	17	9	28	29	17
05180907	Statenkwartier	8 960	4 230	4 740	18	9	28	30	14
05180908	Geuzenkwartier	4 260	2 040	2 220	15	9	28	26	22
051810	Wijk 10 Zorgvliet	560	280	280	8	10	26	36	20
05181041	Zorgvliet	560	280	280	8	10	26	36	20
051811	Wijk 11 Duinoord	7 230	3 440	3 790	14	9	37	26	14
05181142	Stadhoudersplantsoen	2 030	900	1 130	10	8	32	25	25
05181143	Sweelinckplein en omgeving	5 200	2 530	2 670	16	9	39	26	9
051812	Wijk 12 Bomen- en Bloemenbuurt	13 420	6 160	7 270	14	9	30	29	18
05181250	Bloemenbuurt-West	2 190	1 020	1 180	17	8	24	33	17
05181251	Bloemenbuurt-Oost	6 080	2 750	3 340	14	9	31	27	19
05181252	Bomenbuurt	5 150	2 390	2 760	13	9	32	29	17
051813	Wijk 13 Vogelwijk	4 810	2 340	2 470	22	9	19	33	17
05181309	Vogelwijk	4 810	2 340	2 470	22	9	19	33	17
051814	Wijk 14 Bohemen en Meer en Bos	4 740	2 000	2 740	9	6	19	32	34
05181481	Bosjes van Pex	400	170	220	18	11	23	34	15
05181492	Bohemen en Meer en Bos	4 350	1 830	2 510	8	5	18	32	36
051815	Wijk 15 Kijkduin en Ockenburgh	2 280	1 140	1 140	12	10	16	39	23
05181590	Ockenburgh	890	480	410	16	15	20	41	8
05181591	Kijkduin	1 400	660	730	10	7	13	38	33
051816	Wijk 16 Kraayenstein en de Uithof	4 490	2 280	2 210	12	10	24	35	18
05181697	Kraayenstein	4 490	2 280	2 210	12	10	24	35	18
051817	Wijk 17 Loosduinen	18 920	9 030	9 880	14	12	23	32	19
05181785	Kerketuinen en Zichtenburg	950	460	490	15	18	16	37	15
05181786	Houtwijk	12 970	6 300	6 670	16	13	24	33	15
05181795	Kom Loosduinen	5 000	2 280	2 720	9	9	22	29	30
051818	Wijk 18 Waldeck	14 770	6 460	8 310	10	9	20	30	31
05181806	Waldeck-Zuid	2 100	940	1 160	11	9	20	29	31
05181840	Nieuw Waldeck	7 090	3 310	3 780	14	13	23	32	17
05181882	Rosenburg	900	370	530	2	3	9	28	58
05181893	Componistenbuurt	1 690	720	970	10	6	21	32	32
05181894	Waldeck-Noord	2 980	1 120	1 860	3	4	16	24	54
051819	Wijk 19 Vruchtenbuurt	10 830	5 160	5 680	16	9	32	28	15
05181953	Vruchtenbuurt	6 760	3 210	3 550	18	9	32	27	14
05181983	Eykenduynen	4 080	1 950	2 130	14	10	33	28	15

Tabel 9.1 (vervolg)
Bevolking naar geslacht en leeftijd, 2008

Wijk- en buurtindeling		Inwoners			Leeftijdsklasse				
		totaal	mannen	vrouwen	0 tot 15	15 tot 25	25 tot 45	45 tot 65	65 of ouder
					%	%	%	%	%
<i>code</i>	<i>naam</i>	<i>aantal</i>	<i>aantal</i>	<i>aantal</i>					
051820	Wijk 20 Valkenboskwartier	17 120	8 450	8 670	16	14	40	22	8
05182054	Heesterbuurt	6 390	3 110	3 280	15	13	39	24	9
05182055	Valkenboskwartier	10 730	5 340	5 380	16	15	41	21	8
051821	Wijk 21 Regentessekwartier	12 110	6 250	5 870	13	15	43	23	7
05182110	Rond de Energiecentrale	5 240	2 830	2 400	13	15	41	24	6
05182144	Koningsplein en omgeving	6 880	3 410	3 470	13	14	43	22	7
051822	Wijk 22 Zeeheldenkwartier	10 260	5 220	5 050	12	12	43	24	8
05182245	Zeeheldenkwartier	10 260	5 220	5 050	12	12	43	24	8
051823	Wijk 23 Willemspark	1 330	670	660	8	6	40	33	13
05182347	Willemspark	1 330	670	660	8	6	40	33	13
051824	Wijk 24 Haagse Bos	320	140	180	3	4	28	22	43
05182449	Haagse Bos	320	140	180	3	4	28	22	43
051825	Wijk 25 Mariahoeve en Marlot	13 380	6 070	7 310	12	9	27	26	26
05182561	Landen	4 750	2 190	2 560	13	11	26	26	25
05182567	Kampen	2 300	1 100	1 210	11	10	32	27	19
05182568	Marlot	820	400	420	21	7	18	33	22
05182569	Burgen en Horsten	5 500	2 380	3 120	11	7	26	24	32
051826	Wijk 26 Bezuidenhout	14 740	7 180	7 560	13	9	43	24	11
05182664	Bezuidenhout-West	2 690	1 340	1 350	16	14	34	27	9
05182665	Bezuidenhout-Midden	3 560	1 760	1 800	14	7	41	26	12
05182666	Bezuidenhout-Oost	8 490	4 080	4 410	11	8	46	23	12
051827	Wijk 27 Stationsbuurt	8 830	4 730	4 100	13	21	36	22	9
05182718	Huygenspark	5 630	2 970	2 660	14	23	34	20	9
05182762	Rivierenbuurt-Zuid	670	390	280	9	15	51	19	6
05182763	Rivierenbuurt-Noord	2 530	1 370	1 160	12	17	36	25	10
051828	Wijk 28 Centrum	17 090	8 880	8 200	11	13	41	25	10
05182811	Kortenbos	6 840	3 440	3 400	12	14	38	26	10
05182812	Voorhout	1 950	1 050	900	5	11	46	26	12
05182813	Uilebomen	2 080	1 090	990	12	10	39	29	10
05182814	Zuidwal	6 210	3 300	2 910	11	15	43	23	9
051829	Wijk 29 Schildersbuurt	32 560	16 370	16 190	25	17	29	22	7
05182915	Schildersbuurt-West	15 040	7 740	7 300	24	17	31	21	6
05182916	Schildersbuurt-Noord	10 110	4 940	5 170	25	16	28	23	8
05182917	Schildersbuurt-Oost	7 410	3 690	3 720	28	17	28	22	6
051830	Wijk 30 Transvaalkwartier	14 020	7 170	6 850	22	19	32	20	7
05183032	Transvaalkwartier-Noord	4 140	2 060	2 080	22	20	29	22	7
05183033	Transvaalkwartier-Midden	3 870	1 990	1 880	19	18	30	22	12
05183034	Transvaalkwartier-Zuid	6 010	3 120	2 890	25	18	35	17	5
051831	Wijk 31 Rustenburg en Oostbroek	17 680	9 120	8 560	19	15	40	19	7
05183130	Rustenburg	5 710	2 970	2 740	18	14	40	21	8
05183131	Oostbroek-Noord	4 310	2 220	2 080	19	15	42	18	7
05183135	Oostbroek-Zuid	7 660	3 930	3 730	21	15	40	17	7
051832	Wijk 32 Leyenburg	13 720	6 450	7 280	14	10	32	23	20
05183284	Leyenburg	13 720	6 450	7 280	14	10	32	23	20
051833	Wijk 33 Bouwlust en Vrederust	24 410	11 680	12 730	18	13	29	21	19
05183387	Venen, Oorden en Raden	7 370	3 540	3 830	21	14	30	20	14
05183396	Zijden, Steden en Zichten	6 990	3 420	3 570	17	15	30	24	14
05183398	Dreven en Gaarden	9 130	4 340	4 780	18	13	28	19	21
05183399	De Uithof	920	380	550	5	3	6	17	69
051834	Wijk 34 Morgenstond	16 590	8 000	8 590	15	11	32	24	18
05183480	Morgenstond-Zuid	5 700	2 790	2 910	17	13	33	23	14
05183488	Morgenstond-West	5 820	2 820	3 000	15	11	31	24	18
05183489	Morgenstond-Oost	5 070	2 390	2 680	12	10	31	24	23
051835	Wijk 35 Zuiderpark	0	0	0	x	x	x	x	x
05183536	Zuiderpark	0	0	0	x	x	x	x	x
051836	Wijk 36 Moerwijk	18 400	9 380	9 020	18	14	33	21	14
05183620	Moerwijk-Oost	2 560	1 300	1 260	15	10	34	21	20
05183637	Moerwijk-West	6 000	2 950	3 050	18	13	29	24	17
05183638	Moerwijk-Noord	6 250	3 220	3 030	20	15	37	20	9
05183639	Moerwijk-Zuid	3 580	1 910	1 680	16	18	33	19	14
051837	Wijk 37 Groente- en Fruitmarkt	5 420	2 770	2 660	23	16	33	21	8
05183721	Groente- en Fruitmarkt	5 420	2 770	2 660	23	16	33	21	8

Tabel 9.1 (slot)

Bevolking naar geslacht en leeftijd, 2008

Wijk- en buurtindeling		Inwoners			Leeftijdsklasse				
		totaal	mannen	vrouwen	0	15	25	45	65
					tot	tot	tot	tot	of
					15	25	45	65	ouder
<i>code</i>	<i>naam</i>	<i>aantal</i>	<i>aantal</i>	<i>aantal</i>	%	%	%	%	%
051838	Wijk 38 Laakkwartier en Spoorwijk	36 780	18 960	17 820	19	17	37	20	8
05183819	Laakhaven-Oost	3 620	1 780	1 840	17	19	36	21	6
05183822	Laakhaven-West	3 980	1 990	1 990	21	13	32	23	11
05183823	Spoorwijk	3 410	1 710	1 700	23	16	34	21	6
05183824	Laakkwartier-West	7 360	3 880	3 490	19	16	38	20	7
05183825	Laakkwartier-Oost	10 350	5 440	4 910	16	16	40	19	8
05183826	Noordpolderbuurt	8 060	4 170	3 890	20	19	34	20	7
051839	Wijk 39 Binckhorst	300	170	130	13	11	45	24	7
05183960	Binckhorst	300	170	130	13	11	45	24	7
051840	Wijk 40 Wateringse Veld	16 550	8 190	8 360	25	11	34	22	7
05184001	Erasmus Veld	2 000	930	1 060	20	12	28	20	20
05184002	Hoge Veld	2 810	1 400	1 410	26	8	43	16	6
05184003	Parkbuurt Oosteinde	3 600	1 800	1 790	26	10	30	26	7
05184004	Lage Veld	4 700	2 310	2 390	24	13	31	27	5
05184005	Zonne Veld	3 450	1 750	1 700	30	13	38	18	2
051841	Wijk 41 Hoornwijk	180	100	80	13	8	19	39	21
05184106	Vlietbuurt	180	90	80	13	8	19	39	20
05184107	Vliegeniersbuurt	0	0	0	x	x	x	x	x
05184110	De Reef	0	0	0	x	x	x	x	x
051842	Wijk 42 Ypenburg	22 880	11 400	11 480	29	9	40	20	3
05184208	Bosweide	2 180	1 120	1 060	35	6	32	23	3
05184209	Tedingerbuurt	0	0	0	x	x	x	x	x
05184211	De Venen	0	0	0	x	x	x	x	x
05184212	Morgenweide	6 740	3 370	3 360	27	9	43	18	3
05184213	Singels	5 470	2 690	2 780	27	11	36	23	4
05184214	Waterbuurt	4 150	2 050	2 100	25	10	42	20	3
05184215	De Bras	4 340	2 170	2 170	32	8	41	16	2
051843	Wijk 43 Forepark	170	90	80	14	8	26	35	18
05184316	Westvliet	140	80	70	11	6	23	38	22
05184317	De Rivieren	30	20	10	x	x	x	x	x
051844	Wijk 44 Leidschenveen	15 900	7 960	7 940	28	10	38	20	4
05184418	De Lanen	3 800	1 930	1 870	31	7	49	11	2
05184419	De Velden	3 820	1 930	1 890	27	11	34	24	3
05184420	De Vissen	8 200	4 060	4 140	28	10	35	21	5
05184421	Rietbuurt	70	40	40	21	18	18	38	5

Tabel 9.2

Allochtonen naar herkomstgroepering, bevolkingsdichtheid, stedelijkheid en omgevingsadressendichtheid, 2008

Wijk- en buurtindeling		Wes- terse alloch- tonen	Niet-westerse allochtonen						Bevol- kings- dicht- heid	Ste- de- lijk- heid	OAD
			to- taal	Ma- rokko	Ned. Antillen /Aruba	Suri- name	Tur- kije	ove- rig			
code	naam	%	%	%	%	%	%	%	aantal	code	aantal
0518	's-Gravenhage	13	33	5	2	10	7	8	5 771	1	4 666
051801	Wijk 01 Oostduinen	x	x	x	x	x	x	x	x	4	565
05180170	Oostduinen	x	x	x	x	x	x	x	x	4	565
051802	Wijk 02 Belgisch Park	24	9	1	1	2	0	6	8 050	2	2 277
05180271	Belgisch Park	24	9	1	1	2	0	6	8 050	2	2 277
051803	Wijk 03 Westbroekpark en Duttendel	24	7	0	1	1	0	5	1 212	3	1 366
05180373	Westbroekpark	22	8	0	1	1	0	6	2 361	2	1 894
05180374	Duttendel	27	6	0	0	0	0	5	839	3	1 016
051804	Wijk 04 Benoordenhout	28	8	0	1	1	0	6	4 657	2	1 910
05180448	Nassaubuurt	32	11	0	1	2	0	8	4 938	1	2 936
05180475	Uilennest	29	8	0	1	1	1	6	6 052	2	1 863
05180476	Duinzigt	27	8	0	1	1	0	6	3 742	3	1 272
05180477	Waalsdorp	29	8	0	1	1	0	6	4 931	2	1 853
05180478	Arendsdorp	29	8	0	1	0	0	6	2 610	1	2 513
05180479	Van Hoytemastraat en omgeving	25	9	0	1	1	0	7	8 354	2	2 190
051805	Wijk 05 Archipelbuurt	28	9	0	1	1	0	6	7 256	1	2 991
05180546	Archipelbuurt	28	9	0	1	1	0	6	7 256	1	2 991
051806	Wijk 06 Van Stolkpark en Scheven. Bosjes	26	7	0	1	0	0	6	618	1	3 073
05180605	Van Stolkpark en Scheveningse Bosjes	26	7	0	1	0	0	6	618	1	3 073
051807	Wijk 07 Scheveningen	15	9	1	1	2	0	5	7 669	1	3 559
05180701	Oud Scheveningen	11	6	0	0	1	0	4	10 563	1	3 409
05180702	Vissershaven	10	8	1	1	2	1	3	3 952	1	3 213
05180703	Scheveningen Badplaats	19	11	1	1	2	0	7	9 360	1	3 569
05180704	Visserijbuurt	17	8	1	1	2	0	5	13 755	1	3 884
05180772	Rijslag	19	8	1	1	2	0	5	6 111	1	3 779
051808	Wijk 08 Duindorp	7	5	1	1	1	0	2	2 930	2	2 052
05180800	Duindorp	7	5	1	1	1	0	2	2 930	2	2 052
051809	Wijk 09 Geuzen- en Statenkwartier	23	7	0	1	1	0	5	9 617	1	3 683
05180907	Statenkwartier	28	8	0	1	1	0	5	8 646	1	3 749
05180908	Geuzenkwartier	13	6	1	1	1	0	3	12 591	1	3 547
051810	Wijk 10 Zorgvliet	31	12	0	1	1	1	9	570	1	3 775
05181041	Zorgvliet	31	12	0	1	1	1	9	570	1	3 775
051811	Wijk 11 Duinoord	23	10	1	1	3	0	5	10 093	1	5 140
05181142	Stadhoudersplantsoen	23	9	0	1	2	0	5	6 988	1	4 741
05181143	Sweelinckplein en omgeving	24	10	1	1	3	0	5	12 208	1	5 358
051812	Wijk 12 Bomen- en Bloemenbuurt	18	8	0	1	3	1	3	9 515	1	5 009
05181250	Bloemenbuurt-West	17	5	0	0	2	0	3	7 201	1	4 136
05181251	Bloemenbuurt-Oost	18	8	0	1	3	1	3	9 746	1	4 771
05181252	Bomenbuurt	19	9	0	1	4	1	4	10 680	1	5 625
051813	Wijk 13 Vogelwijk	19	5	0	1	1	0	3	2 605	1	2 621
05181309	Vogelwijk	19	5	0	1	1	0	3	2 605	1	2 621
051814	Wijk 14 Bohemen en Meer en Bos	17	5	0	1	1	0	3	3 666	1	3 149
05181481	Bosjes van Pex	17	8	0	1	1	1	6	835	1	3 606
05181492	Bohemen en Meer en Bos	17	5	0	1	1	0	3	5 307	1	3 114
051815	Wijk 15 Kijkduin en Ockenburgh	17	5	0	1	1	0	2	523	3	1 493
05181590	Ockenburgh	17	7	0	1	2	1	3	279	3	1 200
05181591	Kijkduin	17	4	0	1	1	0	2	1 176	2	1 577
051816	Wijk 16 Kraayenstein en de Uithof	13	9	1	1	3	1	2	1 460	2	2 066
05181697	Kraayenstein	13	9	1	1	3	1	2	1 460	2	2 066
051817	Wijk 17 Loosduinen	10	14	2	1	5	2	4	6 040	1	4 053
05181785	Kerketuinen en Zichtenburg	11	16	1	1	7	3	5	767	1	3 969
05181786	Houtwijk	11	17	2	1	6	3	4	9 004	1	4 088
05181795	Kom Loosduinen	8	8	1	1	3	1	2	11 070	1	4 004
051818	Wijk 18 Waldeck	14	13	1	1	4	2	4	8 685	1	4 340
05181806	Waldeck-Zuid	13	13	1	1	3	2	6	10 547	1	4 070
05181840	Nieuw Waldeck	11	19	2	2	7	2	5	11 220	1	4 968
05181882	Rosenburg	13	6	1	1	3	0	1	2 258	1	4 511
05181893	Componistenbuurt	20	5	0	1	1	0	3	12 482	1	4 275
05181894	Waldeck-Noord	18	5	0	1	1	0	2	8 943	1	3 686
051819	Wijk 19 Vruchtenbuurt	15	8	0	1	2	1	4	9 744	1	5 073
05181953	Vruchtenbuurt	14	8	0	1	2	1	3	13 088	1	4 875
05181983	Eykenduynen	15	10	1	1	3	1	4	6 845	1	5 363

Tabel 9.2 (vervolg)

Allochtonen naar herkomstgroepering, bevolkingsdichtheid, stedelijkheid en omgevingsadressendichtheid, 2008

Wijk- en buurtindeling		Wes- terse alloch- tonen	Niet-westerse allochtonen						Bevol- kings- dicht- heid	Ste- de- lijk- heid	OAD
			to- taal	Ma- rokko	Ned. Antillen /Aruba	Suri- name	Tur- kije	ove- rig			
code	naam	%	%	%	%	%	%	%	aantal	code	aantal
051820	Wijk 20 Valkenboskwartier	16	31	3	2	15	4	8	16 522	1	7 307
05182054	Heesterbuurt	14	23	2	2	9	2	7	15 188	1	7 012
05182055	Valkenboskwartier	16	36	3	2	18	4	8	17 434	1	7 508
051821	Wijk 21 Regentessekwartier	16	31	4	2	14	3	7	13 658	1	7 387
05182110	Rond de Energiecentrale	13	43	6	3	19	5	9	10 724	1	7 976
05182144	Koningsplein en omgeving	19	23	2	2	10	2	6	17 248	1	6 907
051822	Wijk 22 Zeeheldenkwartier	19	23	4	2	6	2	9	14 651	1	5 900
05182245	Zeeheldenkwartier	19	23	4	2	6	2	9	14 651	1	5 900
051823	Wijk 23 Willemspark	34	9	0	1	1	0	6	4 110	1	3 758
05182347	Willemspark	34	9	0	1	1	0	6	4 110	1	3 758
051824	Wijk 24 Haagse Bos	23	10	0	1	1	0	8	278	1	3 619
05182449	Haagse Bos	23	10	0	1	1	0	8	278	1	3 619
051825	Wijk 25 Mariahoeve en Marlot	18	24	3	2	5	2	11	4 413	1	3 096
05182561	Landen	15	28	4	3	6	2	14	8 071	1	2 640
05182567	Kampen	18	26	3	2	6	2	13	3 855	1	3 705
05182568	Marlot	32	9	0	2	1	0	7	876	2	1 560
05182569	Burgen en Horsten	17	21	2	2	5	2	9	6 076	1	3 316
051826	Wijk 26 Bezuidenhout	20	18	2	2	5	1	8	7 407	1	3 923
05182664	Bezuidenhout-West	14	45	6	4	14	3	18	4 273	1	3 872
05182665	Bezuidenhout-Midden	26	11	0	1	2	1	8	5 874	1	3 839
05182666	Bezuidenhout-Oost	20	12	1	1	4	1	6	11 258	1	3 979
051827	Wijk 27 Stationsbuurt	12	50	9	8	12	6	15	11 774	1	6 048
05182718	Huygenspark	10	55	9	10	12	7	17	16 178	1	6 565
05182762	Rivierenbuurt-Zuid	19	37	3	5	10	5	14	4 862	1	5 230
05182763	Rivierenbuurt-Noord	15	41	9	6	11	3	13	9 597	1	5 150
051828	Wijk 28 Centrum	19	29	5	3	7	2	12	8 440	1	6 957
05182811	Kortenbos	17	28	6	2	6	3	10	10 653	1	7 613
05182812	Voorhout	32	12	1	1	2	1	8	3 216	1	5 187
05182813	Uilebomen	17	37	8	3	11	2	12	7 642	1	5 386
05182814	Zuidwal	18	34	4	5	9	2	14	12 343	1	7 659
051829	Wijk 29 Schildersbuurt	4	86	23	3	20	27	13	22 186	1	8 127
05182915	Schildersbuurt-West	5	87	20	3	21	29	13	22 990	1	8 323
05182916	Schildersbuurt-Noord	4	82	21	4	20	25	12	21 208	1	8 280
05182917	Schildersbuurt-Oost	3	91	30	3	19	26	12	22 008	1	7 407
051830	Wijk 30 Transvaalkwartier	7	83	14	2	24	29	13	17 805	1	7 753
05183032	Transvaalkwartier-Noord	6	84	17	3	23	24	16	24 925	1	8 208
05183033	Transvaalkwartier-Midden	6	83	12	2	29	28	12	14 346	1	7 838
05183034	Transvaalkwartier-Zuid	9	82	13	2	21	34	12	17 091	1	7 295
051831	Wijk 31 Rustenburg en Oostbroek	11	44	3	2	14	17	8	18 175	1	7 139
05183130	Rustenburg	11	33	3	2	12	9	7	16 435	1	7 252
05183131	Oostbroek-Noord	12	47	3	2	17	17	9	17 763	1	7 686
05183135	Oostbroek-Zuid	12	51	3	2	15	24	8	20 013	1	6 700
051832	Wijk 32 Leyenburg	13	16	1	1	5	4	4	14 431	1	5 878
05183284	Leyenburg	13	16	1	1	5	4	4	14 431	1	5 878
051833	Wijk 33 Bouwlust en Vrederust	9	50	12	4	9	15	10	5 963	1	3 286
05183387	Venen, Oorden en Raden	8	59	16	4	9	17	13	9 888	1	3 368
05183396	Zijden, Steden en Zichten	9	50	11	4	8	17	10	7 598	1	3 638
05183398	Dreven en Gaarden	8	48	11	5	11	13	9	9 546	1	3 083
05183399	De Uithof	9	1	0	0	0	0	0	626	2	2 115
051834	Wijk 34 Morgenstond	10	41	8	3	11	8	10	9 699	1	4 512
05183480	Morgenstond-Zuid	10	48	10	4	11	10	13	11 747	1	4 069
05183488	Morgenstond-West	9	39	7	3	13	8	8	9 413	1	4 740
05183489	Morgenstond-Oost	10	36	6	3	10	7	10	8 354	1	4 715
051835	Wijk 35 Zuiderpark	x	x	x	x	x	x	x	x	1	4 643
05183536	Zuiderpark	x	x	x	x	x	x	x	x	1	4 643
051836	Wijk 36 Moerwijk	9	53	11	5	11	11	16	10 626	1	4 197
05183620	Moerwijk-Oost	10	49	12	5	9	5	17	7 496	1	3 803
05183637	Moerwijk-West	7	53	12	6	9	10	17	11 066	1	4 237
05183638	Moerwijk-Noord	10	54	8	4	13	17	13	13 987	1	4 827
05183639	Moerwijk-Zuid	8	55	14	7	10	7	17	8 952	1	3 665
051837	Wijk 37 Groente- en Fruitmarkt	8	69	7	2	21	30	9	10 903	1	6 325
05183721	Groente- en Fruitmarkt	8	69	7	2	21	30	9	10 903	1	6 325

Tabel 9.2 (slot)

Allochtonen naar herkomstgroepering, bevolkingsdichtheid, stedelijkheid en omgevingsadressendichtheid, 2008

Wijk- en buurtindeling		Wes- terse alloch- tonen	Niet-westerse allochtonen						Bevol- kings- dicht- heid	Ste- de- lijk- heid	OAD
			to- taal	Ma- rokko	Ned. Antillen /Aruba	Suri- name	Tur- kije	ove- rig			
code	naam	%	%	%	%	%	%	%	aantal	code	aantal
051838	Wijk 38 Laakkwartier en Spoorwijk	10	55	10	4	19	9	14	13 246	1	5 506
05183819	Laakhaven-Oost	9	64	12	8	21	6	17	12 426	1	6 089
05183822	Laakhaven-West	8	67	15	5	16	16	15	5 967	1	6 722
05183823	Spoorwijk	6	62	10	4	27	14	8	10 639	1	4 031
05183824	Laakkwartier-West	11	46	5	3	19	6	12	15 479	1	4 787
05183825	Laakkwartier-Oost	13	41	4	3	16	5	14	18 617	1	5 968
05183826	Noordpolderbuurt	10	68	17	6	19	10	17	17 264	1	5 038
051839	Wijk 39 Binckhorst	9	39	9	9	4	3	15	222	1	3 316
05183960	Binckhorst	9	39	9	9	4	3	15	222	1	3 316
051840	Wijk 40 Wateringse Veld	9	25	2	1	12	5	5	5 182	2	2 150
05184001	Erasmus Veld	11	21	1	1	12	4	3	2 598	1	2 792
05184002	Hoge Veld	8	28	2	1	15	6	4	2 621	2	2 048
05184003	Parkbuurt Oosteinde	13	15	1	1	8	2	4	7 815	2	2 365
05184004	Lage Veld	8	27	3	2	12	5	4	10 796	2	2 177
05184005	Zonne Veld	8	31	2	2	13	7	7	7 545	2	1 549
051841	Wijk 41 Hoornwijk	11	6	0	0	1	2	3	49	3	1 315
05184106	Vlietbuurt	11	6	0	0	1	2	3	93	3	1 354
05184107	Vliegeniersbuurt	x	x	x	x	x	x	x	x	3	1 265
05184110	De Reef	x	x	x	x	x	x	x	x	4	576
051842	Wijk 42 Ypenburg	11	22	1	2	10	3	6	4 772	3	1 343
05184208	Bosweide	14	11	0	1	3	0	7	3 128	3	1 218
05184209	Tedingerbuurt	x	x	x	x	x	x	x	x	.	.
05184211	De Venen	x	x	x	x	x	x	x	x	3	1 169
05184212	Morgenweide	10	25	2	2	12	4	7	8 286	3	1 396
05184213	Singels	10	22	1	1	13	2	5	9 460	3	1 469
05184214	Waterbuurt	11	27	2	2	13	3	7	4 174	2	1 616
05184215	De Bras	10	17	1	1	8	2	5	4 697	4	826
051843	Wijk 43 Forepark	8	3	x	x	x	x	x	57	4	913
05184316	Westvliet	9	4	x	x	x	x	x	104	3	1 270
05184317	De Rivieren	x	x	x	x	x	x	x	18	4	873
051844	Wijk 44 Leidschenveen	9	23	2	2	12	2	5	4 408	3	1 050
05184418	De Lanen	8	25	2	2	14	4	4	5 523	4	846
05184419	De Velden	9	22	2	1	12	3	4	5 065	3	1 218
05184420	De Vissen	10	23	2	2	12	2	6	6 524	3	1 067
05184421	Rietbuurt	5	0	x	x	x	x	x	80	4	897

Tabel 9.3

Particuliere huishoudens en bevolking naar burgerlijke staat, 2008

Wijk- en buurtindeling		Particuliere huishoudens					Burgerlijke staat			
			gemid- delde grootte	een- per- soons	zonder kin- deren	met kin - deren	onge- huwd	ge- huwd	ge- schei- den	ver- we- duwd
code	naam	aantal	aantal	%	%	%	%	%	%	%
0518	's-Gravenhage	236 950	2,0	48	22	30	53	33	9	5
051801	Wijk 01 Oostduinen	0	x	x	x	x	x	x	x	x
05180170	Oostduinen	0	x	x	x	x	x	x	x	x
051802	Wijk 02 Belgisch Park	4 040	1,9	51	25	24	50	36	8	6
05180271	Belgisch Park	4 040	1,9	51	25	24	50	36	8	6
051803	Wijk 03 Westbroekpark en Duttendel	880	2,0	44	33	23	34	42	8	17
05180373	Westbroekpark	430	1,8	48	36	16	31	42	7	20
05180374	Duttendel	450	2,1	40	31	29	36	41	8	14
051804	Wijk 04 Benoordenhout	6 150	2,0	47	27	25	43	41	7	10
05180448	Nassaubuurt	670	2,1	43	29	29	48	43	5	4
05180475	Uilennest	1 080	1,6	59	27	14	44	37	10	10
05180476	Duinzicht	1 350	1,7	57	28	15	30	40	9	21
05180477	Waalsdorp	1 510	2,2	38	27	34	44	45	6	6
05180478	Arendsdorp	600	2,0	50	23	27	42	38	5	15
05180479	Van Hoytemastraat en omgeving	950	2,2	37	28	35	51	38	7	4
051805	Wijk 05 Archipelbuurt	3 230	1,7	58	23	19	53	34	9	4
05180546	Archipelbuurt	3 230	1,7	58	23	19	53	34	9	4
051806	Wijk 06 Van Stolkpark en Scheven. Bosjes	300	2,0	47	29	25	39	39	6	16
05180605	Van Stolkpark en Scheveningse Bosjes	300	2,0	47	29	25	39	39	6	16
051807	Wijk 07 Scheveningen	8 820	1,8	51	26	23	50	34	9	7
05180701	Oud Scheveningen	1 440	1,9	49	26	25	49	35	9	6
05180702	Visserhaven	1 680	1,8	50	24	25	48	33	10	8
05180703	Scheveningen Badplaats	2 910	1,8	52	26	22	54	32	9	5
05180704	Visserijbuurt	1 920	1,9	49	26	24	48	35	9	9
05180772	Rijslag	870	1,8	54	26	20	47	35	8	10
051808	Wijk 08 Duindorp	2 340	2,0	45	23	32	51	35	9	5
05180800	Duindorp	2 340	2,0	45	23	32	51	35	9	5
051809	Wijk 09 Geuzen- en Statenkwartier	6 420	2,0	46	25	29	49	38	7	6
05180907	Statenkwartier	4 310	2,0	47	24	29	51	37	7	5
05180908	Geuzenkwartier	2 110	2,0	43	28	29	46	40	7	7
051810	Wijk 10 Zorgvliet	340	1,6	56	31	13	44	42	9	6
05181041	Zorgvliet	340	1,6	56	31	13	44	42	9	6
051811	Wijk 11 Duinoord	4 160	1,7	59	21	20	59	28	8	5
05181142	Stadhoudersplantsoen	1 290	1,6	64	22	14	52	28	9	11
05181143	Sweelinckplein en omgeving	2 870	1,8	56	21	23	62	28	7	3
051812	Wijk 12 Bomen- en Bloemenbuurt	7 050	1,9	47	26	26	49	36	9	6
05181250	Bloemenbuurt-West	1 020	2,1	37	29	34	44	42	8	6
05181251	Bloemenbuurt-Oost	3 240	1,9	48	27	26	49	34	9	7
05181252	Bomenbuurt	2 780	1,8	50	25	25	51	35	9	5
051813	Wijk 13 Vogelwijk	1 910	2,5	26	31	43	42	47	6	5
05181309	Vogelwijk	1 910	2,5	26	31	43	42	47	6	5
051814	Wijk 14 Bohemen en Meer en Bos	2 760	1,6	57	28	16	39	37	11	13
05181481	Bosjes van Pex	190	2,1	46	22	33	49	40	7	5
05181492	Bohemen en Meer en Bos	2 580	1,6	57	28	14	38	37	12	13
051815	Wijk 15 Kijkduin en Ockenburgh	1 010	2,1	32	40	28	37	50	7	6
05181590	Ockenburgh	280	2,7	17	37	46	51	44	4	1
05181591	Kijkduin	720	1,9	39	41	20	28	53	9	10
051816	Wijk 16 Kraayenstein en de Uithof	2 070	2,0	42	30	28	47	38	10	5
05181697	Kraayenstein	2 070	2,0	42	30	28	47	38	10	5
051817	Wijk 17 Loosduinen	8 550	2,1	37	29	34	43	41	8	8
05181785	Kerketuinen en Zichtenburg	370	2,5	26	31	43	44	46	6	4
05181786	Houtwijk	5 470	2,3	32	28	40	45	42	8	6
05181795	Kom Loosduinen	2 700	1,8	49	30	21	39	39	10	13
051818	Wijk 18 Waldeck	7 810	1,8	49	28	23	39	38	11	12
05181806	Waldeck-Zuid	1 160	1,8	49	27	24	37	40	12	10
05181840	Nieuw Waldeck	3 270	2,1	38	25	37	45	38	11	6
05181882	Rosenburg	480	1,5	55	37	8	24	39	14	22
05181893	Componistenbuurt	990	1,7	51	32	17	37	41	11	11
05181894	Waldeck-Noord	1 910	1,4	65	28	7	32	35	11	23
051819	Wijk 19 Vruchtenbuurt	5 280	2,0	41	28	31	51	35	9	6
05181953	Vruchtenbuurt	3 100	2,1	38	28	34	50	36	7	6
05181983	Eykenduynen	2 180	1,9	46	29	26	52	33	11	5

Tabel 9.3 (vervolg)

Particuliere huishoudens en bevolking naar burgerlijke staat, 2008

Wijk- en buurtindeling		Particuliere huishoudens					Burgerlijke staat			
			gemid- delde grootte	een- per- soons	zonder kin- deren	met kin - deren	onge- huwd	ge- huwd	ge- schei- den	ver- duwd
code	naam	aantal	aantal	%	%	%	%	%	%	%
051820	Wijk 20 Valkenboskwartier	9 220	1,8	54	21	26	62	25	10	3
05182054	Heesterbuurt	3 520	1,8	53	21	26	59	26	11	4
05182055	Valkenboskwartier	5 690	1,9	54	20	26	63	25	9	3
051821	Wijk 21 Regentessekwartier	7 130	1,7	62	18	20	65	22	10	2
05182110	Rond de Energiecentrale	3 090	1,7	63	17	20	64	22	12	2
05182144	Koningsplein en omgeving	4 040	1,7	61	19	20	67	23	8	2
051822	Wijk 22 Zeeheldenkwartier	6 300	1,6	66	16	18	68	21	9	3
05182245	Zeeheldenkwartier	6 300	1,6	66	16	18	68	21	9	3
051823	Wijk 23 Willemspark	890	1,5	67	22	11	59	29	10	3
05182347	Willemspark	890	1,5	67	22	11	59	29	10	3
051824	Wijk 24 Haagse Bos	190	1,3	82	11	6	50	15	13	22
05182449	Haagse Bos	190	1,3	82	11	6	50	15	13	22
051825	Wijk 25 Mariahoeve en Marlot	8 020	1,6	60	21	19	48	30	12	10
05182561	Landen	2 760	1,7	59	21	20	50	28	13	9
05182567	Kampen	1 460	1,6	61	21	19	53	26	14	7
05182568	Marlot	370	2,2	36	33	31	38	49	5	8
05182569	Burgen en Horsten	3 430	1,6	62	21	17	45	31	12	12
051826	Wijk 26 Bezuidenhout	8 510	1,7	54	26	20	59	29	9	4
05182664	Bezuidenhout-West	1 490	1,8	55	19	26	60	26	12	2
05182665	Bezuidenhout-Midden	1 950	1,8	51	28	21	57	34	6	3
05182666	Bezuidenhout-Oost	5 070	1,7	55	26	19	59	28	8	4
051827	Wijk 27 Stationsbuurt	5 470	1,6	66	17	17	66	19	12	3
05182718	Huygenspark	3 480	1,6	67	15	18	67	19	12	3
05182762	Rivierenbuurt-Zuid	460	1,5	70	18	12	73	16	9	1
05182763	Rivierenbuurt-Noord	1 530	1,6	64	18	17	63	21	13	3
051828	Wijk 28 Centrum	10 820	1,6	65	20	15	65	22	11	3
05182811	Kortenbos	4 190	1,6	63	20	17	64	23	10	3
05182812	Voorhout	1 390	1,4	71	21	7	64	26	8	3
05182813	Uilebomen	1 200	1,7	57	22	21	59	27	11	3
05182814	Zuidwal	4 040	1,5	67	19	14	69	17	12	2
051829	Wijk 29 Schildersbuurt	13 620	2,4	43	15	42	55	31	11	3
05182915	Schildersbuurt-West	6 470	2,3	45	15	40	56	31	10	2
05182916	Schildersbuurt-Noord	4 360	2,3	44	16	41	54	30	12	3
05182917	Schildersbuurt-Oost	2 790	2,6	36	15	50	55	33	10	2
051830	Wijk 30 Transvaalkwartier	6 260	2,2	47	16	37	55	31	11	3
05183032	Transvaalkwartier-Noord	1 910	2,2	48	16	36	57	28	13	3
05183033	Transvaalkwartier-Midden	1 740	2,2	47	17	35	51	32	13	4
05183034	Transvaalkwartier-Zuid	2 610	2,3	47	15	37	57	31	9	2
051831	Wijk 31 Rustenburg en Oostbroek	8 540	2,1	45	23	33	57	31	9	3
05183130	Rustenburg	2 900	2,0	46	24	30	56	31	10	3
05183131	Oostbroek-Noord	2 100	2,0	46	22	32	59	29	9	3
05183135	Oostbroek-Zuid	3 540	2,1	43	22	35	56	32	9	3
051832	Wijk 32 Leyenburg	7 120	1,9	47	27	27	48	35	10	7
05183284	Leyenburg	7 120	1,9	47	27	27	48	35	10	7
051833	Wijk 33 Bouwlust en Vrederust	11 840	2,0	46	23	31	48	34	11	7
05183387	Venen, Oorden en Raden	3 440	2,1	46	20	35	52	30	12	6
05183396	Zijden, Steden en Zichten	3 500	2,0	46	22	31	49	35	11	5
05183398	Dreven en Gaarden	4 300	2,0	44	24	32	47	34	10	9
05183399	De Uithof	600	1,5	57	37	7	22	49	9	20
051834	Wijk 34 Morgenstond	9 420	1,7	56	20	24	50	29	14	7
05183480	Morgenstond-Zuid	3 210	1,8	54	20	26	53	27	15	5
05183488	Morgenstond-West	3 160	1,8	52	22	26	48	33	12	7
05183489	Morgenstond-Oost	3 050	1,6	62	18	20	48	27	15	10
051835	Wijk 35 Zuiderpark	0	x	x	x	x	x	x	x	x
05183536	Zuiderpark	0	x	x	x	x	x	x	x	x
051836	Wijk 36 Moerwijk	9 970	1,8	54	18	28	54	28	12	6
05183620	Moerwijk-Oost	1 580	1,6	66	15	19	52	22	15	11
05183637	Moerwijk-West	3 180	1,8	52	18	30	51	28	14	7
05183638	Moerwijk-Noord	3 060	2,0	45	21	34	55	31	10	3
05183639	Moerwijk-Zuid	2 160	1,7	61	15	24	59	23	13	5
051837	Wijk 37 Groente- en Fruitmarkt	2 390	2,3	44	18	38	55	33	9	3
05183721	Groente- en Fruitmarkt	2 390	2,3	44	18	38	55	33	9	3

Tabel 9.3 (slot)

Particuliere huishoudens en bevolking naar burgerlijke staat, 2008

Wijk- en buurtindeling		Particuliere huishoudens					Burgerlijke staat			
			gemid- delde grootte	een- per- soons	zonder kin- deren	met kin - deren	onge- huwd	ge- huwd	ge- schei- den	ver- we- duwd
code	naam	aantal	aantal	%	%	%	%	%	%	%
051838	Wijk 38 Laakkwartier en Spoorwijk	18 270	2,0	48	20	32	59	28	10	3
05183819	Laakhaven-Oost	1 980	1,8	54	20	26	63	23	11	3
05183822	Laakhaven-West	1 990	2,0	52	15	33	53	29	14	4
05183823	Spoorwijk	1 440	2,4	36	16	47	57	30	11	3
05183824	Laakkwartier-West	3 560	2,1	46	20	34	59	29	10	3
05183825	Laakkwartier-Oost	5 380	1,9	48	24	28	59	29	9	3
05183826	Noordpolderbuurt	3 920	2,0	49	19	32	61	26	10	3
051839	Wijk 39 Binckhorst	180	1,6	62	19	19	67	18	12	3
05183960	Binckhorst	180	1,6	62	19	19	67	18	12	3
051840	Wijk 40 Wateringse Veld	5 890	2,8	19	25	57	50	41	6	3
05184001	Erasmus Veld	760	2,4	34	21	45	46	36	7	11
05184002	Hoge Veld	1 070	2,6	20	29	50	53	41	5	1
05184003	Parkbuurt Oosteinde	1 230	2,9	16	26	58	47	45	4	3
05184004	Lage Veld	1 700	2,8	15	27	58	50	41	7	2
05184005	Zonne Veld	1 130	3,0	14	18	68	54	40	5	1
051841	Wijk 41 Hoornwijk	70	2,2	30	42	28	45	39	9	7
05184106	Vlietbuurt	70	2,2	30	41	29	45	38	9	7
05184107	Vliegeniersbuurt	0	x	x	x	x	x	x	x	x
05184110	De Reef	0	x	x	x	x	x	x	x	x
051842	Wijk 42 Ypenburg	8 200	2,8	18	25	57	54	39	6	1
05184208	Bosweide	660	3,3	9	24	67	50	46	3	1
05184209	Tedingerbuurt	0	x	x	x	x	x	x	x	x
05184211	De Venen	0	x	x	x	x	x	x	x	x
05184212	Morgenweide	2 530	2,7	19	27	54	55	38	6	1
05184213	Singels	1 910	2,8	17	25	59	52	41	7	1
05184214	Waterbuurt	1 640	2,5	25	26	49	57	36	6	1
05184215	De Bras	1 460	3,0	12	23	66	56	38	5	1
051843	Wijk 43 Forepark	90	1,9	51	30	20	39	49	11	1
05184316	Westvliet	80	1,7	53	32	15	36	51	11	1
05184317	De Rivieren	10	3,0	30	10	60	x	x	x	x
051844	Wijk 44 Leidschenveen	5 410	2,9	14	26	61	52	43	5	1
05184418	De Lanen	1 260	3,0	9	26	64	56	40	4	0
05184419	De Velden	1 300	2,9	13	27	61	51	44	4	1
05184420	De Vissen	2 830	2,9	16	25	59	50	44	5	1
05184421	Rietbuurt	20	3,0	21	25	54	48	47	1	4

Tabel 9.4

Motorvoertuigen en oppervlakte, 2008

Wijk- en buurtindeling		Motorvoertuigen					Oppervlakte		
		personenauto's			bedrijfs- motor- voertuigen	motor- twee- wieler	totaal	land	water
		totaal	per huis- houden	per km ²					
code	naam	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	ha	ha	ha
0518	's-Gravenhage	170 645	0,7	2 070	17 905	8 630	9 820	8 243	1 576
051801	Wijk 01 Oostduinen	0	x	x	0	0	323	313	10
05180170	Oostduinen	0	x	x	0	0	323	313	10
051802	Wijk 02 Belgisch Park	2 960	0,7	3 081	230	175	96	96	-
05180271	Belgisch Park	2 960	0,7	3 081	230	175	96	96	-
051803	Wijk 03 Westbroekpark en Duttendel	1 080	1,2	652	30	40	174	166	8
05180373	Westbroekpark	500	1,2	1 235	15	15	46	41	5
05180374	Duttendel	580	1,3	463	15	25	128	125	3
051804	Wijk 04 Benoordenhout	5 900	1,0	2 214	185	145	272	267	5
05180448	Nassaubuurt	750	1,1	2 518	40	20	30	30	0
05180475	Uilennest	960	0,9	3 199	30	25	30	30	0
05180476	Duinzicht	1 245	0,9	1 997	30	20	62	62	0
05180477	Waalddorp	1 515	1,0	2 235	30	40	68	68	1
05180478	Arendsdorp	565	0,9	1 094	10	10	55	52	4
05180479	Van Hoytemastraat en omgeving	870	0,9	3 448	40	30	25	25	-
051805	Wijk 05 Archipelbuurt	3 025	0,9	3 849	170	190	79	79	1
05180546	Archipelbuurt	3 025	0,9	3 849	170	190	79	79	1
051806	Wijk 06 Van Stolkpark en Scheven. Bosjes	350	1,1	301	15	10	119	116	3
05180605	Van Stolkpark en Scheveningse Bosjes	350	1,1	301	15	10	119	116	3
051807	Wijk 07 Scheveningen	6 035	0,7	2 833	815	410	216	213	3
05180701	Oud Scheveningen	935	0,6	3 631	115	85	26	26	-
05180702	Vissershaven	1 275	0,8	1 621	315	80	81	79	3
05180703	Scheveningen Badplaats	2 055	0,7	3 690	200	125	56	56	-
05180704	Visserijbuurt	1 215	0,6	4 505	140	80	27	27	-
05180772	Rijslag	555	0,6	2 143	45	35	26	26	0
051808	Wijk 08 Duindorp	1 495	0,6	928	105	90	161	161	-
05180800	Duindorp	1 495	0,6	928	105	90	161	161	-
051809	Wijk 09 Geuzen- en Statenkwartier	5 170	0,8	3 760	370	265	140	138	2
05180907	Statenkwartier	3 680	0,9	3 550	260	185	104	104	-
05180908	Geuzenkwartier	1 490	0,7	4 404	110	80	36	34	2
051810	Wijk 10 Zorgvliet	425	1,2	432	10	5	99	99	-
05181041	Zorgvliet	425	1,2	432	10	5	99	99	-
051811	Wijk 11 Duinoord	2 665	0,6	3 720	205	105	75	72	3
05181142	Stadhoudersplantsoen	785	0,6	2 703	55	20	31	29	2
05181143	Sweelinckplein en omgeving	1 880	0,7	4 413	145	85	44	43	1
051812	Wijk 12 Bomen- en Bloemenbuurt	5 405	0,8	3 832	400	310	141	141	-
05181250	Bloemenbuurt-West	960	0,9	3 157	65	45	30	30	-
05181251	Bloemenbuurt-Oost	2 435	0,8	3 900	155	140	62	62	-
05181252	Bomenbuurt	2 010	0,7	4 171	180	125	48	48	-
051813	Wijk 13 Vogelwijk	2 360	1,2	1 277	80	110	185	185	-
05181309	Vogelwijk	2 360	1,2	1 277	80	110	185	185	-
051814	Wijk 14 Bohemen en Meer en Bos	2 150	0,8	1 662	85	85	131	129	2
05181481	Bosjes van Pex	185	1,0	394	5	20	47	47	-
05181492	Bohemen en Meer en Bos	1 965	0,8	2 397	80	70	83	82	2
051815	Wijk 15 Kijkduin en Ockenburgh	1 205	1,2	276	70	60	446	437	10
05181590	Ockenburgh	385	1,4	121	25	25	327	318	10
05181591	Kijkduin	820	1,1	689	50	35	119	119	-
051816	Wijk 16 Kraayenstein en de Uithof	1 945	0,9	632	190	115	337	308	29
05181697	Kraayenstein	1 945	0,9	632	190	115	337	308	29
051817	Wijk 17 Loosduinen	7 630	0,9	2 436	1 155	400	317	313	4
05181785	Kerketuinen en Zichtenburg	930	2,5	751	565	25	125	124	1
05181786	Houtwijk	4 900	0,9	3 403	460	290	146	144	2
05181795	Kom Loosduinen	1 795	0,7	3 979	130	85	46	45	1
051818	Wijk 18 Waldeck	5 620	0,7	3 307	320	260	172	170	2
05181806	Waldeck-Zuid	780	0,7	3 928	35	30	20	20	-
05181840	Nieuw Waldeck	2 390	0,7	3 783	185	130	64	63	1
05181882	Rosenburg	355	0,7	889	15	10	41	40	1
05181893	Componistenbuurt	810	0,8	5 961	35	35	14	14	-
05181894	Waldeck-Noord	1 285	0,7	3 856	50	60	33	33	-
051819	Wijk 19 Vruchtenbuurt	4 045	0,8	3 637	240	265	112	111	1
05181953	Vruchtenbuurt	2 500	0,8	4 839	150	160	52	52	-
05181983	Eykenduynen	1 545	0,7	2 596	90	105	61	60	1

Tabel 9.4 (vervolg)
Motorvoertuigen en oppervlakte, 2008

Wijk- en buurtindeling		Motorvoertuigen					Oppervlakte		
		personenauto's			bedrijfs- motor- voertuigen	motor- twee- wieler	totaal	land	water
		totaal	per huis- houden	per km ²					
code	naam	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	ha	ha	ha
051820	Wijk 20 Valkenboskwartier	5 405	0,6	5 217	520	340	104	104	0
05182054	Heesterbuurt	2 165	0,6	5 147	195	155	42	42	0
05182055	Valkenboskwartier	3 240	0,6	5 266	320	185	62	62	-
051821	Wijk 21 Regentessekwartier	3 390	0,5	3 820	365	230	91	89	3
05182110	Rond de Energiecentrale	1 375	0,4	2 819	180	95	50	49	2
05182144	Koningsplein en omgeving	2 010	0,5	5 045	185	140	41	40	1
051822	Wijk 22 Zeeheldenkwartier	2 995	0,5	4 277	380	225	71	70	1
05182245	Zeeheldenkwartier	2 995	0,5	4 277	380	225	71	70	1
051823	Wijk 23 Willemspark	725	0,8	2 236	45	30	32	32	-
05182347	Willemspark	725	0,8	2 236	45	30	32	32	-
051824	Wijk 24 Haagse Bos	90	0,5	78	5	5	126	116	10
05182449	Haagse Bos	90	0,5	78	5	5	126	116	10
051825	Wijk 25 Mariahoeve en Marlot	4 975	0,6	1 642	160	210	307	303	4
05182561	Landen	1 660	0,6	2 819	65	70	59	59	-
05182567	Kampen	825	0,6	1 379	25	45	61	60	2
05182568	Marlot	470	1,3	498	5	15	96	94	2
05182569	Burgen en Horsten	2 025	0,6	2 238	65	75	90	90	-
051826	Wijk 26 Bezuidenhout	5 685	0,7	2 857	420	325	200	199	1
05182664	Bezuidenhout-West	1 035	0,7	1 646	80	60	63	63	-
05182665	Bezuidenhout-Midden	1 410	0,7	2 327	60	80	61	61	-
05182666	Bezuidenhout-Oost	3 240	0,6	4 295	280	185	76	75	1
051827	Wijk 27 Stationsbuurt	2 015	0,4	2 688	285	145	75	75	-
05182718	Huygenspark	1 050	0,3	3 016	120	65	35	35	-
05182762	Rivierenbuurt-Zuid	305	0,7	2 218	60	10	14	14	-
05182763	Rivierenbuurt-Noord	660	0,4	2 503	105	70	26	26	-
051828	Wijk 28 Centrum	4 805	0,4	2 374	580	305	205	202	3
05182811	Kortenbos	1 865	0,4	2 900	215	130	65	64	0
05182812	Voorhout	985	0,7	1 624	90	40	63	61	2
05182813	Uilebomen	600	0,5	2 198	75	25	27	27	-
05182814	Zuidwal	1 360	0,3	2 701	200	105	50	50	-
051829	Wijk 29 Schildersbuurt	6 075	0,4	4 141	685	105	147	147	-
05182915	Schildersbuurt-West	2 935	0,5	4 483	380	40	65	65	-
05182916	Schildersbuurt-Noord	1 815	0,4	3 810	185	45	48	48	-
05182917	Schildersbuurt-Oost	1 330	0,5	3 945	125	20	34	34	-
051830	Wijk 30 Transvaalkwartier	2 990	0,5	3 799	360	45	79	79	-
05183032	Transvaalkwartier-Noord	780	0,4	4 706	90	15	17	17	-
05183033	Transvaalkwartier-Midden	885	0,5	3 284	125	20	27	27	-
05183034	Transvaalkwartier-Zuid	1 325	0,5	3 766	145	10	35	35	-
051831	Wijk 31 Rustenburg en Oostbroek	5 560	0,7	5 719	570	315	101	97	4
05183130	Rustenburg	1 905	0,7	5 484	180	140	37	35	2
05183131	Oostbroek-Noord	1 350	0,6	5 572	125	65	24	24	-
05183135	Oostbroek-Zuid	2 305	0,7	6 025	260	110	40	38	2
051832	Wijk 32 Leyenburg	5 085	0,7	5 350	305	330	100	95	5
05183284	Leyenburg	5 085	0,7	5 350	305	330	100	95	5
051833	Wijk 33 Bouwlust en Vrederust	7 120	0,6	1 739	550	220	416	409	7
05183387	Venen, Oorden en Raden	1 910	0,6	2 558	195	55	75	75	-
05183396	Zijden, Steden en Zichten	2 200	0,6	2 393	165	70	93	92	1
05183398	Dreven en Gaarden	2 650	0,6	2 773	170	85	96	96	-
05183399	De Uithof	360	0,6	245	20	15	153	147	6
051834	Wijk 34 Morgenstond	5 020	0,5	2 935	360	205	171	171	-
05183480	Morgenstond-Zuid	1 635	0,5	3 372	130	45	48	48	-
05183488	Morgenstond-West	1 920	0,6	3 105	125	100	62	62	-
05183489	Morgenstond-Oost	1 465	0,5	2 412	105	60	61	61	-
051835	Wijk 35 Zuiderpark	5	x	x	5	0	101	92	9
05183536	Zuiderpark	5	x	x	5	0	101	92	9
051836	Wijk 36 Moerwijk	4 950	0,5	2 859	360	200	174	173	0
05183620	Moerwijk-Oost	640	0,4	1 873	45	20	34	34	-
05183637	Moerwijk-West	1 490	0,5	2 743	100	70	54	54	0
05183638	Moerwijk-Noord	1 875	0,6	4 197	145	85	45	45	-
05183639	Moerwijk-Zuid	945	0,4	2 365	70	30	40	40	0
051837	Wijk 37 Groente- en Fruitmarkt	1 615	0,7	3 247	360	35	55	50	5
05183721	Groente- en Fruitmarkt	1 615	0,7	3 247	360	35	55	50	5

Tabel 9.4 (slot)
Motorvoertuigen en oppervlakte, 2008

Wijk- en buurtindeling		Motorvoertuigen					Oppervlakte		
		personenauto's			bedrijfs- motor- voertuigen	motor- twee- wieler	totaal	land	water
		totaal	per huis- houden	per km ²					
code	naam	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	ha	ha	ha
051838	Wijk 38 Laakkwartier en Spoorwijk	10 940	0,6	3 940	1 170	510	290	278	12
05183819	Laakhaven-Oost	935	0,5	3 215	165	40	34	29	5
05183822	Laakhaven-West	1 080	0,5	1 622	200	20	72	67	6
05183823	Spoorwijk	895	0,6	2 799	65	30	32	32	-
05183824	Laakkwartier-West	2 810	0,8	5 905	190	140	48	48	-
05183825	Laakkwartier-Oost	3 325	0,6	5 980	345	230	56	56	-
05183826	Noordpolderbuurt	1 890	0,5	4 051	210	55	47	47	1
051839	Wijk 39 Binckhorst	4 160	x	x	1 540	15	145	134	11
05183960	Binckhorst	4 160	x	x	1 540	15	145	134	11
051840	Wijk 40 Wateringse Veld	6 420	1,1	2 010	505	415	328	319	8
05184001	Erasmus Veld	715	0,9	929	110	40	77	77	0
05184002	Hoge Veld	1 175	1,1	1 096	85	70	108	107	0
05184003	Parkbuurt Oosteinde	1 465	1,2	3 188	105	115	46	46	0
05184004	Lage Veld	1 830	1,1	4 205	125	105	48	44	4
05184005	Zonne Veld	1 235	1,1	2 700	85	85	48	46	3
051841	Wijk 41 Hoornwijk	210	x	x	465	15	375	360	16
05184106	Vlietbuurt	185	x	x	430	15	195	190	6
05184107	Vliegeniersbuurt	25	x	x	35	0	117	117	0
05184110	De Reef	0	x	x	0	0	63	53	10
051842	Wijk 42 Ypenburg	9 160	1,1	1 910	570	690	502	479	23
05184208	Bosweide	960	1,4	1 378	45	85	75	70	5
05184209	Tedingerbuurt	0	x	x	0	0	50	42	8
05184211	De Venen	0	x	x	0	0	37	37	0
05184212	Morgenweide	2 665	1,1	3 275	155	195	81	81	-
05184213	Singels	2 145	1,1	3 709	125	165	58	58	-
05184214	Waterbuurt	1 720	1,1	1 730	130	115	106	99	6
05184215	De Bras	1 670	1,1	1 808	120	135	95	92	3
051843	Wijk 43 Forepark	1 540	x	x	785	55	306	298	9
05184316	Westvliet	90	1,1	67	40	15	139	135	4
05184317	De Rivieren	1 450	x	x	750	40	167	163	4
051844	Wijk 44 Leidschenveen	6 445	1,2	1 787	370	545	375	361	14
05184418	De Lanen	1 530	1,2	2 226	105	110	69	69	-
05184419	De Velden	1 570	1,2	2 079	75	155	76	76	-
05184420	De Vissen	3 305	1,2	2 629	150	275	130	126	4
05184421	Rietbuurt	40	x	x	40	5	100	91	10

Tabel 9.5

Woningen en agrarische bedrijven, 2008

Wijk- en buurtindeling		Woning- voorraad	Agrarische bedrijven naar hoofdtype			
			totaal	gewassen	veeteelt	combinatie
code	naam	aantal	aantal	%	%	%
0518	's-Gravenhage	232 405	45	50	50	0
051801	Wijk 01 Oostduinen	5	0	x	x	x
05180170	Oostduinen	5	0	x	x	x
051802	Wijk 02 Belgisch Park	3 865	0	x	x	x
05180271	Belgisch Park	3 865	0	x	x	x
051803	Wijk 03 Westbroekpark en Duttendel	960	0	x	x	x
05180373	Westbroekpark	455	0	x	x	x
05180374	Duttendel	510	0	x	x	x
051804	Wijk 04 Benoordenhout	6 825	0	x	x	x
05180448	Nassaubuur	710	0	x	x	x
05180475	Uilennest	1 250	0	x	x	x
05180476	Duinzicht	1 565	0	x	x	x
05180477	Waalsdorp	1 570	0	x	x	x
05180478	Arendsdorp	695	0	x	x	x
05180479	Van Hoytemastraat en omgeving	1 025	0	x	x	x
051805	Wijk 05 Archipelbuurt	3 535	0	x	x	x
05180546	Archipelbuurt	3 535	0	x	x	x
051806	Wijk 06 Van Stolkpark en Scheven. Bosjes	345	0	x	x	x
05180605	Van Stolkpark en Scheveningse Bosjes	345	0	x	x	x
051807	Wijk 07 Scheveningen	9 000	0	x	x	x
05180701	Oud Scheveningen	1 500	0	x	x	x
05180702	Visserhaven	1 560	0	x	x	x
05180703	Scheveningen Badplaats	3 125	0	x	x	x
05180704	Visserijbuurt	1 980	0	x	x	x
05180772	Rijslag	830	0	x	x	x
051808	Wijk 08 Duindorp	2 560	0	x	x	x
05180800	Duindorp	2 560	0	x	x	x
051809	Wijk 09 Geuzen- en Statenkwartier	6 985	0	x	x	x
05180907	Statenkwartier	4 675	0	x	x	x
05180908	Geuzenkwartier	2 310	0	x	x	x
051810	Wijk 10 Zorgvliet	415	0	x	x	x
05181041	Zorgvliet	415	0	x	x	x
051811	Wijk 11 Duinoord	4 045	0	x	x	x
05181142	Stadhoudersplantsoen	1 315	0	x	x	x
05181143	Sweelinckplein en omgeving	2 730	0	x	x	x
051812	Wijk 12 Bomen- en Bloemenbuurt	7 280	0	x	x	x
05181250	Bloemenbuurt-West	1 060	0	x	x	x
05181251	Bloemenbuurt-Oost	3 365	0	x	x	x
05181252	Bomenbuurt	2 855	0	x	x	x
051813	Wijk 13 Vogelwijk	2 030	0	x	x	x
05181309	Vogelwijk	2 030	0	x	x	x
051814	Wijk 14 Bohemen en Meer en Bos	2 940	0	x	x	x
05181481	Bosjes van Pex	215	0	x	x	x
05181492	Bohemen en Meer en Bos	2 725	0	x	x	x
051815	Wijk 15 Kijkduin en Ockenburgh	1 050	0	x	x	x
05181590	Ockenburgh	240	0	x	x	x
05181591	Kijkduin	810	0	x	x	x
051816	Wijk 16 Kraayenstein en de Uithof	2 155	5	x	x	x
05181697	Kraayenstein	2 155	5	x	x	x
051817	Wijk 17 Loosduinen	8 540	0	x	x	x
05181785	Kerketuinen en Zichtenburg	335	0	x	x	x
05181786	Houtwijk	5 350	0	x	x	x
05181795	Kom Loosduinen	2 850	0	x	x	x
051818	Wijk 18 Waldeck	8 005	0	x	x	x
05181806	Waldeck-Zuid	1 195	0	x	x	x
05181840	Nieuw Waldeck	3 230	0	x	x	x
05181882	Rosenburg	485	0	x	x	x
05181893	Componistenbuurt	1 070	0	x	x	x
05181894	Waldeck-Noord	2 025	0	x	x	x
051819	Wijk 19 Vruchtenbuurt	5 405	0	x	x	x
05181953	Vruchtenbuurt	3 165	0	x	x	x
05181983	Eykenduynen	2 240	0	x	x	x

Tabel 9.5 (vervolg)
Woningen en agrarische bedrijven, 2008

Wijk- en buurtindeling		Woning- voorraad	Agrarische bedrijven naar hoofdtype			
			totaal	gewassen	veeteelt	combinatie
code	naam	aantal	aantal	%	%	%
051820	Wijk 20 Valkenboskwartier	8 835	0	x	x	x
05182054	Heesterbuurt	3 515	0	x	x	x
05182055	Valkenboskwartier	5 320	0	x	x	x
051821	Wijk 21 Regentessekwartier	5 855	0	x	x	x
05182110	Rond de Energiecentrale	2 400	0	x	x	x
05182144	Koningsplein en omgeving	3 450	0	x	x	x
051822	Wijk 22 Zeeheldenkwartier	5 135	0	x	x	x
05182245	Zeeheldenkwartier	5 135	0	x	x	x
051823	Wijk 23 Willemspark	1 110	0	x	x	x
05182347	Willemspark	1 110	0	x	x	x
051824	Wijk 24 Haagse Bos	255	0	x	x	x
05182449	Haagse Bos	255	0	x	x	x
051825	Wijk 25 Mariahoeve en Marlot	8 255	0	x	x	x
05182561	Landen	2 815	0	x	x	x
05182567	Kampen	1 515	0	x	x	x
05182568	Marlot	420	0	x	x	x
05182569	Burgen en Horsten	3 500	0	x	x	x
051826	Wijk 26 Bezuidenhout	8 730	0	x	x	x
05182664	Bezuidenhout-West	1 535	0	x	x	x
05182665	Bezuidenhout-Midden	2 080	0	x	x	x
05182666	Bezuidenhout-Oost	5 120	0	x	x	x
051827	Wijk 27 Stationsbuurt	4 950	0	x	x	x
05182718	Huygenspark	3 190	0	x	x	x
05182762	Rivierenbuurt-Zuid	350	0	x	x	x
05182763	Rivierenbuurt-Noord	1 410	0	x	x	x
051828	Wijk 28 Centrum	10 435	0	x	x	x
05182811	Kortenbos	3 880	0	x	x	x
05182812	Voorhout	1 430	0	x	x	x
05182813	Uilebomen	1 255	0	x	x	x
05182814	Zuidwal	3 870	0	x	x	x
051829	Wijk 29 Schildersbuurt	12 420	0	x	x	x
05182915	Schildersbuurt-West	5 810	0	x	x	x
05182916	Schildersbuurt-Noord	4 045	0	x	x	x
05182917	Schildersbuurt-Oost	2 565	0	x	x	x
051830	Wijk 30 Transvaalkwartier	5 805	0	x	x	x
05183032	Transvaalkwartier-Noord	1 735	0	x	x	x
05183033	Transvaalkwartier-Midden	1 825	0	x	x	x
05183034	Transvaalkwartier-Zuid	2 245	0	x	x	x
051831	Wijk 31 Rustenburg en Oostbroek	8 140	0	x	x	x
05183130	Rustenburg	2 840	0	x	x	x
05183131	Oostbroek-Noord	2 030	0	x	x	x
05183135	Oostbroek-Zuid	3 270	0	x	x	x
051832	Wijk 32 Leyenburg	7 350	0	x	x	x
05183284	Leyenburg	7 350	0	x	x	x
051833	Wijk 33 Bouwlust en Vrederust	11 600	5	x	x	x
05183387	Venen, Oorden en Raden	3 405	0	x	x	x
05183396	Zijden, Steden en Zichten	3 415	0	x	x	x
05183398	Dreven en Gaarden	4 205	0	x	x	x
05183399	De Uithof	575	5	x	x	x
051834	Wijk 34 Morgenstond	9 555	0	x	x	x
05183480	Morgenstond-Zuid	3 130	0	x	x	x
05183488	Morgenstond-West	3 410	0	x	x	x
05183489	Morgenstond-Oost	3 015	0	x	x	x
051835	Wijk 35 Zuiderpark	5	0	x	x	x
05183536	Zuiderpark	5	0	x	x	x
051836	Wijk 36 Moerwijk	9 545	0	x	x	x
05183620	Moerwijk-Oost	1 635	0	x	x	x
05183637	Moerwijk-West	3 045	0	x	x	x
05183638	Moerwijk-Noord	2 815	0	x	x	x
05183639	Moerwijk-Zuid	2 050	0	x	x	x
051837	Wijk 37 Groente- en Fruitmarkt	1 975	0	x	x	x
05183721	Groente- en Fruitmarkt	1 975	0	x	x	x

Tabel 9.5 (slot)
Woningen en agrarische bedrijven, 2008

Wijk- en buurtindeling		Woning- voorraad	Agrarische bedrijven naar hoofdtype			
			totaal	gewassen	veeteelt	combinatie
<i>code</i>	<i>naam</i>	<i>aantal</i>	<i>aantal</i>	%	%	%
051838	Wijk 38 Laakkwartier en Spoorwijk	17 105	0	x	x	x
05183819	Laakhaven-Oost	1 920	0	x	x	x
05183822	Laakhaven-West	1 845	0	x	x	x
05183823	Spoorwijk	1 415	0	x	x	x
05183824	Laakkwartier-West	3 400	0	x	x	x
05183825	Laakkwartier-Oost	5 015	0	x	x	x
05183826	Noordpolderbuurt	3 515	0	x	x	x
051839	Wijk 39 Binckhorst	160	0	x	x	x
05183960	Binckhorst	160	0	x	x	x
051840	Wijk 40 Wateringse Veld	5 755	5	x	x	x
05184001	Erasmus Veld	685	0	x	x	x
05184002	Hoge Veld	1 090	5	x	x	x
05184003	Parkbuurt Oosteinde	1 240	0	x	x	x
05184004	Lage Veld	1 665	0	x	x	x
05184005	Zonne Veld	1 080	0	x	x	x
051841	Wijk 41 Hoornwijk	70	5	x	x	x
05184106	Vlietbuurt	70	5	x	x	x
05184107	Vliegeniersbuurt	0	0	x	x	x
05184110	De Reef	0	0	x	x	x
051842	Wijk 42 Ypenburg	8 255	5	x	x	x
05184208	Bosweide	660	0	x	x	x
05184209	Tedingerbuurt	0	0	x	x	x
05184211	De Venen	0	0	x	x	x
05184212	Morgenweide	2 605	0	x	x	x
05184213	Singels	1 910	0	x	x	x
05184214	Waterbuurt	1 600	0	x	x	x
05184215	De Bras	1 475	0	x	x	x
051843	Wijk 43 Forepark	45	0	x	x	x
05184316	Westvliet	35	0	x	x	x
05184317	De Rivieren	10	0	x	x	x
051844	Wijk 44 Leidschenveen	5 120	5	x	x	x
05184418	De Lanen	1 280	0	x	x	x
05184419	De Velden	1 250	0	x	x	x
05184420	De Vissen	2 570	0	x	x	x
05184421	Rietbuurt	25	5	x	x	x

10. Gemeentelijke cijfers op de CBS-website

10.1 StatLine CBS Databank

Gratis bekijken, printen en opslaan

Via cbs.nl kunt u toegang krijgen tot StatLine, de elektronische databank van het CBS. In StatLine is statistische informatie over vele maatschappelijke en economische onderwerpen te vinden in de vorm van tabellen, grafieken en kaarten. Deze zijn gratis te bekijken, te printen en op te slaan. Gebruikers kunnen zoeken op trefwoorden, een keuze maken met behulp van de zogeheten Webselector en een deel van de statistische informatie benaderen via een kaart.

Voor een groot aantal onderwerpen biedt StatLine statistische gegevens op gemeentenniveau. Over de belangrijkste onderwerpen zijn er speciale kerncijfertabellen; in de overige tabellen zijn gemeentelijke gegevens opgenomen als het verantwoord is deze te publiceren.

Drie zoekmogelijkheden

De snelste manier om cijfers te vinden, is door op www.cbs.nl op 'StatLine CBS databank' te klikken. Daarop volgt een scherm met drie mogelijkheden om StatLine te benaderen.

10.1 Zoeken in StatLine

De eerste ingang tot StatLine is het zoeken met een trefwoord. Als u een trefwoord intoetst en daarna op 'enter' drukt of op 'zoek' klikt, selecteert een zoekmachine tabellen van StatLine-publicaties waarin het trefwoord voorkomt.

De tweede mogelijkheid is het zoeken in de themaboom, via een soort verkenner. Als u op 'Thema' klikt, verschijnt een scherm met de themastructuur van StatLine. In het mapje 'Nederland Regionaal' zijn de gemeentelijke gegevens te vinden.

De derde ingang tot StatLine is cartografisch. Als u op 'Kaart' klikt, kunt u gemeenten in een kaart aanklikken en zo de gemeentelijke kerncijfers benaderen die ook in *Gemeente Op Maat* staan. De kaart bevat ook kerncijfers op het niveau van landdelen, provincies, COROP-gebieden, stadsgewesten en grootstedelijke agglomeraties uit de StatLine-publicatie 'Regionale Kerncijfers Nederland' (RKN).

De cartografische toegang wordt uitsluitend getoond op computers die over een zogenoemde SVG-viewer (Scalable Vector Graphics) beschikken. Deze is gratis te downloaden op www.adobe.nl/svg/viewer/install/main.html.

10.2 Openingsscherm cartografische toegang van StatLine

Centraal Bureau voor de Statistiek

Home | Thema's | **Cijfers** | Publicaties | Methoden | Informatie voor | Over het CBS | English | Sitemap

StatLine databank > Selecteer met kaart

Regionale Kerncijfers Nederland

Tabeltoelichting Gewijzigd op 10 september 2009. Verschijningsfrequentie: onregelmatig.

Zoek op: Trefwoord | Thema | Kaart

ok & verder Help

Kies informatie over: Gemeenten

per: Provincie

in: 2009

Gebieden: Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel, Flevoland, Gelderland, Utrecht

U kunt gebieden selecteren door op de kaart te klikken of door ze uit de lijst te kiezen.

Inzoomen: Druk Ctrl-toets in en klik met muis of kies inzoomniveau.

Uitzoomen: Druk Shift-Ctrl en klik met muis in kaart.

Verschuiven: Druk Alt-toets en sleep met muis of verschuif rode vlak in kleine kaart.

Voor meer informatie over het gebruik van StatLine is op de openingspagina via de link 'Informatie over StatLine' een gebruikershandleiding te vinden.

10.2 Kaarten met regionale indelingen

Als hulpmiddel voor gebruikers van regionale gegevens en indelingen geeft het CBS een viertal kaarten uit met de indelingen in provincies, COROP-gebieden, economisch-geografische gebieden en stadsgewesten en grootstedelijke agglomeraties (zie 10.3). Op deze kaarten, die beschikbaar zijn vanaf 2000, staan de regionale indelingen met de gemeentelijke indeling als ondergrond. Per regio is aangegeven welke gemeenten ertoe behoren.

De kaarten zijn in PDF-formaat te downloaden op cbs.nl. Papieren exemplaren zijn bij het CBS te koop op A3-formaat (schaal 1 : 800 000) en op A1-formaat (schaal 1 : 400 000).

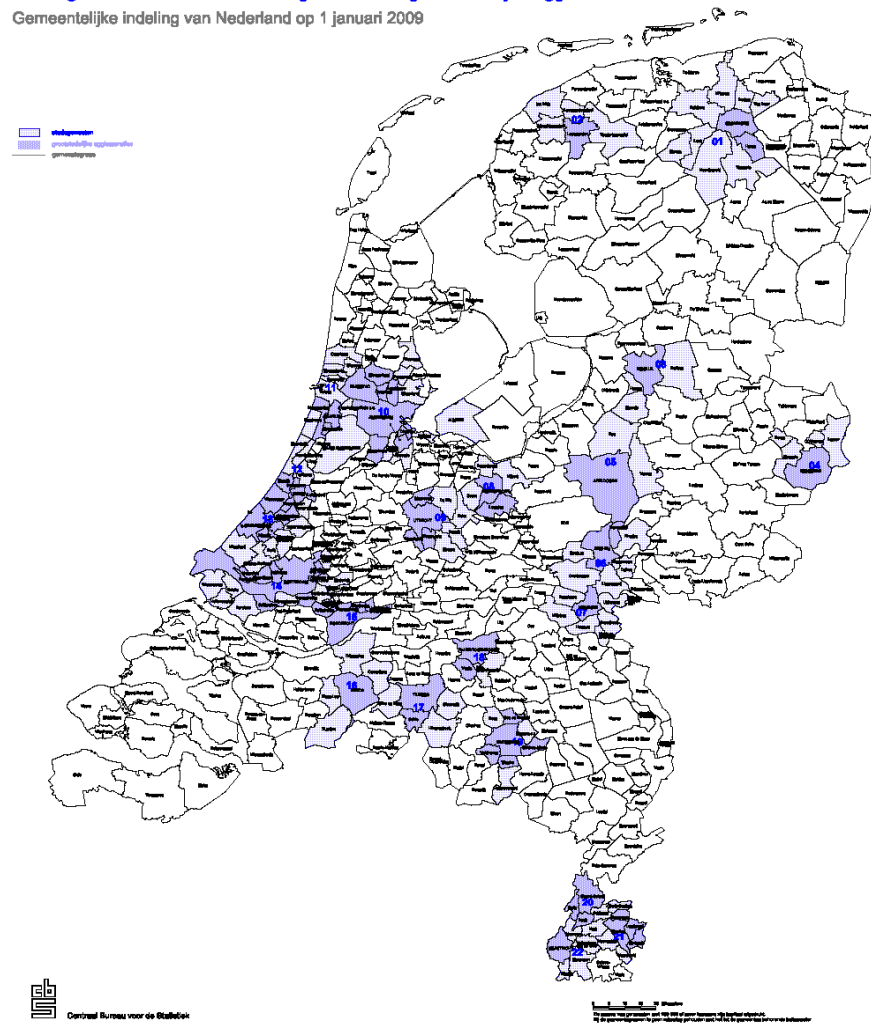
10.3 Kaarten met wijk- en buurtindelingen

Naast kaarten met regionale indelingen stelt het CBS ook een kaart beschikbaar met de digitale geometrie van wijken en buurten. Deze is samengesteld uit drie bronnen. De gemeentegrenzen op land zijn opgenomen volgens de kaart van gemeentegrenzen van de Topografische Dienst Kadaster, buurtgrenzen volgens opgave van de gemeenten en de grens van het land met grotere wateren volgens de meest recente kaart van het Bestand Bodemgebruik van het CBS. In deze bestanden zijn alle grenzen gegeneraliseerd. De kerncijfers van de buurten zijn toegevoegd aan de buurtkaart en, geaggregeerd naar wijk en gemeente, aan respectievelijk de wijk- en gemeente-kaarten. De cijfers in deze kaarten betreffen een momentopname; StatLine bevat de meest recente kerncijfers over wijken en buurten

10.3 Regionale indelingen 2009

Indeling van Nederland in 22 stadsgewesten en grootstedelijke agglomeraties

Gemeentelijke indeling van Nederland op 1 januari 2009

Lijst van gebruikte begrippen

Onderstaande toelichting bevat per hoofdstuk de belangrijkste begrippen die in deze *Gemeente Op Maat* zijn gebruikt. Per hoofdstuk is alfabetisch gesorteerd.

Hoofdstuk 1 Bevolking

Allochtonen - Personen van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren.

Autochtonen - Personen van wie de beide ouders in Nederland zijn geboren.

Bevolking - De geregistreerde bevolking van Nederland.

Bevolkingsgroei - Het geboorteoverschot plus het vestigingsoverschot (binnenlands migratieoverschot en migratieoverschot) plus het saldo van de administratieve correcties en de overige correcties.

Bevolkingsgroei, relatief - Bevolkingsgroei per duizend van de beginbevolking op 1 januari 2008.

Bible belt - Een strook gebieden die loopt van Zeeland, via Zuid-Holland, Utrecht, Gelderland, naar Overijssel en waar veel orthodoxe protestanten wonen.

Binnenlands migratieoverschot – Het aantal gevestigde personen uit een andere gemeente binnen Nederland min het aantal vertrokken personen naar een andere gemeente binnen Nederland.

Binnenlands migratieoverschot, relatief - Binnenlands migratieoverschot per duizend van de gemiddelde bevolking.

Demografische druk - De verhouding tussen het aantal personen van 0 tot 20 jaar en van 65 jaar of ouder ten opzichte van de personen in de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar.

Eenpersoonshuishoudens - Een persoon die alleen in een woonruimte woont en zelf in de dagelijkse behoeften voorziet.

Emigratie - Vertrek van personen naar het buitenland plus de administratief afgevoerde personen uit de gemeentelijke bevolkingsregisters min de administratief opgenomen personen in de gemeentelijke bevolkingsregisters.

Geboorte – Het aantal levendgeborenen van 1 januari 2008 tot en met 31 december 2008. Levendgeborenen zijn kinderen die na de geboorte enig teken van leven hebben vertoond, ongeacht de zwangerschapsduur. Elke levendgeborene is geteld naar de woongemeente van de geborene en dus niet naar de gemeente waar de geboorte heeft plaatsgevonden.

Geboorteoverschot - Het aantal levendgeborenen min het aantal sterfgevallen. Ook wel: natuurlijke bevolkingsgroei.

Geboorteoverschot, relatief - Geboorteoverschot per duizend van de gemiddelde bevolking in 2008.

Gehuwd - Burgerlijke staat die ontstaat na sluiting van een huwelijk of het aangaan van een geregistreerd partnerschap. Inclusief personen die gescheiden zijn van tafel en bed, want zij blijven formeel gehuwd.

Gemiddeld aantal inwoners – De helft van de geregistreerde bevolking op 1 januari plus de helft van de geregistreerde bevolking op 31 december.

Gemiddelde huishoudensgrootte - Het aantal in particuliere huishoudens levende personen gedeeld door het aantal particuliere huishoudens.

Gescheiden - Burgerlijke staat die ontstaat na ontbinding van een huwelijk door echtscheiding of na ontbinding van een geregistreerd partnerschap anders dan door het overlijden van de partner. Behalve personen die gescheiden zijn van tafel en bed, want zij blijven formeel gehuwd.

Groene druk - De verhouding tussen het aantal personen van 0 tot 20 jaar ten opzichte van de personen in de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar.

Grijze druk - De verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder ten opzichte van de personen in de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar.

Herkomstgroepering - Kenmerk dat weergeeft met welk land een persoon een feitelijke verwantschap heeft, gegeven het geboorteland van de ouders of van zichzelf. Dit kenmerk maakt onderscheid tussen autochtoon en allochtoon. Binnen de allochtonen is er een onderscheid gemaakt tussen westerse en niet-westerse allochtonen. Dit onderscheid is ingegeven door de grote verschillen in sociaal-economische en culturele situatie. Binnen de groep niet-westerse allochtonen worden de vier grote doelgroepen van het minderhedenbeleid van de overheid onderscheiden, te weten de herkomstlanden Turkije, Marokko, Suriname en Nederlandse Antillen/Aruba.

Immigratie - Vestiging in Nederland vanuit het buitenland.

Inwoners naar stedelijkheidsklasse - Inwoners naar stedelijkheid op 1 januari afgerond op tientallen. De som van de afgeronde getallen is hierdoor niet altijd gelijk aan de afgeronde som. Stedelijkheid is een maat voor de concentratie van menselijke activiteiten (zoals wonen, werken, schoolgaan, winkelen en uitgaan) en is gebaseerd op de gemiddelde omgevingsadressendichtheid (OAD). Voor de berekening van de gemiddelde OAD wordt eerst voor ieder adres de OAD vastgesteld. Dat is het aantal adressen binnen een cirkel met een straal van één kilometer rondom een adres,

gedeeld door de oppervlakte van de cirkel. De OAD wordt uitgedrukt in adressen per vierkante kilometer. Daarna is het gemiddelde berekend van de omgevingsadressendichtheid van alle afzonderlijke adressen binnen het beschouwde gebied (bijvoorbeeld een gemeente of provincie). De hier gebruikte OAD komt overeen met de definitieve OAD in de StatLine-publicatie Maatstaven Financiële-verhoudingswet (Fvw). De definitieve OAD wordt gebruikt voor de vaststelling van de definitieve uitkering voor het Gemeentefonds, dus inclusief gemeentelijke herindelingen, grenscorrecties, sloop en nieuwe adressen.

Voor de berekening van het aantal inwoners naar stedelijkheidsklasse wordt per vierkant van 500 bij 500 m aan de hand van de gemiddelde OAD van dat vierkant de stedelijkheidsklasse bepaald en het aantal inwoners binnen dat vierkant. Vervolgens zijn alle inwoners binnen het beschouwde gebied over de vierkanten heen samengeteld per categorie van de stedelijkheidsklasse. Er zijn vijf klassen onderscheiden.

Inwoners matig stedelijk gebied - Inwoners van een gebied met een gemiddelde OAD groter of gelijk aan 1 000 en kleiner dan 1 500 adressen per vierkante kilometer.

Inwoners niet stedelijk gebied - Inwoners van een gebied met een gemiddelde OAD kleiner dan 500 adressen per vierkante kilometer.

Inwoners op 1 januari - De geregistreerde bevolking van Nederland op 1 januari.

Inwoners op 31 december - De geregistreerde bevolking van Nederland op 31 december. Dit inwonertal wordt verkregen door het inwonertal op 1 januari te vermeerderen met de bevolkingsgroei over het jaar, het saldo van administratieve correcties en de overige correcties.

Inwoners sterk stedelijk gebied - Inwoners van een gebied met een gemiddelde OAD groter of gelijk aan 1 500 en kleiner dan 2 500 adressen per vierkante kilometer.

Inwoners weinig stedelijk gebied - Inwoners van een gebied met een gemiddelde OAD groter of gelijk aan 500 en kleiner dan 1 000 adressen per vierkante kilometer.

Inwoners zeer sterk stedelijk gebied - Inwoners van een gebied met een gemiddelde OAD groter of gelijk aan 2 500 adressen per vierkante kilometer.

Marokko - Allochtonen met als herkomstgroepering Marokko, Ifni, Spaanse Sahara of Westelijke Sahara.

Migratieoverschot - Het aantal in Nederland gevestigde personen min het aantal uit Nederland vertrokken personen inclusief het saldo van de administratieve correcties (administratieve opnemingen min administratieve afvoeringen).

Migratieoverschot, relatief - Migratieoverschot per duizend van de gemiddelde bevolking in het waarnemingsjaar.

Natuurlijke bevolkingsgroei - Het aantal levendgeborenen min het aantal sterfgevallen. Ook wel: geboorteoverschot.

Nederlandse Antillen/Aruba - Allochtonen met als herkomstgroepering de tot het Nederlandse koninkrijk behorende eilanden Bonaire, Curaçao, Saba, Sint-Eustatius, Sint-Maarten of Aruba.

Niet-westerse allochtonen - Het CBS rekent personen tot de allochtonen als ten minste één ouder in het buitenland is geboren. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen personen die zelf in het buitenland zijn geboren (de eerste generatie) en personen die in Nederland zijn geboren (de tweede generatie). Tot de categorie 'niet-westers' behoren allochtonen uit Turkije, Afrika, Latijns-Amerika en Azië met uitzondering van Indonesië en Japan. Op grond van hun sociaal-economische en -culturele positie worden allochtonen uit deze twee landen tot de westerse allochtonen gerekend. Het gaat vooral om mensen die in voormalig Nederlands Indië zijn geboren en werknemers van Japanse bedrijven met hun gezin. De herkomstgroepering wordt bepaald aan de hand van het geboorteland van de persoon zelf (1e generatie) of dat van de moeder (2e generatie), tenzij de moeder in Nederland is geboren. In dat geval is gerubriceerd naar het geboorteland van de vader.

Ongehuwd - Burgerlijke staat die aangeeft dat een persoon nog nooit een huwelijk heeft gesloten of een geregistreerd partnerschap is aangegaan.

Particuliere huishoudens - Particuliere huishoudens bestaan uit één of meer personen die alleen of samen in een woonruimte zijn gehuisvest en zelf in hun dagelijks onderhoud voorzien. Naast eenpersoonshuishoudens onderscheiden we meerpersoonshuishoudens (niet-gehuwde paren met en zonder kinderen, echtparen met en zonder kinderen, eenouderhuishoudens en overige huishoudens).

Totale druk - De verhouding tussen het aantal personen van 0 tot 20 jaar en van 65 jaar of ouder ten opzichte van de personen in de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar.

Vertrek - Vertrokken uit de gemeente naar een andere gemeente binnen Nederland.

Verweduwd - Burgerlijke staat die ontstaat na ontbinding van een huwelijk of geregistreerd partnerschap door overlijden van de partner.

Vestiging - Gevestigd in de gemeente komend uit een andere gemeente binnen Nederland.

Westerse allochtonen - Allochtonen met als herkomstgroepering een van de landen in de wereld-delen Europa (met uitzondering van Turkije), Noord-Amerika en Oceanië of Indonesië of Japan.

Hoofdstuk 2 Onderwijs

Basisonderwijs - Het onderwijs zoals opgenomen in de Wet Primair Onderwijs (WPO). Het reguliere basisonderwijs is bedoeld voor kinderen van 4-12 jaar.

Beroepsbegeleidende leerweg - Een van de twee manieren waarop een mbo-opleiding in het kader van de WEB (Wet Educatie en Beroepsopleiding) kan worden gevolgd. Bij deze leerweg wordt meer dan 60 procent van de totale opleidingsduur besteed aan werkend leren (stage) in de praktijk van een bedrijf of instelling. De opleiding is uitsluitend toegankelijk voor personen van 16 jaar en ouder. Deze leerweg is te vergelijken met het vroegere leerlingwezen. De cijfers gaan over de deelnemers die in het studiejaar in de betreffende gemeente dan wel regio wonen.

Beroepsopleidende leerweg - Een van de twee manieren waarop een mbo-opleiding in het kader van de WEB (Wet Educatie en Beroepsopleiding) kan worden gevolgd. Hierbij wordt 20 tot 60 procent van de totale opleidingsduur besteed aan een stage in de praktijk van een bedrijf of instelling. De opleidingen kunnen als voltijd- en/of als deeltijdonderwijs worden aangeboden. Het betreft hier vol- en deeltijdonderwijs. De cijfers gaan over de deelnemers die in het studiejaar in de betreffende gemeente dan wel regio wonen.

Hoger onderwijs - Het onderwijs zoals opgenomen in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Het betreft hier voltijdonderwijs, deeltijdonderwijs en duaal onderwijs. Het hoger onderwijs omvat het hoger beroepsonderwijs (hbo) en het wetenschappelijk onderwijs (wo). De cijfers gaan over de studenten die in het studiejaar in de betreffende gemeente dan wel regio wonen.

Leerlingen primair onderwijs - Het aantal leerlingen op instellingen waar het primair onderwijs (basis-onderwijs, speciaal basisonderwijs en speciale scholen) door de overheid bekostigd is (regulier onderwijs) naar gemeente van de vestiging van de school.

Speciaal basisonderwijs - Het onderwijs zoals opgenomen in de Wet primair onderwijs (WPO). Het speciaal basisonderwijs is bedoeld voor kinderen die meer hulp behoeven bij de opvoeding en het leren dan het reguliere basisonderwijs kan bieden. Vergeleken met scholen voor basisonderwijs hebben scholen voor speciaal basisonderwijs kleinere groepen leerlingen en beschikken ze over meer deskundigen om de leerlingen met leer- en gedragsproblemen te begeleiden.

Speciale scholen - Speciale scholen zijn bedoeld voor basis- en voortgezet onderwijs aan zeer moeilijk lerende of opvoedbare kinderen, dove en slechthorende kinderen, visueel gehandicapte kinderen en langdurig zieken. De leerlingen kunnen op deze scholen blijven totdat ze 20 jaar zijn.

Voortgezet onderwijs - Het onderwijs zoals opgenomen in de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) behalve het praktijkonderwijs. De WVO omvat de volgende onderwijssoorten: vwo, havo, vmbo, leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) en praktijkonderwijs en het speciaal voortgezet onderwijs (svo). De cijfers gaan over de leerlingen die in het studiejaar in de betreffende gemeente dan wel regio wonen.

Hoofdstuk 3 Bouwen en wonen

Capaciteit bijzondere woongebouwen - Het aantal plaatsen dat aanwezig is in een gebouwen-complex, gebouw of deel van een gebouw, dat volgens de bouw of verbouw bestemd is voor permanente bewoning door een verzameling van personen, waarvan de huishoudelijke verzorging bedrijfsmatig wordt uitgevoerd (institutioneel huishouden).

Eengezinswoning - Elke woning die tevens een geheel pand vormt. Hieronder vallen niet alleen de vrijstaande woningen, maar ook aangebouwde woningen zoals twee onder één kap gebouwde hele huizen, boerderijen met woning en voorts alle eengezinsrijshuizen.

Gemiddelde woningwaarde - Voor de bepaling van de gemiddelde woningwaarde is niet gebruik gemaakt van alle WOZ-objecten die als woning zijn getypeerd. De wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ) onderscheidt drie categorieën woningen. Globaal kunnen deze worden omschreven als woningen dienend tot hoofdverblijf, woningen met praktijkruimte en recreatiewoningen en overige woningen. Deze laatste categorie omvat naast recreatiewoningen onder meer garageboxen. Om een zo zuiver mogelijk beeld van de woningmarkt te geven is deze categorie buiten beschouwing gelaten bij het bepalen van de gemiddelde woningwaarde. Daarnaast is van belang op te merken dat boerderijen en andere onroerende goederen waarin wel wordt gewoond, maar die in hoofdzaak worden gebruikt voor niet-woondoeleinden (bijvoorbeeld een winkel met bovenwoning), tot de niet-woningen zijn gerekend. Waardepeildatum 1-1-2007.

Meergezinswoning - Flats, galerijwoningen, portiekwoningen, beneden- en bovenwoningen, woningen boven bedrijfsruimten voor zover deze zijn voorzien van een buiten de bedrijfsruimte gelegen toegangsdeur, alsmede de woongelegenheden in serviceflats en dergelijke.

Nieuwbouwwoningen - Aantal gereedgekomen woningen als gevolg van nieuwbouw.

Recreatiewoningen - Totaal aantal recreatiewoningen per 1 januari. Een recreatiewoning voldoet aan alle criteria die gelden voor woningen. Een recreatiewoning hoeft niet geschikt te zijn voor bewoning gedurende het gehele jaar. Daarnaast geldt dat de woning of voor vakantiedoeleinden is bestemd of gelegen is op een officieel voor recreatie aangewezen terrein.

Saldo vermeerdering woningen - Per duizend woningen op 1 januari. Het saldo vermeerdering betreft het verschil tussen het aantal woningen dat aan de voorraad is toegevoegd en het aantal dat aan de voorraad is onttrokken. Toevoeging door nieuwbouw en andere redenen zoals woningsplitsing of verbouw van kantoor tot woning. Onttrekking door brand, afbraak, sloop, verbouw, onbewoonbaarverklaring, verandering van bestemming en andere redenen. De berekening van het saldo is inclusief administratieve correcties.

Voorraad woningen - Het aantal woningen op 1 januari. Een woning is een gebouw, of deel van een gebouw, dat bestemd is voor permanente bewoning door één particulier huishouden.

Voorraad wooneenheden - Totaal aantal wooneenheden per 1 januari. Een wooneenheid is een deel van een tot bewoning bestemd gebouw dat, vanuit bouwtechnisch oogpunt gezien, blijvend is bestemd voor permanente bewoning door een particulier huishouden. Bovendien voldoet het aan alle criteria die van toepassing zijn op woningen, met uitzondering van het volgende criterium: het tot bewoning bestemde gebouw dient te beschikken over een toilet en over een keukeninrichting die is bestemd voor de bereiding van complete maaltijden. Ter compensatie hiervoor dient het gebouw waarin de wooneenheid is gelegen, te beschikken over een (gemeenschappelijk) toilet en/of over een (gemeenschappelijke) keukeninrichting die is bestemd voor de bereiding van complete maaltijden.

Waarde onroerende zaken - Sinds 1 januari 1995 is de wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ) van kracht. Deze wet verplicht gemeenten al het onroerend goed binnen de gemeentegrenzen periodiek te taxeren en de aldus vastgestelde WOZ-waarde te gebruiken bij het bepalen van de gemeentelijke aanslag Onroerende Zaak Belastingen (OZB). Verder dienen de gemeenten de individuele WOZ-waarden te leveren aan de Belastingdienst en de Waterschappen ten behoeve van de heffing van de inkomstenbelasting, de vermogensbelasting en de waterschapsomslagen. Het CBS publiceert jaarlijks die cijfers: de voorlopige, nader voorlopige en definitieve. Voor de voorlopige en nader voorlopige cijfers vormen de waarden volgens de oorspronkelijke WOZ-beschikking het uitgangspunt. Hierbij zijn wijzigingen als gevolg van bezwaar en beroep niet in de cijfers verwerkt. Bij de definitieve cijfers is dat zoveel mogelijk wel gedaan.

Waarde van WOZ-objecten niet-woningen - De niet-woningen zijn de overige onroerend goed zaken waarin in hoofdzaak bedrijfsmatige activiteiten worden uitgevoerd. De niet-woningen worden in vier groepen onderscheiden:

1. Boerderij.
 2. Niet-woning deels in gebruik als woning.
 3. Niet-woning: een onroerende zaak die geheel wordt gebruikt voor andere dan woondoeleinden; onroerende zaken waar het wonen is gecombineerd met andere functies (hotels, pensions, verpleeghuizen, gevangenissen). Dit betreft alle objecten voor bedrijfsmatige activiteiten zoals kantoren, winkels en bedrijfsruimten, maar ook bijzondere gebouwen die een niet bedrijfsmatig gebruik hebben (scholen, ziekenhuizen). Een object behoort alleen tot deze categorie, wanneer geen enkel deel van het object voor woondoeleinden wordt gebruikt. Zodra wel gewoond wordt in het object, wordt het object ingedeeld in de categorie niet-woning deels in gebruik als woning.
 4. Terrein: ongebouwde, onroerende zaken zoals cultuurgrond, parken, sportvelden, bouwgrond (waar nog geen bouwactiviteiten zijn verricht).
- Waardepeildatum 1-1-2007.

Waarde van WOZ-objecten woningen - Tot de woningen behoren die onroerende zaken die in hoofdzaak worden gebruikt voor woondoeleinden en die onroerende zaken waarvan het gebruik volledig dienstbaar is aan woondoeleinden. Objecten in aanbouw of leegstaande objecten met de bestemming woondoeleinden zijn ook woningen. Tot de woningen behoren de volgende drie klassen:

1. Woning dienend tot hoofdverblijf.
 2. Woning met praktijkruimte;
 3. Recreatie-woningen en overige woningen.
- Waardepeildatum 1-1-2007.

Hoofdstuk 4 Inkomen en sociale zekerheid

AO-uitkeringen - Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen in het kader van de:

- Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO),
- Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong),
- Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ),
- Regeling inkomensvoorziening volledig arbeidsongeschikten (IVA) en
- Regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA).

Het betreft de uitkeringen die eind 2008 niet waren beëindigd, de zogeheten lopende uitkeringen. Vanaf 29 december 2005 is voor nieuwe gevallen de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) van kracht geworden. Het aantal WAO-uitkeringen betreft dus de oude gevallen van vòòr 29 december 2005. De wet WIA kent de twee regelingen IVA en WGA.

Afhankelijk van de arbeidsmarktsituatie voor de intreding van de volledige of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid kan aanspraak bestaan op meer dan één uitkering. Er is dan sprake van samenloop van uitkeringen. Het gaat hierbij om zo'n tienduizend uitkeringen. Bij een dergelijke samenloop zijn van elke uitkering de gegevens opgenomen. In de cijfers zijn de uitkeringen aan uitkeringsgerechtigden in het buitenland niet opgenomen. Het nationaal totaal is inclusief de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen waarbij de leeftijd van de aanvrager onbekend is, waarbij het geslacht van de aanvrager onbekend is of waarbij de woon- of verblijfplaats van de aanvrager onbekend is.

AO-uitkeringen, relatief - AO-uitkeringen per duizend inwoners van 15 tot 65 jaar op 31 december. Bij het bepalen vindt enige vertekening plaats omdat het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen per 31 december een veelvoud van 10 is.

Gemiddeld besteedbaar inkomen - Het besteedbaar inkomen is het bruto-inkomen verminderd met de premies sociale zekerheid en andere betaalde overdrachten (zoals alimentatie voor ex-partner) en de loon-, inkomsten- en vermogensbelasting.

Gestandaardiseerd inkomen - Om inkomens van particuliere huishoudens van verschillende grootte en samenstelling vergelijkbaar te maken wordt het inkomen gestandaardiseerd. Hiertoe wordt het besteedbare huishoudensinkomen gedeeld door een equivalentiefactor. In de equivalentiefactor komen de schaalvoordelen tot uitdrukking die het gevolg zijn van het voeren van een

gemeenschappelijke huishouding. Hierbij is de CBS-equivalentieschaal gebruikt, waarbij het eenpersoonshuishouden als standaardhuishouden is gekozen en de equivalentiefactor 1 is. De CBS-equivalentieschaal voegt hieraan 0,38 toe voor de volgende meerderjarige. Per minderjarig kind wordt de factor afhankelijk van leeftijd en rangorde van het kind opgehoogd met een waarde tussen 0,15 en 0,30.

Een alleenstaande met een besteedbaar inkomen van 10 duizend euro en een echtpaar met een besteedbaar inkomen van 13,8 duizend euro bevinden zich dus op een even hoog welvaartsniveau, want na standaardisatie bedraagt het inkomen in beide situaties 10 duizend euro. Het huishoudensinkomen gedeeld door de som van de gewichten van de afzonderlijke huishoudensleden is het gestandaardiseerde huishoudensinkomen. Het gestandaardiseerde inkomen wordt ook wel het koopkrachtinkomen genoemd. Het koopkrachtinkomen geeft niet het geldbedrag aan dat een huishouden besteden kan, maar geeft aan op welk welvaartsniveau de huishoudensleden zich bevinden, waarbij een eenpersoonshuishouden als standaardhuishouden gehanteerd wordt.

Huishoudens met laag inkomen - Het percentage huishoudens met een laag inkomen. In prijzen van het jaar 2000 is de lage-inkomensgrens vastgesteld op 9.249 euro. Dit bedrag komt in koopkracht ongeveer overeen met de koopkracht van een bijstandsuitkering voor een alleenstaande in 1979, toen deze op zijn hoogst was.

Het inkomensbegrip dat in deze publicatie wordt gehanteerd, is het besteedbaar inkomen verminderd met eventueel ontvangen huursubsidie. Om te bepalen hoe het inkomen van een huishouden zich verhoudt tot de lage-inkomensgrens, wordt het inkomen van een huishouden gecorrigeerd voor verschillen in huishoudenssamenstelling. Vervolgens wordt dit gestandaardiseerde inkomen (met consumentenprijsindices) herleid naar het prijspeil in 2000. Het resulterende inkomen is laag wanneer het minder is dan 9.249 euro.

IOAW-uitkeringen - De Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers voorziet in een werkloosheidsregeling die aan oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers een inkomensgarantie biedt op het niveau van het sociaal minimum. De uitkomsten geven niet het aantal personen weer dat afhankelijk is van een IOAW-uitkering, maar het aantal uitkeringen dat aan huishoudens is toegekend. Dit is vooral van belang bij huishoudens van (echt)paren; hoewel bij (echt)paren beide partners voor gelijke delen recht hebben op de uitkering, is er toch sprake van slechts één uitkering en wordt alleen het geslacht van degene die de uitkering daadwerkelijk heeft aangevraagd in beschouwing genomen. Doordat bij (echt)paren de uitkering overwegend wordt aangevraagd door een man, zijn gegevens over vrouwen in de uitkomsten ondervertegenwoordigd. Het nationaal totaal is inclusief de IOAW-uitkeringen waarbij het geslacht van de aanvrager onbekend is.

IOAZ-uitkeringen - De Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen biedt een inkomensgarantie op het niveau van het sociaal minimum voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen. De hier gepresenteerde uitkomsten geven niet het aantal personen weer dat afhankelijk is van een IOAZ-uitkering, maar het aantal uitkeringen dat aan huishoudens is toegekend. Dit is vooral van belang bij huishoudens van (echt)paren; hoewel bij (echt)paren beide partners voor gelijke delen recht hebben op de uitkering, is er toch sprake van slechts één uitkering en wordt alleen het geslacht van degene die de uitkering daadwerkelijk heeft aangevraagd in beschouwing genomen. Doordat bij (echt)paren de uitkering overwegend wordt aangevraagd door een man, zijn gegevens over vrouwen in de uitkomsten ondervertegenwoordigd. Het nationaal totaal is inclusief de IOAZ-uitkeringen waarbij het geslacht van de aanvrager onbekend is.

IVA-uitkeringen - Het aantal uitkeringen in het kader van de Regeling inkomensvoorziening volledig arbeidsongeschikten die aan het eind van het verslagjaar niet waren beëindigd, de zogeheten lopende uitkeringen.

Personen 15 jaar of ouder met 52 weken inkomen - Personen die het gehele jaar inkomen hebben, worden tot de categorie met 52 weken inkomen gerekend. De categorie zelfstandigen behoort ook tot deze groep. Personen die in het onderzoeksjaar gedurende korte tijd of over een onbekende periode inkomen hebben, worden samengeteld in de groep minder dan 52 weken inkomen. Studenten, dat wil zeggen personen met een studiebeurs in het kader van de Wet Studiefinanciering, worden altijd tot deze groep gerekend, ook al hebben zij het gehele jaar een baan. Uitzondering op deze algemene regel vormen de studenten die naast hun studiebeurs ook nog winst uit onderneming hebben. Zij worden altijd ingedeeld bij de categorie 52 weken inkomen.

Personen die uitsluitend kinderbijslag, individuele huursubsidie en/of tegemoetkoming studiekosten ontvangen, worden bij de groep 52 weken inkomen buiten beschouwing gelaten. Vanuit het grondmateriaal is het niet mogelijk om de groep parttime werkers van de fulltimers te onderscheiden. Hierdoor zullen ook bij de personen met 52 weken inkomen lage inkomens voorkomen.

Wajong-uitkeringen - Het aantal uitkeringen in het kader van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening Jonggehandicapten die eind 2008 niet waren beëindigd, de zogeheten lopende uitkeringen.

WAO-uitkeringen - Het aantal uitkeringen in het kader van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering die eind 2008 niet waren beëindigd, de zogeheten lopende uitkeringen.

WAZ-uitkeringen - Het aantal uitkeringen in het kader van de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen die eind 2008 niet waren beëindigd, de zogeheten lopende uitkeringen.

WGA-uitkeringen - Het aantal uitkeringen in het kader van de Regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsongeschikten die eind 2008 niet waren beëindigd, de zogeheten lopende uitkeringen.

WWB-uitkeringen - Uitkeringen aan thuiswonenden in het kader van de Wet werk en bijstand. Dus niet uitkeringen aan mensen die in instellingen of inrichtingen verblijven. De uitkomsten geven niet het aantal personen weer dat afhankelijk is van een bijstandsuitkering, maar het aantal uitkeringen dat aan huishoudens is toegekend. Dit is vooral van belang bij huishoudens van (echt)paren; hoewel

bij (echt)paren beide partners voor gelijke delen recht hebben op de uitkering, is er toch sprake van slechts één uitkering en worden alleen de kenmerken van degene die de uitkering daadwerkelijk heeft aangevraagd in beschouwing genomen. Doordat bij (echt)paren de uitkering overwegend wordt aangevraagd door de man, zijn gegevens over vrouwen in de uitkomsten ondervertegenwoordigd. Het nationaal totaal is inclusief de WWB-uitkeringen waarbij de aanvrager 65 jaar of ouder is, waarbij de leeftijd van de aanvrager onbekend is of waarbij het geslacht van de aanvrager onbekend is.

WWB-uitkeringen, relatief - Bij het bepalen van het aantal WWB-uitkeringen per duizend particuliere huishoudens vindt enige vertekening plaats omdat de standcijfers van het aantal WWB-uitkeringen per 31 december en het aantal particuliere huishoudens per 1 januari 2008 zijn. Tevens is bij de berekening het aantal bijstandsuitkeringen per 31 december een veelvoud van 10.

WW-uitkeringen - Uitkeringen in het kader van de werkloosheidswet die per 31 december 2008 werden verstrekt, de zogeheten lopende uitkeringen. Afhankelijk van de arbeidsmarktsituatie voor de intreding van de werkloosheid kan aanspraak bestaan op meer dan één uitkering. Er is dan sprake van samenloop van uitkeringen. Bij een dergelijke samenloop zijn van elke uitkering de gegevens opgenomen. De cijfers geven dus geen informatie over het aantal mensen met een of meer uitkeringen, maar wel over het aantal WW-uitkeringen en de bijbehorende kenmerken van de uitkering of uitkeringontvanger. Het nationaal totaal is inclusief de WW-uitkeringen waarbij de leeftijd van de aanvrager onbekend is, waarbij de woon- of verblijfplaats van de aanvrager onbekend is of waarbij de aanvrager woonachtig is in het buitenland.

WW-uitkeringen, relatief - WW-uitkeringen per duizend inwoners van 15 tot 65 jaar op 31 december 2008. Het cijfer geeft een licht vertekend beeld omdat in de teller uitkeringen aan uitkeringsgerechtigden in het buitenland zijn inbegrepen en de noemer bevat alleen personen in Nederland. Tevens is het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen per 31 december een veelvoud van 10.

Hoofdstuk 5 Verkeer en vervoer

Bedrijfsmotorvoertuigen - Bestelauto's (3- en 4-wielige vrachtvoertuigen, waarvan het ledig gewicht vermeerderd met het laadvermogen ten hoogste 3500 kg bedraagt). Vrachtauto's (vier- en meerwielige ongelede vrachtvoertuigen, waarvan het ledig gewicht vermeerderd met het laadvermogen meer dan 3500 kg bedraagt). Trekkers (motorvoertuigen ingericht voor het trekken van opleggers). Speciale voertuigen (bedrijfsauto's voor bijzondere doeleinden zoals brandweer-auto's, reinigungsauto's en takelwagens). Autobussen (motorvoertuigen ingericht voor het vervoer van negen of meer passagiers buiten de bestuurder).

Gemeentelijke en waterschapswegen - Wegen beheerd door gemeente of waterschap. Waterschapswegen vormen een belangrijk deel van het wegennet buiten de bebouwde kom van de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Zeeland.

Hybride auto - Een auto waarbij de verbrandingsmotor wordt aangevuld door een elektromotor en een accu. Deze ondersteunt de verbrandingsmotor, waardoor deze minder hard hoeft te werken en dus zuiniger is. Bovendien wordt de energie die vrijkomt bij gas loslaten of remmen opgeslagen en vervolgens weer ingezet voor de voortbeweging. Voor de verbrandingsmotor kan een benzinemotor worden gebruikt, maar ook een dieselmotor of een nog efficiëntere Stirlingmotor. In StatLine zijn auto's met een hybride aandrijving niet als een aparte categorie onderscheiden, wel elektrische auto's. Uit analyses blijkt echter dat het bij deze auto's vrijwel altijd om hybrides gaat.

Motor tweewielers - Motorrijwielen, scooters, motorcarriers en motorinvalidenwagens met een motorrijwielkentekenbewijs.

Motor tweewielers, relatief - Per duizend inwoners op 1 januari.

Personenauto's - Motorvoertuigen ingericht voor het vervoer van ten hoogste 8 passagiers behalve de bestuurder. Combinatiewagens zijn hier bij inbegrepen.

Personenauto's, relatief - Personenauto's per duizend inwoners op 1 januari. Bij het bepalen van het aantal voertuigen per geografische eenheid wordt uitgegaan van de woon- of vestigingsplaats die is opgegeven bij de tenaamstelling van het kenteken. Grote leasemaatschappijen in gemeenten vertekenen het aantal personenauto's per duizend inwoners.

Provinciale wegen - Wegen beheerd door de provincie.

Randstad: Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland.

Rijkswegen - Wegen beheerd door het Rijk.

Totale weglengte - Totale lengte van alle wegen die worden beheerd door wegbeheerders als het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen, voorzien van een straatnaam of nummer, waarop verkeer met motorvoertuigen op meer dan twee wielen is toegestaan. Fiets- en voetpaden zijn uitgesloten.

Vervoermiddelen - Motorvoertuigen die op 1 januari van het desbetreffende jaar in het voertuigenbestand van RDW Centrum voor Voertuigtechniek en -informatie voorkwamen en die voldoen aan de volgende criteria:

- Het voertuig moet houderschapsplichtig zijn.
- Het voertuig moet voldoen aan de Wet Aansprakelijkheid Motorvoertuigen (WAM).
- De APK-datum (keuringsdatum) mag niet langer dan een jaar verlopen zijn.

De motorvoertuigen betreffen personenauto's, bedrijfsmotorvoertuigen en motortweewielers. Aanhangwagens en opleggers zijn niet meegerekend.

Hoofdstuk 6 Oppervlakte, dichtheden en bodemgebruik

Agrarisch terrein - Terrein in gebruik voor glastuinbouw, of als grasland, tuinland, bouwland of boomgaard.

Bebouwd terrein - Terrein in gebruik voor wonen, werken, winkelen, uitgaan, cultuur en openbare voorzieningen.

Bevolkingsdichtheid - Aantal inwoners op 1 januari per vierkante kilometer land.

Bos en open natuurlijk terrein - Terrein in gebruik als bos, als droog of als nat open natuurlijk terrein.

Omgevingsadressendichtheid - De omgevingsadressendichtheid (OAD) van een gemeente is het gemiddeld aantal adressen per vierkante kilometer binnen een cirkel met een straal van één kilometer op 1 januari. De OAD beoogt de mate van concentratie van menselijke activiteiten (zoals wonen, werken, schoolgaan, winkelen en uitgaan) weer te geven. Voor de berekening van de maatstaf is eerst voor ieder adres binnen een gemeente de adressendichtheid vastgesteld van een gebied met een straal van één kilometer rondom dat adres. Daarna is het gemiddelde berekend van de omgevingsadressendichtheden van alle afzonderlijke adressen binnen de gemeente. Bij bovengemeentelijke indelingen is de adresgewogen OAD bepaald. Bij de berekening van de omgevingsadressendichtheid is rekening gehouden met gemeentelijke herindelingen, grens-correcties en sloop.

Oppervlakte binnenwater – Totale oppervlakte volgens de regionale indelingen op 1 januari van inlandig water in gebruik als vaarweg, recreatiewater, delfstofwinplaats, vloeï- en/of slibveld, alsmede spaarbekkens.

Oppervlakte buitenwater - Totale oppervlakte volgens de regionale indelingen op 1 januari van water onderhevig aan getijden.

Oppervlakte land - Totale oppervlakte land volgens de regionale indelingen op 1 januari. Binnenwater smaller dan zes meter, kwelders, schorren, moerassen, rietlanden e.d. is tot land gerekend.

Oppervlakte totaal - De totale oppervlakte is berekend uit digitale bestanden van de gemeentegrenzen welke worden samengesteld door de Topografische Dienst. De onderverdeling in land en water is berekend op grond van de meest recente gegevens afkomstig uit de statistiek van het Bodemgebruik (ook wel bodemstatistiek). De cijfers over het bodemgebruik liggen voor drie of vier jaar vast.

Oppervlakte water - Totale oppervlakte binnen- en buitenwater volgens de regionale indelingen op 1 januari. Binnenwater smaller dan zes meter, kwelders, schorren, moerassen, rietlanden e.d. is tot land gerekend.

Recreatieterrein - Terrein bestemd voor recreatief gebruik.

Semi-bebouwd terrein – Terrein met een zekere mate van verharding dat niet in gebruik is als verkeersterrein of bebouwd terrein.

Verkeersterrein - Terrein in gebruik voor spoor-, weg- en luchtverkeer.

Woningdichtheid - Totaal aantal woningen op 1 januari per vierkante kilometer land (met uitzondering van wooneenheden en recreatiewoningen).

Hoofdstuk 7 Veiligheid

Geregistreerde misdrijven - De door de politie in processen-verbaal (van aangifte of ambtshalve opgemaakt) vastgelegde strafbare feiten. Alleen de misdrijven zijn geteld; overtredingen blijven hier buiten beschouwing.

Geweldsmisdrijven - Misdrijven, omschreven in artikel 242 t/m 250, 285, 287 t/m 291, 293, 294, 296, 300 t/m 304b, 306 t/m 309, 312 en 317 Wetboek van Strafrecht. Het betreft alle seksuele misdrijven, waaronder verkrachting, aanranding en ontucht. Daarnaast gaat het om levensdelicten, zoals moord en doodslag, hulp bij zelfdoding, euthanasie en abortus. Ook dood en lichamelijk letsel door schuld, bedreiging, mishandeling, diefstal met geweld en afpersing horen bij deze categorie. Schennis der eerbaarheid (art. 239 Wetboek van Strafrecht) valt in de categorie vernieling en openbare orde.

Opgehelderde misdrijven - Misdrijven waarbij tenminste één verdachte bij de politie bekend is, ook al is deze voortvluchtig of ontkent hij/zij het strafbare feit te hebben gepleegd.

Opiumwet - De Opiumwet regelt de opsporing, vervolging en berechting van handelingen die te maken hebben met (verboden) drugsbezit en drugshandel. De wet maakt onderscheid tussen misdrijven en overtredingen. Op grond van de Opiumwet geldt een verbod op het bereiden, bewerken, verwerken, verkopen, afleveren, verstrekken, vervoeren of aanwezig hebben van middelen die genoemd worden op de zogeheten lijst I (harddrugs) en lijst II (softdrugs). Voorbeelden van de hier bedoelde stoffen zijn cocaïne, heroïne, methadon, morfine, opium en hennep. De cijfers hebben uitsluitend betrekking op misdrijven.

Politieregio - Door de invoering in 1994 van de Politiewet 1993 is de politie in Nederland georganiseerd in 25 politieregio's. Tot dan was de politie verdeeld in 148 korpsen gemeentepolitie, het korps rijkspolitie en verschillende landelijke diensten. Naast de 25 regiokorpsen bestaat nog het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD), dat de landelijke politietaken organiseert en de Koninklijke Marechaussee (Kmar), die belast is met specifieke (militaire) politietaken.

Landelijke en stedelijke gemeente - Bij de indeling van gemeenten naar landelijk of stedelijk is uitgegaan van de zogeheten omgevingsadressendichtheid (OAD). Gemeenten met een omgevings-

adressendichtheid kleiner dan 1 000 zijn beschouwd als landelijk, gemeenten met een dichtheid van 1 500 of meer als stedelijk. De stedelijkheidsklasse 'matig stedelijk' (zie ook toelichting inwoners naar stedelijkheidsklasse in hoofdstuk 1) is buiten beschouwing gelaten. De indeling in landelijke en stedelijke gemeenten dekt dan ook niet alle gemeenten in Nederland.

Vermogensmisdrijven - Misdrijven, omschreven in artikel 208 t/m 214, 216 t/m 223, 225 t/m 232, 234, 311, 312, 321 t/m 323, 326 t/m 334, 336, 337, 416 en 417bis Wetboek van Strafrecht. Het betreft alle valsheidsmisdrijven, waaronder vals geld maken of in omloop brengen en valsheid in geschriften. Daarnaast alle vormen van diefstal en inbraak, uitgezonderd diefstal met geweld (art. 312 Wetboek van Strafrecht), dat in de categorie geweldsmisdrijven valt. Ook verduistering, bedrog en heling horen bij de categorie vermogensmisdrijven.

Vernieling en Openbare orde - Misdrijven, omschreven in artikel 131 t/m 136, 137c t/m 137g, 138 t/m 151a, 157, 158, 177 t/m 182, 184 t/m 206, 239, 350 t/m 352 Wetboek van Strafrecht. Het betreft misdrijven tegen de openbare orde, waaronder opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging en godslastering. Daarnaast gaat het om misdrijven als discriminatie, randstichting, schennis der eerbaarheid en vernieling. Ook het doen van een valse aangifte, mensensmokkel of het omkopen van een ambtenaar (alle misdrijven tegen het openbaar gezag) horen bij deze categorie.

Verkeersmisdrijven - De Wegenverkeerswet 1994 is de basis voor de regelgeving van het wegverkeer in Nederland. In deze wet staat beschreven wat verkeersdelicten (misdrijf of overtreding) zijn. De cijfers hebben uitsluitend betrekking op misdrijven. De meest voorkomende verkeersmisdrijven zijn rijden onder invloed en het doorrijden na een ongeval.

Hoofdstuk 8 Regionale indelingen 2006

Arrondissement - Aanduiding van de rechtsgebieden van de 19 rechtbanken. Elk arrondissement bestaat uit een aantal kantongebieden.

Brandweergebied - De indeling naar 25 brandweergebieden is afkomstig van het Ministerie van Binnenlandse zaken. De indeling wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van de begrotingen van de brandweerregio's.

COROP-gebied - Indeling in 40 gebieden omstreeks 1970 ontworpen door de Coördinatie Commissie Regionaal OnderzoekProgramma, waaraan de indeling haar naam dankt.

COROP-plusgebied - Onderverdeling van de COROP-gebieden Utrecht, Overig Groot-Amsterdam, Agglomeratie 's-Gravenhage, Zuidoost-Zuid-Holland en Flevoland.

COROP-subgebied - Onderverdeling van de COROP-gebieden Groot-Amsterdam, Groot-Rijnmond en Noord-oost-Noord-Brabant.

Economisch-geografische gebied - Uit 1920 daterende economisch-geografische indeling in 129 gebieden.

GGD-gebied - In 1990 door het toenmalige Ministerie van WVC vastgestelde indeling in samenwerkingsgebieden voor de gemeentelijke gezondheidsdiensten.

Grootstedelijke agglomeratie - Bij grootstedelijke agglomeraties gaat het om aaneengesloten gebieden met een stedelijke bebouwing. In totaal zijn 22 grootstedelijke agglomeraties onderscheiden.

Landbouwgebied - Herziene indeling in 66 gebieden, die in 1991 door de Adviescommissie Landbouwstatistiek is vastgesteld.

Landbouwgebied (groep) - Clustering van de 66 landbouwgebieden tot 14 groepen van landbouwgebieden.

Landsdeel - Indeling naar 4 landsdelen die wordt gevormd door een regionale groepering van provincies.

Politieregio - Indeling in 25 politieregio's welke in 1990 door het Ministerie van Justitie is ontworpen.

Provincie - Bestuurlijke onderverdeling van het Nederlands grondgebied die sinds het instellen van de provincie Flevoland per 1 januari 1986 12 bestuurlijke eenheden telt.

Ressort - Indeling van de rechtsgebieden van de 5 gerechtshoven. Elk ressort bestaat uit een aantal arrondissementen.

RPA-gebied - Voor arbeidsmarktinformatie zijn in 2002 door de Regionale Platforms Arbeidsmarkt 34 RPA-gebieden afgeleid uit de 131 werkgebieden van de Centra voor Werk en Inkomen (CWI).

Stadsgewest - Bestaat uit grootstedelijke agglomeratie en het omringende gebied dat geïntegreerd is op deze agglomeratie. De 22 stadsgewesten bevatten het grondgebied van de 22 grootstedelijke agglomeraties met het daarbij behorende "verzorgingsgebied".

Toeristengebied - In 1972 ontworpen indeling in 17 gebieden voor statistiek op het terrein van de toeristische dienstverlening en vrijetijdsbesteding.

Wgr-samenwerkingsgebied - Lokalisering van gemeenten per samenwerkingsgebied volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De opgenomen Wgr-indeling telt 42 gebieden.

Hoofdstuk 9 Kerncijfers wijken en buurten

Bedrijfsmotorvoertuigen - De cijfers zijn afgerond op vijftallen. Zie verder toelichting van hoofdstuk 5.

Bevolkingsdichtheid – Deze is alleen vermeld bij 10 of meer inwoners per buurt. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 6.

Burgerlijke staat - Bij de gemeentelijke tabel 1.2 zijn de percentages berekend op basis van het aantal inwoners van 15 jaar of ouder, maar in tabel 9.3 op basis van het totaal aantal inwoners en alleen bij 50 of meer inwoners per buurt. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1.

Buurt - Kleine sociale ruimtelijke eenheid met een homogeen karakter. Homogeen wil zeggen dat één functie dominant is. Bijvoorbeeld woonfunctie (woongebied), werkfunctie (industriegebied) of recreatieve functie (natuurgebied).

Gemiddelde huishoudensgrootte - Zie de toelichting van hoofdstuk 1.

Eenpersoonshuishoudens - Zie de toelichting van hoofdstuk 1.

Gehuwd - Zie de toelichting van hoofdstuk 1.

Gemiddelde woningwaarde - Er is geen WOZ-waarde opgenomen als de woningvoorraad kleiner is dan 5 of het aantal WOZ-objecten kleiner is dan 50. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 3.

Gescheiden - Zie de toelichting van hoofdstuk 1.

Herkomstgroepering - Percentages zijn vermeld bij 50 of meer inwoners per buurt. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1.

Huishoudens met kinderen - Zie de toelichting van hoofdstuk 1.

Huishoudens zonder kinderen - Zie de toelichting van hoofdstuk 1.

Inwoners - Aantal inwoners op 1 januari 2008. De cijfers zijn afgerond op tientallen.

Leeftijdsklasse – Percentages zijn vermeld bij 50 of meer inwoners per buurt.

Marokko – Percentage is vermeld bij 50 of meer inwoners per buurt en minimaal 10 niet-westerse allochtonen. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1.

Motor tweewielers - De cijfers zijn afgerond op vijftallen. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 5.

Motorvoertuigen - Inclusief de motorvoertuigen die geregistreerd staan op het adres van een lease- of verhuurbedrijf. De motorvoertuigen die staan ingeschreven op postbusadressen zijn niet meegeteld bij de aantallen van de wijken en buurten, maar wel in de gemeentelijke totalen.

Nederlandse Antillen/Aruba - Percentage is vermeld bij 50 of meer inwoners per buurt en minimaal 10 niet-westerse allochtonen. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1.

Niet-westerse allochtonen - Het percentage is vermeld bij 50 of meer inwoners per buurt. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1.

Omgevingsadressendichtheid - Zie de toelichting van hoofdstuk 6. De omgevingsadressendichtheid (OAD) in tabel 9.2 wijkt af van die in tabel 6.2 waarin de OAD berekend is zonder gegevens over de nieuwe adressen van het betreffende kalenderjaar.

Ongehuwd - Zie de toelichting van hoofdstuk 1.

Oppervlakte land - Zie de toelichting van hoofdstuk 6.

Oppervlakte totaal - Zie de toelichting van hoofdstuk 6.

Oppervlakte water - Zowel binnen- als buitenwater op gemeenteniveau en alleen binnenwater per wijk of buurt. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 6.

Overig niet-westerse allochtonen - Percentage is vermeld bij 50 of meer inwoners per buurt en minimaal 10 niet-westerse allochtonen. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1.

Particuliere huishoudens - Gegevens zijn vermeld bij 10 of meer huishoudens per buurt. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1.

Particuliere huishoudens totaal - De cijfers zijn afgerond op tientallen.

Personenauto's - De cijfers zijn afgerond op vijftallen. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 5.

Personenauto's per huishouden - Het aantal personenauto's per huishouden op 1 januari. De personenauto's zijn regionaal ingedeeld met behulp van de kentekenregistratie. Personenauto's die geregistreerd staan op het adres van het lease- of verhuurbedrijf vertekenen daarom de autodichtheid per huishouden. Het aantal personenauto's per huishouden is vermeld bij minimaal 50 huishoudens en bij een waarde van maximaal 2,5 personenauto's per huishouden.

Personenauto's per vierkante kilometer - Het aantal personenauto's per vierkante kilometer land op 1 januari. De personenauto's zijn regionaal ingedeeld met behulp van de kentekenregistratie. Personenauto's die geregistreerd staan op het adres van het lease- of verhuurbedrijf vertekenen daarom de autodichtheid per vierkante kilometer. Het aantal personenauto's per vierkante kilometer is vermeld bij minimaal 50 huishoudens en bij een waarde van maximaal 2,5 personenauto's per huishouden.

Stedelijkheid - Zeer sterk stedelijk (1), sterk stedelijk (2), matig stedelijk (3), weinig stedelijk (4), niet stedelijk (5). Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1 over inwoners naar stedelijkheidsklasse.

Suriname - Percentage is vermeld bij 50 of meer inwoners per buurt en minimaal 10 niet-westerse allochtonen. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1.

Turkije - Percentage is vermeld bij 50 of meer inwoners per buurt en minimaal 10 niet-westerse allochtonen. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1.

Verweduwd - Zie de toelichting van hoofdstuk 1.

Westerse allochtonen – Het percentage is vermeld bij 50 of meer inwoners per buurt. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 1.

Wijk - Onderdeel van een gemeente waarin een bepaalde vorm van bodemgebruik of bebouwing overheerst. Een wijk bestaat uit één of meer buurten.

Woningvoorraad - Woningen met een onbekende wijk/buurtcode zijn niet meegeteld bij de aantallen per wijk en buurt, maar wel in de gemeentelijke totalen. De cijfers zijn afgerond op vijftallen. Zie verder de toelichting van hoofdstuk 3.

Aan deze publicatie werkten mee

Duncan Beeckman
Caroline van Houwelingen
Basho Poelman
Hans Righolt
Ingeborg Deerenberg
Bert Raets
Jorien Apperloo
Petra Ament